

Komárom-Esztergom megye
közép távú foglalkoztatási stratégiája
2017-2021

FELÜLVIZSGÁLAT

2019. március 28.

SZÉCHENYI 2020

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
Gazdasági helyzet.....	4
Munkaerő-piaci helyzet.....	5
Jövőkép.....	6
A stratégia céljai és eszközei.....	6
Térségi szereplők együttműködése a megvalósításban	7
Elvárt eredmények.....	8
Bevezetés, a stratégia kialakításának, elfogadásának és megújításának menete.....	9
1. Átfogó helyzetkép	12
1.1. A munkaerő-piaci mutatók alakulása a rendszerváltás óta	12
1.2. A hazai munkaerőpiac jelenlegi jellemzői	15
1.3. A gazdaságpolitika és a foglalkoztatáspolitikai intézkedéseinek iránya.....	18
2. Komárom-Esztergom megye helyzete	21
2.1. Átfogó gazdasági helyzetkép	21
2.2. Gazdasági szervezetek.....	25
2.3. Komárom-Esztergom megye gazdaságának alakulása	26
2.3.1. Ipar	27
2.3.2. Beruházás	33
2.3.3. Építőipar	36
2.3.4. Turizmus.....	37
2.3.5. Bruttó hazai termék	41
2.3.6. Mezőgazdaság	43
2.4. Munkaerő-piaci helyzet.....	44
2.4.1. Munkaerő-piaci részvétel	44
2.4.2. Foglalkoztatás, keresetek	47
2.4.3. Munkanélküliség	53
2.4.4. Migráció és határmenti ingázás.....	63
2.4.5. Munkaerő-piaci folyamatok várható alakulása	65
2.5. Demográfiai helyzet	67
2.6. Képzés, szakképzés helyzete.....	69

2.7. Intézmények	73
2.8. SWOT elemzés.....	74
3. Alapelvek	76
4. Jövőkép és a stratégia célrendszere	77
4.1. Jövőkép, stratégiai területek, prioritások	77
4.2. Célok.....	79
4.3. A stratégia megvalósításának eszközei.....	81
4.4. Stratégiai célok beágyazottsága, kapcsolódás más stratégiákhoz.....	89
4.5. Kapcsolódás foglalkoztatási kezdeményezésekhez, programokhoz	90
5. A stratégia megvalósításának feltételrendszere.....	92
5.1. Szakmai feltételek	92
5.2. Szervezeti feltételek	92
5.3. Finanszírozási feltételek	93
6. A stratégia megvalósításában érintett szereplők és szerepük.....	95
7. Elvárt eredmények, hatások	96
8. Ajánlás a stratégia operatív megvalósítására, akciótervezés.....	98
8.1. A stratégia megvalósításának menete.....	98
8.2. Az akciótervezés lépései	98
9. Horizontális szempontok érvényesítése	99
9.1 Horizontális szempontok érvényesítése	99
9.2 Lokális és horizontális folyamatok áttekintése a felzárkózási szempontok tükrében ..	100
10. A stratégia megvalósításának nyomon követése	101
11. Minősbiztosítás, a stratégia megvalósításának értékelése	102
11.1. Folyamatba ágyazott értékelés és önértékelés.....	102
11.2. Értékelések eredményeinek hasznosítása.....	102
Mellékletek.....	104
1. sz. melléklet: Felülvizsgált Akcióterv	104
2. sz. melléklet: Egyeztetések dokumentuma (2016.).....	116
3. sz. melléklet: A felülvizsgálat egyeztetési dokumentuma (2018)	128
4. sz. melléklet: A stratégia összehangolása a megyében működő helyi paktumok foglalkoztatási stratégiájával	136
Hivatkozások	138

Vezetői összefoglaló

A helyi foglalkoztatási kezdeményezéseknek -ezen belül a helyi, térségi szereplők közös cselekvésére építő foglalkoztatási együttműködéseknek - fontos szerepe lehet egy térség munkaerő-piaci helyzetének javításában, a munkaerő-kereslet és -kínálat rövid- és középtávú összehangolásában, új típusú együttműködések kialakításában, és mindezekeken keresztül a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatásának növelésében.

A foglalkoztatási paktumok létrehozásának és működtetésének Európa-szerte sokféle gyakorlata és előzménye van. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az együttműködés eredményességének feltétele többek között a szemléletváltozás, a fokozott kooperatív készség, a szervezetek közötti bizalom, az innovációs és kockázatvállalási készség, az aktív részvétel és felelősségvállalás, a tudás és tapasztalat megosztása és a folyamatos tanulás, a tapasztalatok hasznosítása, a szervezeti stabilitás, valamint az egyes együttműködő partnerek tevékenységének egymást erősítő, szinergikus hatása.

Ez a dokumentum Komárom-Esztergom megye foglalkoztatási paktumjához kapcsolódóan a megye középtávú foglalkoztatási stratégiáját fogalmazza meg. A megye gazdasági és a munkaerő-piaci helyzetének elemzése alapján megfogalmazza a jövőképet, meghatározza a célokat, a célok eléréséhez szükséges eszközöket. A stratégia nem részletes intézkedési terv, hanem egy általános keretet kíván adni a foglalkoztatást segítő konkrét programok kidolgozásához és megvalósításához. Mivel a térségi intézkedések lehetséges irányát és mozgásterét az általános szakpolitikai intézkedések és az intézményrendszereket érintő változások döntően befolyásolják, ezért fontos, hogy a stratégia a megvalósítás során rugalmasan tudjon alkalmazkodni ezekhez a külső determinációkhoz.

Gazdasági helyzet

Komárom-Esztergom megye gazdasági szerkezetének átalakulása – fő trendjeit tekintve – egyazon íven mozgott az országos folyamatokkal, ám az ütem jelentős különbségeket mutat. A mezőgazdaság teljesítménye – az országos trendet követő leépülési folyamattal ellentétesen – visszaállt a korábbi szintre, s az ágazat bruttó hazai hozzáadott értékhez történő hozzájárulása meghaladja az országos átlagot. Az ipari tevékenységet végző vállalkozások helyzete – a gazdasági válság okozta visszaesést követően – stabilizálódott, majd a 2010/2011. évi teljesítményük már meghaladta a válság előtti szintet. A növekedés motorja továbbra is a feldolgozóipar, de az ágazaton belül gyors és jelentős „átrendeződés” zajlik. A termelési értéken belül 6 évvel ezelőtt a számítógép, elektronika és optika ágazathoz tartozó cégek képviselték a legnagyobb (46%-os) arányt, mostanra azonban a járműipar adja a feldolgozóipari termelés 47%-át. A járműipar kiugró teljesítményét főként az új személygépjármű modellek fejlesztése és piaci bevezetése indukálta. A járműgyártáshoz kapcsolódó beszállító ágazatok teljesítménye is jelentősen bővült. A foglalkoztatásban is kiemelkedő szerepe van az iparnak, az alkalmazásban állók felét az iparban foglalkoztatták, ami az országos átlag kétszerese. A feldolgozóipart érintő modernizáció alapvetően tőkeintenzív fejlesztéseket eredményezett (elektronikai cikkek gyártása, közúti járműgyártás). A teljesítmények dinamikus növekedése – eltekintve a gazdasági válság hatásaitól – jótékonyan érintette mind a vállalkozások tőkearányos jövedelmezőségi mutatóit, mind a

munkavállalói jövedelmek alakulását. A megye a nemzetközi tőkebefektetések egyik kiemelt célpontja, ami még a 2007-től kezdődő válságidőszak következményeként sem változott. Ez a tény nem csupán a közvetlen gazdasági teljesítményekre hatott pozitívan, de nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a megye aktív lakossága hozzászokott a fejlett európai és tengeren túli munkakultúrához, az átlagnál magasabb jövedelmi szintet ért el, ami viszont a lakossági fogyasztást és ezáltal a lakossági szolgáltatásokat nyújtó kisvállalkozások és az építőipari vállalkozások életképességét, nyereségeit is növelte. A multinacionális tőke jelentős növekedési potenciállal rendelkező ágazatok alapjait fektette le a megyében: járműipar, elektronikai ipar, gépipar, megújuló energiaipar. A 2007-től kezdődő és immáron véget ért válságperiódus markánsan rámutatott a megújult megyei ipar egyes szektorainak sebezhetőségére. A gazdasági-, humán- és egyéb szolgáltató tevékenységeknek a GDP előállításában játszott szerepe összességében kisebb, mint az országos átlag, ám míg a gazdasági szolgáltatást végző vállalkozások stabilizálni tudták teljesítményüket, addig a közösségi és humán szolgáltatásoknál figyelmet érdemlő leépülés ment végbe.

Munkaerő-piaci helyzet

A megye munkaerő-piaci mutatói mind a foglalkoztatást, mind a munkanélküliséget tekintve kedvezőbbek az országos átlagnál. A munkanélküliség a 2008-as válság következtében megugrott, de 2014-re a válság előtti szint alá süllyedt. **A nyilvántartott álláskeresők aránya 3,4 százalék volt 2018. évben.**

A gazdasági növekedés és a beruházások szempontjából a legnagyobb munkaerő-piaci kihívást a gazdaság munkaerőigényének kielégítése jelenti. A 2000-es évek elejétől a 2008-as gazdasági válságig növekvő, erőteljes munkavállalási célú migráció zajlott Szlovákia déli részéről Magyarország irányába. A migráció dinamikáját tekintve a gazdasági válság alapvető változást hozott, ami a határregió magyar oldalának irányába zajló migráció jelentős csökkenésében mutatkozott meg. A migráció újbóli erősödése azonban a válságból való kilábalást követően sem indult meg a szlovákiai bérek növekedése, az euró bevezetése, illetve Pozsony térségének rendkívüli mértékű fejlődése miatt, amiben fontos szerepe van az autóiparnak. Pozsony, Ausztria és a nyugat-szlovákiai kerületekben megvalósult nagyobb beruházások munkaerőt felszívó hatása a határon átnyúló munkavállalás fékeződése irányába hat. A fenti folyamatok miatt nem, vagy csak korlátozottan lehet a szlovákiai munkaerővel számolni, miközben hazai oldalon a rendelkezésre álló munkaerő-kínálatot a magyar munkavállalók külföldi munkavállalása is korlátozza. **Továbbá a munkaerőigény kielégítésének újabb módjai is felbukkantak, úgymint a még elérhető magyar lakta területekről (pl. Kárpátalja) a munkavállalók szervezett utaztatása, illetve az itt leányvállalatot működtető távol-keleti anyacégek országaiból (Indonézia, Dél-Korea, stb.) nagyobb számú munkaerő hosszabb-rövidebb ideig történő megyébe telepítése.**

A munkaerőigény kielégítésében egyre nagyobb jelentősége van annak, hogy a jelenleg közfoglalkoztatásban lévő, munkavégzésre képes munkavállalók a nyílt munkaerőpiacon vállaljanak munkát, valamint hosszabb távon az országon belüli mobilitás, ingázás ösztönzése is növelheti a munkaerő-kínálatot. Ugyanakkor **szakértők arra is felhívják a figyelmet, hogy a**

közfoglalkoztatásban lévő munkaerő tartalék véges, jelentősebb létszámú, az elsődleges munkaerőpiacon aktívvá váló munkaerő kiemelésének esélye csökkenő tendenciát mutat.

Jövőkép

A stratégiában megfogalmazott jövőkép szerint Komárom-Esztergom megyében újszerű és hatékony együttműködés jön létre a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők között annak érdekében, hogy a megyében működő munkáltatók és a megye lakossága, különösen a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű csoportok rugalmasan, hatékonyan és eredményesen alkalmazkodjanak a gazdaság és a munkaerőpiac változó elvárásaihoz.

A stratégia e jövőkép megvalósításához szolgál keretként, egyesítve a megye munkaerő-piaci helyzetének javítását szolgáló különböző lehetőségeket: a megyén belüli foglalkoztatási lehetőségek bővítését és a helyi potenciális munkaerő foglalkoztathatóságának javítását, a munkavállalás elősegítését a tágabb munkaerőpiacon és gazdasági térségen belül a megye lakosságának megtartása mellett, valamint a helyi munkalehetőségek betöltését a más térségekből ide ingázók számára.

A stratégia céljai és eszközei

A stratégia a következő célokat tűzi ki:

- a munkaerőpiac keresleti oldalán a munkáltatói igények egész megyére kiterjedő, strukturált, folyamatos és hatékony felmérése a jelenlegi és jövőbeni munkalehetőségek dinamikus nyilvántartásának és előrejelzési rendszerének kialakításával, a munkáltatók érdekeltségének fokozása mellett, újszerű eszközök használatával, **a munkaerő-megtartási eszközeinek és jó gyakorlatának széles körű elterjesztése;**
- a munkaerőpiac kínálati oldalán a megyében élő, aktív korú, ezen belül az inaktív személyek, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok hatékony elérése és foglalkoztathatóságának javítása **komplex képzési és foglalkoztatási programokkal, rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztésével, átképzési programok kialakításával, személyre szabott munkaerő-piaci szolgáltatásokkal** a célcsoport munkavállalási motivációjának erősítése, valamint a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedni képes, jelenleg közfoglalkoztatásban lévő emberek fokozatos kivezetése a közfoglalkoztatásból (a foglalkoztatási rehabilitációban részesülők esetében a státuszuknak megfelelően kell dönteni a nyílt vagy védett foglalkoztatási keretekről);
- e két célkitűzéssel összhangban a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása újszerű eszközök és módszerek alkalmazásával annak érdekében, hogy a munkáltatók munkaerőigénye gyorsan és hatékony módon kielégíthető legyen, miközben növekszik a munkavállalási korú lakosság foglalkoztatási szintje az elsődleges munkaerőpiacon.

A munkáltatói igények pontos ismerete elengedhetetlen ahhoz, hogy a munkaerő közvetítése hatékony módon valósulhasson meg. Az azonnali és a prognosztizálható munkaerő-keresletet egyaránt jól szolgálhatja egy olyan internetes, illetve web2-es alapon elérhető interaktív

felület, amely lehetővé teszi a munkáltatók munkaerő-igényének valós idejű megosztását, és a felkínált munkalehetőségekkel kapcsolatos további információk megosztását (pl. munkakör bemutatása, elvárt képzettség és tapasztalat, javadalmazás és egyéb feltételek), és a közvetlen kapcsolatfelvételt a munkáltató képviselőjével.

A munkaerőpiac kínálati oldalán a megyében élő, aktív korú, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok hatékony elérése és foglalkoztathatóságának javítása a cél. A migrációs folyamatok elemzéséből világossá vált, hogy a térség a munkaerőigény kielégítése szempontjából a korábbi mértékben nem számolhat a Szlovákiából ingázó munkaerővel, így nagyobb hangsúlyt kell helyezni a térség potenciális munkaerejének megtartására, illetve mobilizálására, az inaktívak bevonására. Ez egyrészt a jelenleg közfoglalkoztatásban lévők nyílt munkaerőpiacra átvezetését feltételezi, amiben döntő szerepe lehet a munkáltatók által elvárt alapkompenciák (pl. alapvető matematikai-, szövegértési képesség, monotonitástűrés, figyelem, memória, kezűgyesség stb.) fejlesztésének. A munkavállalásra felkészítésben, alkalmassá tételben emellett szerepe lehet olyan speciális, személyre szabott (elsősorban pszicho-szociális támogatást nyújtó) szolgáltatásoknak is, amelyeket a nagyobb léptékű munkaerő-piaci programok keretei között nem tudnak biztosítani. Másrészt nagy hangsúlyt kell helyezni a fiatalok megtartására, amit a munkaerőpiacra való kilépést megelőzően meg kell kezdeni. Ebben szerepe lehet a - kereslet és kínálat összehangolását is segítő - pályaorientációs szolgáltatások megerősítésének, ami a sikeres munkavállalói karrier fontos kiindulópontja lehet, valamint a szakképzés rendszerének, amely a gazdasági beágyazottság fokozása révén megkönnyítheti az iskolából a munka világába való átlépést. **Az inaktívak esetében pedig az elsődleges hangsúlyt a szociális hátrányok csökkentésére, a motiváció növelésére, valamint az iskolázottsági szint emelésére, szakképzettség megszerzésére kell helyezni, tekintettel arra, hogy a jelenleg inaktív státuszban lévők zömében ezen problémák fennállásából kifolyólag nem tudnak érvényesülni az elsődleges munkaerőpiacon.**

A stratégia megvalósítását szolgáló képzéseket ennek megfelelően célszerű úgy kialakítani, hogy a célzott szakmai képzések mellett hasonló súllyal kerüljön sor az elméleti tudás és az egyéni kompetenciák fejlesztésére is. Különösen fontos ennek a szempontnak az érvényesítése az autóiparhoz kapcsolódó képzési tevékenységek esetében. A kiemelt járműipari központokban megnyíló munkalehetőségek kiaknázása érdekében fontos magas színvonalú képzést biztosítani a potenciális munkaerőnek, azonban a hosszabb távú foglalkoztathatóság érdekében a képzésnek a szakmai kompetenciák mellett az egyéb kompetenciák fejlesztését is tartalmaznia kell.

Térségi szereplők együttműködése a megvalósításban

A stratégia eredményessége érdekében fontos szempont, hogy a kitűzött célok megvalósítása széles szakmai bázison, a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt helyi szereplőkkel és szakértőkkel szoros együttműködésben, a társadalmi nyilvánosság és részvétel biztosításával valósuljon meg. Ennek érvényesítésére olyan együttműködési keret lehet alkalmas, amely érdemben képes bevonni és közreműködésre ösztönözni egy olyan széles szervezeti kört, amelynek érintettsége és érdekeltsége van a stratégia megvalósításában.

Elvárt eredmények

A stratégia megvalósításától várt eredmények a célokhoz igazodnak, és a következők szerint összegezhetők:

- megtörténik a megyében élő, aktív korú, ezen belül az inaktív, kiemelten hátrányos helyzetű személyek egyes csoportjai foglalkoztathatóságának javítása, valamint kivezetése a közfoglalkoztatásból;
- újszerű eszközök és módszerek alkalmazására kerül sor a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása, a munkáltatók munkaerő-igényének gyors és hatékony kielégítése érdekében.
- a munkaerő megtartást szolgáló eszközök széles körben történő elterjedése, alkalmazása,

Bevezetés, a stratégia kialakításának, elfogadásának és megújításának menete

A jelen Foglalkoztatási stratégia (továbbiakban stratégia) Komárom-Esztergom megye területére vonatkozik, kidolgozására a „Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című (TOP-5.1.1-16 kódszámú) pályázati felhívás feltételeivel összhangban került sor. A stratégia a megye gazdasági, foglalkoztatási, demográfiai helyzetének feltárására épül, és igazodik a képzés és kiemelten a szakképzés helyzetéhez, valamint az intézményi környezethez. A stratégia a helyzetelemzés alapján azonosított gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási célokhoz kapcsolódik, középpontjában a foglalkoztatás bővítése, és ezen belül kiemelten az inaktív népesség foglalkoztathatóságának javítása áll, a foglalkoztatáspolitikai kormányzati szintű terveivel összhangban. Tartalmi oldalról a jelen stratégia kialakításának és megvalósításának sarokköve a foglalkoztatás bővítésében érintett kormányzati, kormányhivatali és önkormányzati szervekkel, közttestületekkel, valamint gazdasági és civil szervezetekkel folytatott együttműködés és az érintett partnerek foglalkoztatási célú tevékenységeinek egymásra épülése, szinergiája.

A stratégia kialakításakor figyelemmel voltunk az országot általában jellemző és a tágabb térség gazdasági és munkaerő-piaci tendenciáira is. Az egységes európai gazdasági térben a gazdaság szerveződése egyre kevésbé van tekintettel a közigazgatási határookra és az országhatárookra, és a gazdasági együttműködések egyre inkább vertikális, ágazati alapon, és egyre kevésbé horizontális, földrajzi szempontok szerint jönnek létre. A gazdaság szerveződését leképezi a munkaerőpiac szerveződése, ami azt jelenti, hogy a munkaerőpiac sem keresleti, sem kínálati oldalról nem a közigazgatási, vagy országhatárokhoz igazodva szerveződik. Az egységes európai piac, az átjárható ország- és megyehatárok mellett a gazdasági és a munkaerő-piaci folyamatokat nem indokolt egy adott közigazgatási területre szűkítve vizsgálni, a tényleges lehetőségek feltárásához figyelembe kell venni a tágabb földrajzi és gazdasági térségben zajló folyamatokat is.

Komárom-Esztergom megye esetében kiemelt figyelemmel kell lenni a szomszédos megyék, a főváros, és az országhatáron túli területek gazdaságára és – elsősorban Ausztria és Szlovákia határmenti régióiban működő – munkáltatóira, vagyis a tágabb gazdasági környezet munkaerő-piaci elszívó hatására. Akár az ingázás, akár a munkaviszony létesítése céljából történő lakhelyváltás jelentősen befolyásolhatja jelen stratégia megvalósíthatóságát illetve a megvalósítás eredményességét.

Mindezek alapján a jelen középtávú stratégia súlypontjai a következők:

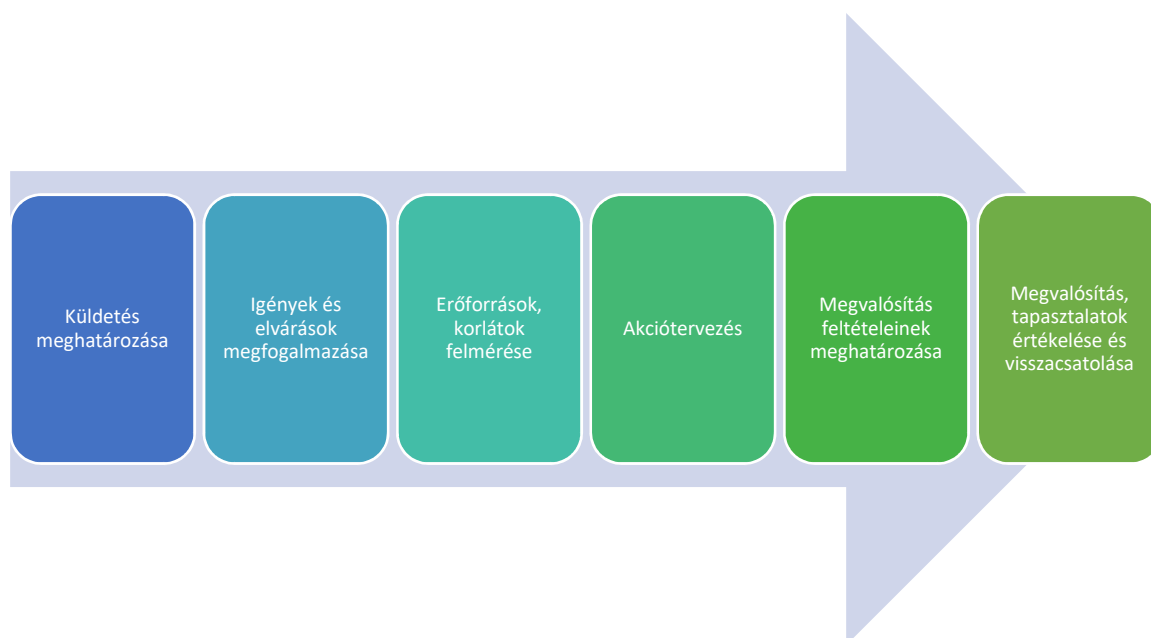
- a célterületen működő munkáltatók munkaerőigényének, és munkáltatói elvárásainak, valamint foglalkoztatási gyakorlatának és szolgáltatási szükségleteinek strukturált és folyamatos felmérése (pl. gazdasági trendek figyelése, prognózisok, előrejelzések készítése, üres álláshelyek feltérképezése munkakör-elemzések segítségével), az üres álláshelyek betöltésének hatékonyabb elősegítése érdekében, továbbá a munkáltatók

megváltozott munkaerő-piaci helyzethez való alkalmazkodásának segítése a munkaerő-megtartás érdekében szükséges beavatkozások, módszerek, gyakorlat kialakításával, jó gyakorlatok közvetítésével;

- a megyében élő aktív korú népesség, elsősorban a munkaerő-piaci szempontból inaktív, és ezen belül is kiemelten a hátrányos helyzetű személyek elérése és foglalkoztathatóságának javítása elsődleges munkapiaci integrációjuk érdekében, valamint a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedni képes, illetve képessé tehető, jelenleg közfoglalkoztatásban lévő személyek fokozatos kivezetése a közfoglalkoztatásból.

A stratégia kialakításának, elfogadásának és megújításának menete

A stratégia kialakításának első lépése a helyzetkép alapján a „jövőkép” azonosítása, más szóval a stratégia átfogó céljának meghatározása, és a kormányzati szakpolitikai stratégiákhoz illesztése, elhelyezése a nemzeti és uniós fejlesztési stratégiák rendszerében. Ezzel párhuzamosan kerül sor a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt partnerek meghatározására, majd a partnerek igényeinek és elvárásainak szervezeti céljainak azonosítására, azaz az átfogó stratégiai célok operatív célokra bontására. majd a jövőkép eléréséhez szükséges (rendelkezésre álló és hiányzó) erőforrások felmérésére, a korlátok azonosítására. A megyei foglalkoztatási helyzet javításában jelenleg érintett partnerek erőforrásainak és elvárásainak felmérése az újabb partnerek azonosítása és együttműködésre ösztönzése miatt is fontos. Ezt követően kerül sor a stratégia megvalósítását szolgáló akciótervezésre, a konkrét tevékenységek megtervezésére, és a megvalósítás kereteinek és feltételeinek meghatározására, majd a megvalósításra.

1. ábra: A stratégiaalkotás és megvalósítás folyamata

A stratégia időtávja 5 év (2017-2021), amely kellően hosszú idő ahhoz, hogy a tervezett intézkedések eredményei, hatásai láthatóvá váljanak. Ezzel együtt a stratégia megvalósítóinak fogékonynak kell lenniük a körülmények változásaira, ezért a megvalósítás tapasztalatai és az

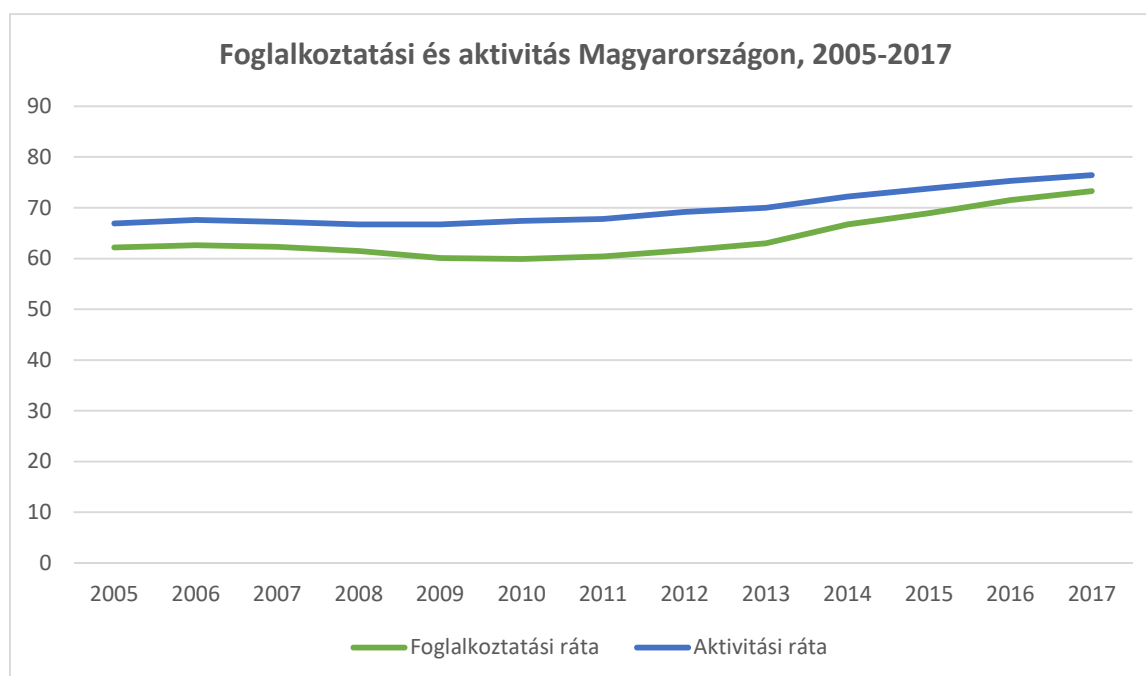
esetlegesen jelen stratégia alkotásakor nem prognosztizálható és szakpolitikát érintő változások figyelembe vételével szükséges a stratégia megvalósításának folyamatos értékelése és a tapasztalatok visszacsatolása (lásd: 11.2. fejezet Értékelések eredményeinek hasznosítása) alapján a stratégia, valamint a hozzá kapcsolódó akcióterv felülvizsgálata és kockázatelemzésen is alapuló módosítása.

A stratégia jövőbeni módosításai szintén a fenti lépések szerint történnek.

1. Átfogó helyzetkép

1.1. A munkaerő-piaci mutatók alakulása a rendszerváltás óta

A rendszerváltást követően Magyarországon a gazdaság gyökeresen átalakult, ami markáns változásokat hozott a munkaerőpiacon, a foglalkoztatásban. Egyes ágazatok megszűnése és eltűnése, a tömeges létszámleépítések, ezzel párhuzamosan pedig a gazdaság erőteljes modernizációja nagy feszültségeket gerjesztett a foglalkoztatás területén; ezt a kilencvenes évek foglalkoztatási, munkanélküliségi adatai jól tükrözik. A kilencvenes évek közepétől a munkaerő-piaci feszültségeket a foglalkoztatáspolitikai és annak eszközrendszere ugyan jelentős mértékben tompította, azonban ezt döntő részben a munkaerőpiacról történő tartós kivonulás segítségével vagy lehetővé tételével érte el, ami hosszú távon meghatározta az aktivitási mutatók alakulását Magyarországon.

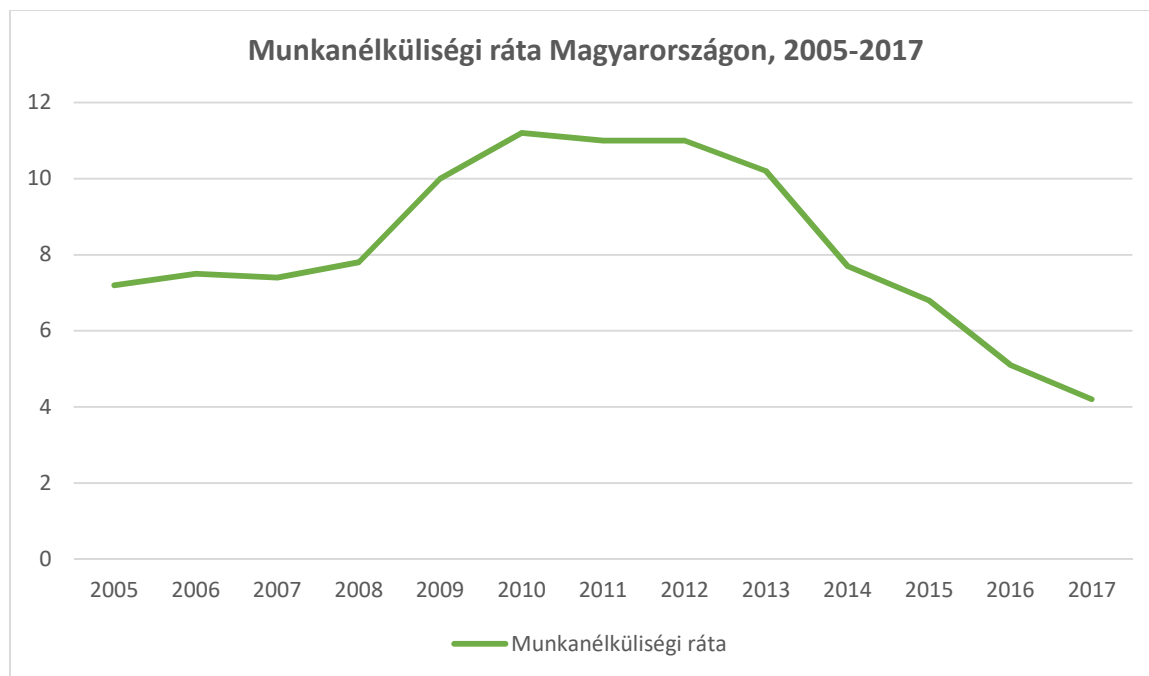

2. ábra: A 20-64 évesek foglalkoztatása és aktivitása Magyarországon, 2005-2017 (Forrás: EUROSTAT)

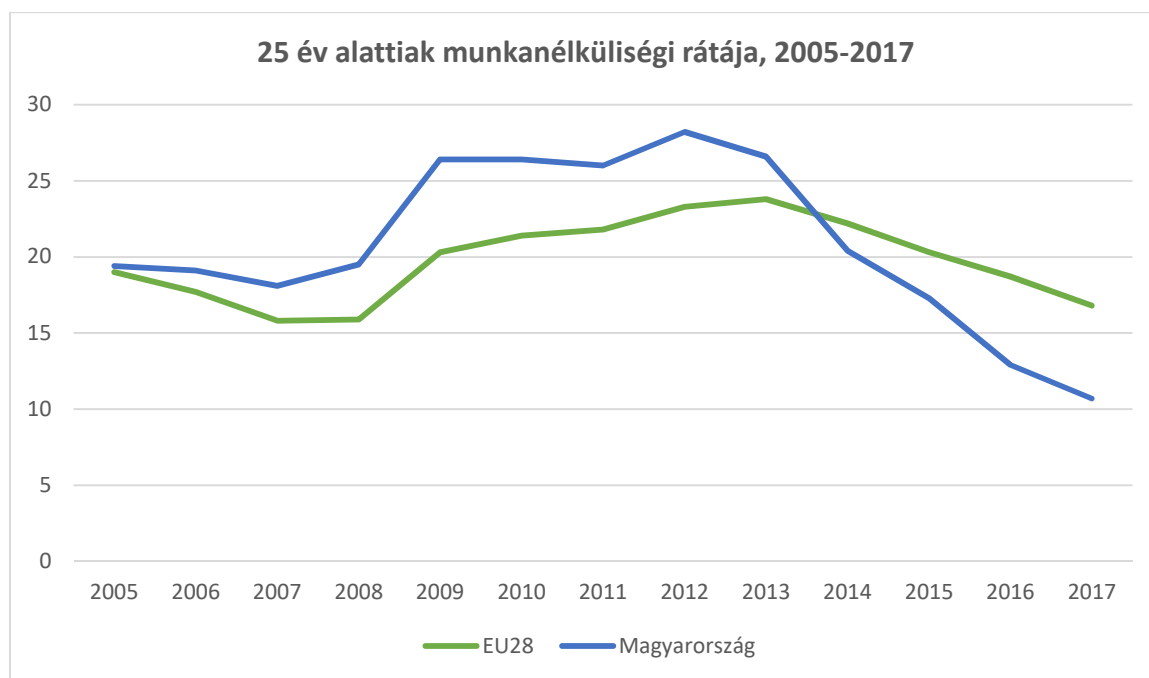
A kétezres években aztán egyre nagyobb hangsúlyt kapott a munkanélküliség csökkentésével és a munka világából való kivonulással szemben a foglalkoztatás növelése és az aktivitás megőrzése. Ebbe az irányba mutatott többek között a nyugdíjkorhatár fokozatos emelése és az egészségkárosodáson alapuló ellátások átalakítása is, de mindezek ellenére a foglalkoztatás bővítésében nem sikerült jelentős áttörést elérni.

A foglalkoztatás és a munkanélküliség egyaránt tartósan alacsony szinten mozgott, amit a 2008-as pénzügyi és gazdasági válság tört meg, a munkanélküliség ugrásszerű növekedését eredményezve. A válság leginkább a fiatalok elhelyezkedési lehetőségeit rontotta, és ezzel az ifjúsági munkanélküliség a hazai és nemzetközi munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb

kihívásává vált. Ugyanakkor az évtized második felére a trendek, legalábbis hazánkban megfordultak, a munkanélküliségi ráta mind a teljes népesség, mind pedig a 25 év alattiak körében drasztikusan csökkent, részben a gazdasági növekedés, részben pedig az elvándorlás következtében megnövekedett munkaerőigény következtében. Ezt a helyzetet jól tükrözi Komárom-Esztergom megye gazdasági és munkaerő-piaci helyzetének változása is.

3. ábra: Munkanélküliségi ráta Magyarországon, 2005-2017 (Forrás: EUROSTAT)

4. ábra: 25 év alattiak munkanélküliségi rátája, 2005-2017 (Forrás: EUROSTAT)

A foglalkoztatottak számának növekedését és a munkanélküliség visszaszorítását 2010 után a közfoglalkoztatás egyre növekvő súlya indította el, majd a gazdaság élénkülésével a versenyszféra munkaerő-kereslete is növekedésnek indult. Jelenleg a gazdaság bizonyos szegmenseiben egyes közép- vagy felsőfokú végzettséget igénylő munkakörökben (a fémipari, az építőipari, az egészségügyi, a szociális és a kereskedelmi szakmacsoportokban, valamint speciálisan a mérnöki pozíciókban) munkaerőhiány tapasztalható. **Ezzel egyidejűleg a közfoglalkoztatás szerepe továbbra is meghatározó, ugyanakkor a közmunkaprogram jövője jelenleg kétséges, a változások (pl. adóerő-számítás alapján megvont közfoglalkoztatási támogatások) abba az irányba mutatnak, hogy a program a jövőben részben, vagy egészben kivezetésre kerül.**

Az egyszerre észlelhető munkaerőhiány és munkaerőtöbblet lehetséges okai között meg kell említeni a munkaerő-kereslet és kínálat földrajzi eltéréseit, a munkaerő alacsony szakmai rugalmasságát (alkalmazkodóképességét), az álláskereső elavult szakmai ismereteit, a szakképzés és a munkaerőpiac igényei közötti eltérést, a kedvezőtlen egyéni jellemzőket (motiváltság hiányát), valamint a nem hivatalos foglalkoztatás előnyben részesítését.

A szerkezeti problémákat fokozza az alacsony országon vagy térségen belüli mobilitás, amit az egyes térségek közötti, illetve a térségeken belüli, jelentős különbségek és a foglalkoztatási problémák földrajzi koncentráltága is jelez.

A hosszabb távú perspektívákat tekintve nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a munkaerőpiac és a gazdaság alakulását világszerte meghatározó jelenségek, mint az informatikára és az automatizálásra épülő „új ipari forradalom” a képzettséget nem igénylő, vagy alacsony képzettséggel betölthető munkahelyek számának fokozatos csökkenésével járnak. A fejlődés új irányai mentén átalakuló gazdaságszerkezet és munkaerőpiac hazai szinten is egyre inkább látható. Az említett folyamatok felerősítik azt a korábbi tendenciát, hogy az alacsony iskolázottságú, képzetlen munkaerő egyre inkább kiszorul a munkaerőpiacról, még akkor is, ha jelenleg még munkaerőhiány tapasztalható egyes alacsony képzettséggel betölthető munkakörökben is. Megfelelő felkészültség és szakképzettség nélkül a jelenleg ilyen munkakörökben dolgozók lehetőségei a jövőben erősen beszűkülhetnek, ezért a jelenleg, illetve a közeljövőben megnyíló, alacsony képzettséget igénylő munkalehetőségek csak rövidtávon jelenthetnek megoldást, hosszabb távon a gazdaságilag aktív népesség túlnyomó részének megfelelő képzettségre lesz szüksége.

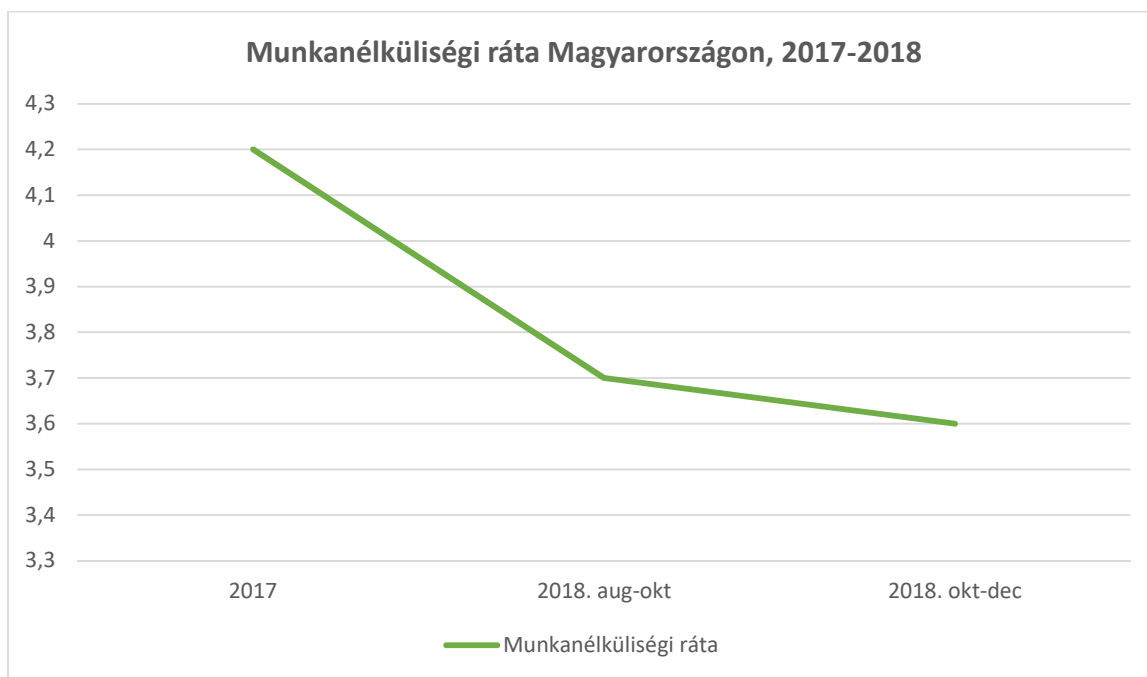
Az alacsony iskolai végzettségűek elhelyezkedési nehézségeivel – és így a közfoglalkoztatás rendszerével is - tehát a javuló munkaerő-piaci mutatók és az élénkülő munkaerő-kereslet ellenére is tartósan számolni kell. A munkaerő-piaci hátrányok gyakorta szociális, egészségügyi és egyéb társadalmi hátrányokkal is párosulnak az egyén oldalán, ami a foglalkoztatáspolitikai eszköztárán túlmutató komplex intézkedéseket tesz szükségessé társadalmi szinten. Emellett az is fontos, hogy a közfoglalkoztatás és ezek a komplex intézkedések csak azokra terjedjenek ki, akiknek ténylegesen nincs más lehetőségük a munkavállalásra, el kell kerülni, hogy a gazdaság számára potenciális munkaerőt jelentő

csoportok – megfelelő ösztönzők és támogató intézkedések híján – tartósan a közfoglalkoztatásban ragadjanak.

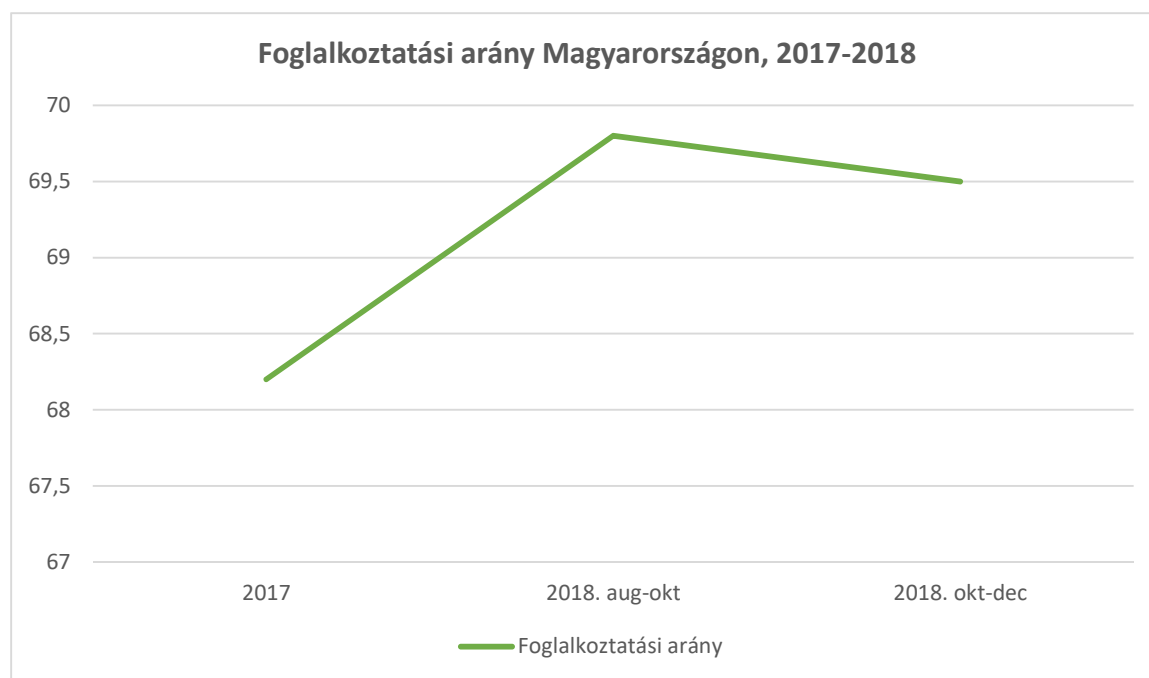
1.2. A hazai munkaerőpiac jelenlegi jellemzői

A hosszú távú trendeknek megfelelően változott az elmúlt időszakban a munkaerő-piaci helyzet hazánkban. A munkanélküliségi ráta a 2017 évhez képest is tovább csökkent, 2018. év végén 3,6 százalékon állt a 15-64 éves népességben belül.

A foglalkoztatási arány szintén változott, a vizsgált időszak alatt több mint egy százalékponttal növekedett.

5. ábra: Munkanélküliségi ráta a 15-64 éves népességben belül, 2017-2018, részleges adatok (Forrás: KSH)

6. ábra: Foglalkoztatási arány a 15-64 éves népességen belül, 2017-2018, részleges adatok (Forrás: KSH)

A 2018. október–decemberi időszakban a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 481 ezer fő volt, 34 ezer fővel több, mint egy évvel korábban. A 15–64 évesek foglalkoztatási rátája 69,5%-ra emelkedett. Mindkét nem esetében javulás történt, ugyanakkor a férfiakat magasabb foglalkoztatási szint jellemezte, mint a nőket.

A 2018. év egészét tekintve a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 469 ezer fő volt, amely 48 ezer fővel haladta meg a 2017. évit. A foglalkoztatási ráta a 15–64 évesek körében 69,2% volt, 1,1 százalékponttal magasabb az előző évinél.

A foglalkoztatottak létszáma 0,8%-kal magasabb, 4 millió 481 ezer fő volt. Az elsődleges munkaerőpiacon dolgozók száma 73 ezer fővel nőtt, ugyanakkor a magukat közfoglalkoztatottnak vallók száma 47 ezer fővel lett kevesebb, a külföldi telephelyen dolgozóké pedig a mintavételi hibahatáron belül változott.

1. sz. táblázat: A 15–74 éves foglalkoztatottak létszámának alakulása, 2018 október-december

Megnevezés	Létszám, ezer fő	Létszámváltozás (az előző év azonos időszakához képest)	
		ezer fő	%
A hazai elsődleges munkaerőpiacon dolgozik	4 239,1	73,1	1,8
Közfoglalkoztatottnak tekinti magát	131,7	-46,7	-26,2
Külföldi telephelyen dolgozik	110,5	7,5	7,3
Összesen:	4 481,3	33,9	0,8

(Forrás: KSH, Foglalkoztatottsági adatok, 2019)

A foglalkoztatottak közül 4 millió 416 ezren tartoztak a 15–64 évesek közé, amely korcsoportban a foglalkoztatási arány 0,7 százalékponttal, 69,5%-ra emelkedett. A 15–64 éves férfiak körében a foglalkoztatottak létszáma 0,3%-kal, 2 millió 415 ezer főre, míg a foglalkoztatási rátájuk 0,5 százalékponttal, 76,6%-ra nőtt. A 15–64 éves nők körében a foglalkoztatottak száma 0,6%-kal, 2 millió 1 ezer főre, foglalkoztatási rátájuk pedig 0,9 százalékponttal, 62,6%-ra nőtt.

A fiatal (15–24 éves) korcsoport foglalkoztatottsága lényegében nem változott, a foglalkoztatottak száma 303 ezer fő, a foglalkoztatási ráta pedig 29,8% volt. Az ún. legjobb munkavállalási korú (25–54 éves) népességben a foglalkoztatottak száma és a foglalkoztatási ráta a mintavételi hibahatáron belül változott, előbbi 3 millió 411 ezer fő, utóbbi 83,8% volt. Az idősebb (55–64 éves) korosztályban 11 ezerrel, 702 ezer főre nőtt a foglalkoztatottak létszáma; a foglalkoztatási ráta pedig 2,6 százalékponttal, 55,6%-ra emelkedett.

A 20–64 éves korcsoport esetében – amely az Európa 2020 stratégiában meghatározott foglalkoztatási célok alakulásának megfigyelési köre – a foglalkoztatási ráta 0,7 százalékponttal, 74,7%-ra emelkedett. Az Európai Unió 2020-ra 75%-os célértéket tűzött ki, Magyarországon jelenleg a korcsoportra vonatkozó foglalkoztatási ráta a férfiaknál 82,3, a nőknél 67,1%.

A foglalkoztatás szintje a 15–64 évesek körében a legtöbb régióban a mintavételi hibahatáron belül vagy alig változott. Budapesten 16 ezer fővel csökkent a foglalkoztatottak száma, a foglalkoztatási ráta pedig 1,1 százalékponttal volt alacsonyabb, de a foglalkoztatási helyzet továbbra is itt a legkedvezőbb, a foglalkoztatási ráta 73,1%. A növekedés Észak-Magyarországon volt a legjelentősebb, 1,9 százalékpont, ahol a foglalkoztatás szintje ennek ellenére továbbra is alacsony, 66,1%. A foglalkoztatottak aránya Dél-Dunántúlon volt a legalacsonyabb, 65,0%.

2. sz. táblázat: A foglalkoztatottság korcsoportok szerinti alakulása a 15–64 évesek körében, 2018. október-december

Korcsoport (éves bontásban)	Létszámváltozás (az előző év azonos időszakához képest)		Foglalkoztatási ráta (az előző év azonos időszakához képest)	
	ezer fő	%	ezer fő	%
15–24	303,3	–0,2	29,8	0,4
25–54	3 410,70	8,4	83,8	–0,2
55–64	702,4	10,5	55,6	2,6
Összesen	4 416,40	18,7	69,5	0,7
Ebből: 20–64	4 386,40	15,6	74,7	0,7

(Forrás: KSH, Foglalkoztatottsági adatok, 2016. május–július; közzététel: 2016. augusztus 30.)

A 2018. október–decemberi időszakban a munkanélküliek átlagos létszáma az egy évvel korábbihoz képest 8 ezer fővel, 167 ezerre, a munkanélküliségi ráta 0,2 százalékponttal, 3,6%-ra csökkent. A férfiak körében kisebb növekedés volt tapasztalható, míg a nők mutatói javultak.

A 2018. év egészét tekintve a munkanélküliek létszáma átlagosan 172 ezer fő volt, 20 ezer fővel kevesebb, mint 2017-ben. A munkanélküliségi ráta 3,7%-os értéke 0,4 százalékponttal volt alacsonyabb az előző évinél.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adminisztratív adatai szerint a nyilvántartott álláskeresők létszáma 5,0%-kal, 242 ezer főre csökkent.

A 15–74 éves munkanélküliek száma 20 ezer fővel kevesebb, 172 ezer fő volt, míg a munkanélküliségi ráta 3,7%-os értéke 0,4 százalékponttal volt alacsonyabb.

A 15–74 éves férfiak körében a munkanélküliek száma 8 ezerrel, 88 ezer főre, munkanélküliségi rátájuk 0,3 százalékponttal, 3,5%-ra csökkent. A nők munkanélküliségi mutatói a férfiakénál nagyobb mértékben csökkentek; számuk 12 ezer fővel, 84 ezerre, munkanélküliségi rátájuk pedig 0,6 százalékponttal, 4,0%-ra mérséklődött.

A fiatalok munkanélküliségi rátája 0,5 százalékponttal 10,2%-ra, a 25–54 éveseké 0,3 százalékponttal, 3,4%-ra mérséklődött. A legnagyobb változás az 55–74 évesek körében történt, rátájuk 1,0 százalékponttal, 2,4%-ra csökkent.

**3. sz. táblázat: A munkanélküliség korcsoportok szerinti alakulása a 15–74 évesek körében, 2018.
október–december**

Korcsoport (éves bontásban)	Létszámváltozás (az előző év azonos időszakához képest)		Munkanélküliségi ráta (az előző év azonos időszakához képest)	
	ezer fő	%	ezer fő	%
15–24	34	–0,6	10,1	–0,1
25–54	112,5	–9,0	3,2	–0,3
55–74	20,7	1,6	2,6	0,1
Összesen	167,2	–8,0	3,6	–0,2

(Forrás: KSH Munkanélküliség, 2016. május–július Közzététel: 2016. augusztus 30.)

1.3. A gazdaságpolitika és a foglalkoztatáspolitikai intézkedéseinek iránya

A kétezres évek második felétől, majd a 2010. évtől számos változás történt a gazdaságpolitika és a foglalkoztatáspolitikai terén. Mindkettőre hatást gyakorolt egyrészt a 2007-ben kezdődött válság és a fokozódó állami szerepvállalás a gazdaság több területén. Az adórendszer alapjaiban átalakult. Számos intézkedés indult a hazai vállalkozások segítésére (pl. növekedési hitelprogram). Az ország uniós, majd schengeni övezethez csatlakozásával – a kelet-közép európai országok többségéhez hasonlóan – bővültek a gazdasági együttműködési lehetőségek, ugyanakkor korábban nem látott mértékben nőtt az elvándorlás, többnyire a képzett munkaerő külföldre távozása, elsősorban az uniós tagállamokba. Az elvándorlási tendencia különösen érzékenyen érinti a fejlettebb gazdasági háttérű, gazdaságilag aktívabb térségeket – mint pl. Komárom-Esztergom megye elsősorban városias térségeit –, ahol a szakképzett, nyelveket beszélő munkavállalók aránya magasabb.

2010. után jelentős változások következtek be a munkaerőpiac működését befolyásoló jogszabályi környezetben. Változtak az álláskeresői ellátások, az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök. Az álláskereső támogatott időszaka jelentősen lecsökkent (max. 3 hónapra). Az aktív eszközök finanszírozása szintén jelentős mértékben lecsökkent. Fokozódott, és korábban nem tapasztalt szintet ért el a közfoglalkoztatás. Szintén módosultak a megváltozott munkaképességűek ellátásainak és munkavállalásának szabályai, valamint a foglalkoztatásukat támogató rendszer is.

Változtak a felnőttképzés, a munkaerő-kölcsönzés és a magán-munkaközvetítés, valamint a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának szabályai. Ezeken túl módosult a foglalkoztatást elősegítő támogatásokat szabályozó 6/1996. (VII. 16.)MÜM-rendelet és az államháztartásról szóló törvény, valamint 2012-ben hatályba lépett az új Munka Törvénykönyve, amely növelte a foglalkoztatás rugalmasságát.

Ezek a jogszabályi változások részben arra irányultak, hogy a tartósan munkanélküliek, illetve a megváltozott munkaképességű személyek újra megjelenjenek a munkaerőpiacon, amennyiben a segélyezést összekötötték a közfoglalkoztatással, valamint az egészségkárosodáson alapuló ellátások bizonyos formáinak folyósítását a rehabilitációs tevékenységet ellátó szakhatóságokkal való együttműködéssel. A jogszabályi változások másik része a rugalmasabb foglalkoztatást célozták, annak érdekében, hogy a munkaadók akkor is képesek legyenek új dolgozókat felvenni, ha a gazdasági konjunktúrában nincs hosszú távú előrelátási lehetőség.

A fentiekén túl 2010-től új foglalkoztatáspolitikai eszköz- és intézményrendszer kialakítására került sor, a kompetenciák jelentős megosztásával. Az intézményrendszer átalakulása a munkaügyi szervezetet is érintette, a munkaügyi központok és kirendeltségek a kormányhivatalokba ágyazottan, szakigazgatási szervként, majd az integráció következő lépcsőjeként főosztály, illetve osztályszerkezetben működnek tovább. A Nemzeti Munkaügyi Hivatal megszűnt, feladatait minisztériumok és háttérintézményeik vették át.

Az új eszköz- és intézményrendszerre építve a helyi szereplők számára új feladatok kínálkoznak. Ebben fontos a szakmai előzmények, a már korábban megvalósult kezdeményezések, foglalkoztatási programok tapasztalatait figyelembe venni, ugyanakkor újjító, innovatív módon is hozzájárulni az új gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai célok eléréséhez.

A helyi foglalkoztatási kezdeményezések, ezen belül pl. a foglalkoztatási együttműködések jelentősen elősegíthetik az inaktív, különösen a hátrányos helyzetű, illetve összetett hátrányokkal küzdő emberek munkaerő-piaci reintegrációját, munkaerő-piaci helyzetének, foglalkoztathatóságának javítását, a munkaerőt fejlesztő képzések támogatását, a jelenlegi és jövőbeni munkahelyek betöltését, a munkaerő-piaci kereslet és kínálat egyensúlyának kialakítását.

Az országban ezidáig megvalósult, foglalkoztatás-bővítést célzó kezdeményezések közül a jelen stratégia szempontjából fontos megemlíteni a társadalmi vállalkozásokat, szociális szövetkezeteket, valamint a foglalkoztatási megállapodásokat – paktumokat –, amelyek működésük során sok tapasztalatot halmoztak fel, és elősegítették a résztvevő partnerek – munkaügyi szervezet, vállalkozások, civil szervezetek, kamarák – kapacitásainak fejlesztését, különösen a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációja terén. A foglalkoztathatóság javítása és a foglalkoztatás elősegítése érdekében a korábban létrejött foglalkoztatási megállapodások tapasztalatai a jelen stratégia megvalósítása során is hasznosíthatók. Ezen belül említhetjük a foglalkoztatás fejlesztését, mint fő cél érvényesítését, a foglalkoztatás feltételeinek javítása, a foglalkoztatási színvonal növelése és széleskörű szervezetközi együttműködés révén. Ez utóbbi különösen fontos, hiszen a szervezett együttműködés jelentős mértékben elősegítheti a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolását, a megüresedő vagy újonnan létrehozott álláshelyek gyors és hatékony betöltését a megfelelő munkaerővel. A korábbi hazai és külföldi foglalkoztatási megállapodások tapasztalatai azt mutatják, hogy a szervezett együttműködés jelentősen elősegíti továbbá a hátrányos helyzetű célcsoportok bevonását és foglalkoztathatóságának javítását, valamint célzott közvetítését az együttműködésben érintett szervezeti hálón keresztül a megnyíló munkalehetőségek felé. Az együttműködés eredményességének feltétele többek között a szemléletváltozás, a fokozott kooperatív készség, a szervezetek közötti bizalom, az innovációs és kockázatvállalási készség, az aktív részvétel és felelősségvállalás, a tudás és tapasztalat megosztása és a folyamatos tanulás, a tapasztalatok hasznosítása, a szervezeti stabilitás, valamint az egyes együttműködő partnerek tevékenységének egymást erősítő, szinergikus hatása¹. A korábbi tapasztalatok alapján mindezekon kívül fontos szempont:

- a megfelelő hatókör és döntési kompetenciák megléte;
- a helyi intézményi és szervezeti beágyazottság;
- a reális célmeghatározás és a valós probléma-megoldási lehetőségek és kapacitás felmérése;
- annak pontos felmérése, hogy az együttműködés hozzáadott értéke hogyan viszonyul az együttműködés fenntartásának költségéhez, vagyis az elvárt eredmények tükrében költséghatékony-e az együttműködés fenntartása;
- a szükséges kapacitás és kompetenciák megléte, különös tekintettel az együttműködés irányítóinak vezetői és menedzsment kompetenciáira, ami az együttműködés eredményességének kulcsfontosságú eleme;
- a megállapodás tartalmi fókuszának meghatározása, világos és elérhető célok kijelölése;
- az együttműködő partnerek folyamatos és megfelelő minőségű tájékoztatása az együttműködés keretében elvégzett tevékenységekről és az elért eredményekről².

¹Szakmapolitikai javaslatok megfogalmazása a foglalkoztatási megállapodások szabályozására és a fenntartható működést segítő belső és külső feltételrendszerre (jogi, szervezeti, pénzügyi, szakmai) vonatkozóan – készítette: BFH Európa Kft. (2015) TÁMOP–1.4.7-12/1-2012-0001 kiemelt projekt keretében

²Foglalkoztatási megállapodások tematikus értékelése, záró jelentés a Regionális Főigazgatóság számára (Thematic Evaluation of the Territorial Employment Pacts, Final Report to Directorate General Regional Policy), ECOTEC (2002)

2. Komárom-Esztergom megye helyzete

2.1. Átfogó gazdasági helyzetkép³

Az elmúlt évtizedekben – az egymást erősítő politikai és gazdasági változások eredményeképpen – átrendeződtek a piaci kapcsolatok (keleti irányultság helyett nyugati dominancia), változott a termelési szerkezet (alapanyag-igényes termelés helyett élőmunka-igényes tevékenység), felgyorsult a technikai fejlődés üteme, módosultak a gazdálkodási formák (vállalat helyett társaság), tömegszerűen születtek előzmény nélküli vállalkozások, új tulajdonoscsoportok jelentek meg, s napjainkra a külföldi érdekeltségű vállalkozások a gazdasági növekedés motorjává váltak. Komárom-Esztergom megye gazdasági szerkezetének átalakulása – fő trendjeit tekintve – egyazon íven mozgott az országos folyamatokkal, ám az ütem jelentős különbségeket mutat. A mezőgazdaság teljesítménye – az országos trendet követő leépülési folyamattal ellentétesen – visszaállt a korábbi szintre, s az ágazat bruttó hazai hozzáadott értékhez történő hozzájárulása meghaladja az országos átlagot. Az ipari tevékenységet végző vállalkozások helyzete – a gazdasági válság okozta visszaesést követően – stabilizálódott, majd a 2010/2011. évi teljesítményük már meghaladta a válság előtti szintet. A növekedés motorja továbbra is a feldolgozóipar, de az ágazaton belül gyors és jelentős „átrendeződés” zajlik (lásd: a járműipar, a gépipar és az elektronikai ipar súlyának növekedése). A feldolgozóipart érintő modernizáció alapvetően tökeintenzív fejlesztéseket eredményezett (lásd: elektronikai cikkek gyártása, közúti járműgyártás). Ennek köszönhető, hogy az egy foglalkoztatottra jutó termelékenységi mutató majd másfélszerese az országos átlagnak.

A megye főbb gazdasági mutatói - legfőképpen az ipari termelésnek köszönhetően, de a beruházások teljesítményértéke szerint is -, a megye területéhez és népességszámához viszonyítva kiugróan magasak. A regisztrált vállalkozások száma relatíve alacsony, az építőipar termelési értéke átlagos, a foglalkoztatottak száma relatíve magas. A megye az ipari termelés, a GDP, és a foglalkoztatás alapján immár tartósan a hazai élbolyba tartozik. 2016-ban az egy főre jutó megyei GDP meghaladta az országos átlagot, ez a megyék közötti rangsorban a 4. helyezést jelentette. Komárom-Esztergom megye 2000-ben még a 8. helyezett volt a megyei GDP rangsorban, majd az ezredforduló után egy nagy ugrással a 2. helyre rukkolt elő, ami egyenesen összefüggött a nagy – elsősorban - multinacionális cégek megtelepedésével.

Komárom-Esztergom megyében nem csak az egy főre jutó GDP, de az egy lakosra jutó beruházás, valamint az egy lakosra jutó ipari termelés értéke is kiemelkedő, mind az ország, mind pedig a régió viszonylatában. Az egy lakosra jutó ipari termelés értéke a megyében az országos értéknek több mint két és félszerese. A biztos pozíciót és a fejlődés folyamatosságát jelzi, hogy az egy főre jutó beruházások értéke is másfélszerese az országos átlagnak, valamint a régió átlagát is meghaladja bő 20%-kal. Az ipari termelés magas volumenindexe is

³A forrása: Komárom-esztergom megye Területrendezési Tervének módosítása – Előkészítő fázis (2018) Város-TeamPannon Kft.

prosperáló gazdaságra utal. A K+F ráfordítások mértéke sokat javult 2009 óta, de továbbra is relatíve kedvezőtlen, hiszen az országos szintnek kevesebb, mint a fele.

A teljesítmények dinamikus növekedése – eltekintve a gazdasági válság hatásaitól – jótékonyan érintette mind a vállalkozások tőkearányos jövedelmezőségi mutatóit, mind a munkavállalói jövedelmek alakulását. A megye a nemzetközi tőkebefektetések egyik kiemelt célpontja, ami még a 2007-től kezdődő válságidőszak következményeként sem változott. Ez a tény nem csupán a közvetlen gazdasági teljesítményekre hatott pozitívan, de nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a megye aktív lakossága hozzá szokott a fejlett európai és tengeren túli munkakultúrához, az átlagnál magasabb jövedelmi szintet ért el, ami viszont a lakossági fogyasztást és ez által a lakossági szolgáltatásokat nyújtó kisvállalkozások és az építőipari vállalkozások életképességét, nyereségeit is növelte (továbbgyűrűző hatás). A multinacionális tőke jelentős növekedési potenciállal rendelkező ágazatok alapjait fektette le a megyében: járműipar, elektronikai ipar, gépipar, megújuló energiaipar. A 2007-től kezdődő és immáron véget ért válságperiódus markánsan rámutatott a megújult megyei ipar egyes szektorainak sebezhetőségére. A gazdasági-, humán- és egyéb szolgáltató tevékenységeknek a GDP előállításában játszott szerepe összességében kisebb, mint az országos átlag, ám míg a gazdasági szolgáltatást végző vállalkozások stabilizálni tudták teljesítményüket, addig a közösségi és humán szolgáltatásoknál figyelmet érdemlő leépülés ment végbe. A Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztálya előzetes tájékoztatása szerint az országos átlagnál fejlettebb a megyében a multinacionális vállalatok hazai beszállítói hálózata, azonban még mindig jelentős az importfüggés. A kiszolgáltatottságot fokozza a gazdaság teljesítőképeségéhez viszonyítva gyenge vállalkozói hajlandóság jelenléte, ami a nagyvállalatok jelenléte miatt ez idáig nem jelentett nehézséget, de a jövőt tekintve jelentős makrogazdasági kockázatokat hordoz. Messze alulteljesít a szolgáltató szektor, ami nem csak a primer szektor jelentős súlyából következik, de abszolút értékben is: a lakosság és a vállalkozások is Győr és Budapest szolgáltatásait veszik igénybe. Az elmúlt évtizedhez hasonlóan a Közép-dunántúli térségben megvalósuló beruházások döntő hányada a társas vállalkozások körében realizálódik (kiemelten a Kft és Zrt formában működő vállalkozásoknál), ám jelentős „átrendeződés” figyelhető meg az anyagi-műszaki összetétel módosulásában. A korábbi időszak építési dominanciájával szemben előtérbe került a gép- és berendezés-vásárlás, a technikai és a technológiai modernizáció.

Komárom-Esztergom megye iparát nagyfokú koncentráció jellemzi. 12 ipari park működik a megyében, nyolc a Duna mentén, négy az Oroszlány-Tatabánya-Tata városhálózati csomópont területén. Az ipari parkok kihasználtsága változó, jelentős tartalékokkal bírnak. Különösen dinamikusan fejlődik a komáromi, oroszlányi és tatabányai ipari park. A 2016 óta megvalósult, illetve az időközben bejelentett beruházások részben átalakítják a megye ipari szerkezetét. Az ipari telephelyek további jelentős tartalékai a felhagyott, rekultivált barnamezős területek, azonban ezek hasznosítása nem vonzó a befektetők számára, sokszor jelentős többletköltséggel jár. Az ágazat kiemelt jellegét erősíti a 1206/2014. (IV. 1.) Korm. határozata Tatabánya és Esztergom térségének kiemelt járműipari központtá nyilvánításáról, mely a két térség járműiparának hosszú távú fejlődését és versenyképességét növelheti. A határozat végrehajtása érdekében a Megyei Önkormányzat, Esztergom Város Önkormányzata, Tatabánya MJV Önkormányzata, a Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, valamint az Edutus Egyetem közös gazdasági társaságot alapított.

A megyében továbbra is jelentős az ásványi nyersanyag-kitermelés súlya, azonban a piacgazdasági igényeknek megfelelően az energetikai források kitermelésétől (elsősorban a kőszénbányászattól) az építőipari nyersanyagok előállítása felé tolódott el a hangsúly. Az ágazat a korántsem egyértelmű környezetvédelmi, természetvédelmi és gazdasági okszerűség egymásnak feszülő érdekei mentén próbál több-kevesebb sikerrel lavírozni. A megye növekvő fontosságú értéke a vizekben való gazdagsága. Miközben a felszín alatt hatalmas és igen érzékeny ivóvízkészletek találhatók, a felszíni vizekben való gazdagság jelentősége is egyre inkább előtérbe kerül.

A közlekedési infrastruktúra tekintetében a megye adottságai többnyire kedvezőek, de a megyén belül jelentősek a különbségek. A 100 000 lakosra jutó autópálya- illetve gyorsforgalmi út hosszúsága a Közép-dunántúli régióban a legmagasabb, ugyanakkor a megyének több nehezen megközelíthető térsége, ill. települése is van, pl. Várgesztes – Tata, Komárom-Esztergom stb. holott nincsenek túl nagy távolságra egymástól. A tömegközlekedési hálózat a fő közlekedési útvonalakon fejlett, a kisebb települések összeköttetései azonban hézagosak, a járatsűrűség változó, sok esetben megnehezíti, vagy megakadályozza az ingázást. Az európai összehasonlításban is nagyon magas sűrűségű vasúthálózatot a szélsőségek jellemzik, a műszaki színvonal nagyon alacsony. Bár a megyében jelentős logisztikai kapacitások állnak rendelkezésre, a meglévő intermodalitásban rejlő lehetőségek alul hasznosítottak. Legjelentősebb kiaknázatlan potenciált vélhetően a szlovák kapcsolatok rejtik. Ennek új lökést ad az INTERREG III. A projekt keretében megépülő Révkomárom-Komárom közötti új híd és az Esztergomnál átadott teherkomp, valamint a várost az M1-es autópályával összekötő gyorsforgalmi út, továbbá a jelentős kapacitású párkányi és ebedi teherpályaudvarok tervezett rekonstrukciója, határon átvélt integrált területi beruházás keretében. E tervezett fejlesztések a meglévő, de alulhasznosított szlovákiai kikötő- és vasúti logisztikai kapacitásokhoz is kapcsolatot biztosíthatnak. A térség geomorfológiai adottságai, a művelési módok egyhangúsága nagyfokú termőtalajvesztést eredményez, melynek megállítása sokrétű, összetett feladat. A megye nagyfokú alkalmazkodóképességéről tanúskodik ugyanakkor a zöldipar. Különösen a hulladékfeldolgozás és a megújuló energiához kapcsolódó technológiák fejlődnek dinamikusán, noha e területeken még hatalmas kiaknázható lehetőségek és kötelezettségek elé néz a megye. A megye adottságaihoz képest gyenge a turizmus gazdasági teljesítménye. Az ezredforduló óta a kereskedelmi szálláshelyek minőségi összetétele sokat javult a megyében. Ezt mutatja, hogy miközben a szobaszám két és félszeresére nőtt, a férőhelyek száma csökkent, azaz teret nyertek a drágább, magasabb színvonalú szálláshelyek. A vendégszám 2016-ban másfélszerese a 2000. évinek, 2018-ban a vendégéjszakák száma meghaladta a 2017. I–III. negyedévit. A vendégéjszakák alapján a növekedés teljes egészében a belföldi vendégek foglaltságainak volt köszönhető, a külföldiek kevesebb vendégéjszakára maradtak, mint egy évvel korábban.

2000-ben még csak minden kilencedik kereskedelmi szálláshely volt szállodában, 2016-ban már a férőhelyek több mint fele szállodában található. A szállodákban a vendégszám és a vendégéjszakák száma is jelentős mértékben emelkedett.

A turizmus „zászlóshajói” a Duna térségben koncentrálódnak (három világörökség-várományos terület és a hozzá kapcsolható további kulturális és szellemi örökség, vízi turizmus, borturizmus). Dinamikusán fejlődik a zárandokturizmus. Jelen vannak a lovas

hagyományok, az extrém sportok, a tájértékekre épülő sport és rekreáció. A turisztikai ipar számára elenyésző mértékben hasznosul az ipari és bányászati örökség, a falvak, vidéki tájak öröksége. Önmagában egyik sem gyakorol tömeges vonzást, de együtt páratlan, és egyelőre messze alulhasznosított adottságok, kínálatok. A nagyvárosi térségek közelsége a szinte egészében jövedelmező, de rövid hétvégi és/vagy néhány napos turizmus erősítésére predesztinálja a megyét.

A Magyar Turisztikai Ügynökség jelentős fejlesztésekről döntött Komárom-Esztergom megyében. A 2018. év elején tett bejelentés szerint 12 nagyobb fejlesztés lendítheti fel a megye vendégforgalmát a következő években, a beruházások összértéke mintegy 50 milliárd forint lesz. Turisztikai szempontból Komárom-Esztergom megye jelentősebb települései Esztergom, Tata, Várgesztes és Komárom. Ezen belül az esztergomi projektek közül kiemelkedik a belváros megújítását, a Bazilika és a Kanonoksor környékének rendezését, a Szent István műemlékfürdő felújítását, valamint a dunai gyorshajózást megvalósító 12,5 milliárd forintos fejlesztés, mely utóbbi az egész térség turizmusára jelentős hatást gyakorol majd. A tervek szerint a következő években megvalósul továbbá többek között a komáromi Monostori Erőd fejlesztése, a tатаi Esterházy-kastélyegyüttes turisztikai célú fejlesztése, Dömösön megépül a Rám-szakadék látogatóközpont, Csolnokon kilátót emelnek a Nagy-Getén, továbbá fejlesztik a majki kamalduli remeteséget és a Bajnai Sándor-Metternich-kastélyt. A TOP forrásokból több látogatóközpont épül (Lábatlan, Bajót) és elkészül a bányászati-ipari múlt hagyományait, értékeit bemutató oroszlányi és dorogi bányászati múzeum is.

A megye vidékies tájain fennmaradt a versenyképes nagyüzemi mezőgazdasági struktúra, melyben az országos trendekkel szemben jelentős súllyal szerepel az állattenyésztés és az ahhoz kapcsolódó takarmánytermesztés.

Az ország többi területéhez hasonlóan, itt is csekély mértékű és hatású a térségi munkamegosztás rendszere, gyenge a mezőgazdaság foglalkoztatási és tájfenntartó kapacitása, innovációra való nyitottsága és az együttműködési hajlandóság. A mezőgazdaságot az elöregedés jellemzi, a fiatalság számára a gazdálkodás nem vonzó perspektíva. A szőlőtermesztés, borászat területén tapasztalható pozitív változás egyrészt új szőlőterületek telepítésével, másrészt a borászat, borturizmus fejlődésével (Ászár-neszmélyi borvidék) magyarázható.

A helyi gazdasági kezdeményezések vásárlóerő hiányában gyakran kifulladásra, működőképes kisléptékű feldolgozó kapacitások a szigorú európai uniós előírások teljesíthetlensége és a versenyképes termékek hiánya miatt kihasználhatatlanok, megszűntek. A megye jelentős erdőszűrségének köszönhetően fontos foglalkoztató szerepet tölt be az erdőgazdaság, mely fokozatosan kezdi az erdők és vadállomány fenntartását, az üzemeltetésen túlmutató vertikumot is újraépíteni (faipar, vadászat, erdei hulladékokra épülő megújuló energia). A jelentős arányú magántulajdonú erdők esetében hiányoznak a korszerű erdőgazdálkodás feltételei és a szükséges szaktudás, a fenntartható erdő- és vadgazdálkodásban rejlő gazdasági lehetőségek felismerése.

2.2. Gazdasági szervezetek

A KSH adatai szerint 2016. június 30-án Komárom-Esztergom megyei székhellyel 44 384 gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 0,8%-kal többet az előző év azonos időpontjához képest. A szervezetek kilenczede vállalkozásként működött.

A regisztrált vállalkozások számához képest a működő vállalkozások száma már lényegesen alacsonyabb. Erre vonatkozóan 2014-es adatok állnak rendelkezésünkre, ami alapján az akkor nyilvántartott 40 048 vállalkozásból 17 811 vállalkozás működött, azaz kevesebb, mint a fele a regisztrált vállalkozásoknak. A következő táblázatban Komárom-Esztergom megyei városokban a működő és regisztrált vállalkozások arányát, valamint az ezer főre jutó vállalkozások számát mutatjuk be.

4. sz. táblázat: Működő vállalkozások (2014)

	Működő vállalkozások /regisztrált vállalkozások	Működő vállalkozások/1000 fő
Tatabánya	41%	54,3
Ács	24%	35,6
Bábolna	44%	63,1
Dorog	45%	43,6
Esztergom	44%	65,1
Kisbér	39%	54,6
Komárom	40%	60,8
Lábatlan	49%	42,4
Nyergesújfalu	44%	49,0
Oroszlány	41%	39,0
Tát	48%	56,6
Tata	42%	79,9

(Forrás: KSH)

A vállalkozásokat 55,2-44,8%-os arányban társas, illetve önálló vállalkozói formában jegyezték be. A 9834 működő társas vállalkozás 71%-a korlátolt felelősségű társasági, 26%-a pedig a betéti társasági, míg 0,77% részvénytársasági formát választotta. A kft-k száma kis mértékben csökkent (50 db), a betéti társaságok száma 147 db. A részvénytársaságok és a szövetkezetek hányada sem érte el az egy százalékot, előbbiből 76-ot tartott a KSH adatbázis nyilván. A társas vállalkozások csaknem egésze kisvállalkozás (azon belül is túlnyomórészt mikrovállalkozás).

Mindössze 144 közép vállalkozást (50-249 fő) és 38 (250 fő feletti) nagyvállalatot regisztráltak. 24 553 önálló vállalkozó szerepelt a nyilvántartásban, 467-tel több, mint egy évvel korábban. Az önálló vállalkozók 35%-a fő- 47%-a mellékfoglalkozásban, további 18%-

uk pedig nyugdíj mellett tevékenykedett. Mind a fő-, mind pedig a mellékállásban vállalkozók köre bővült (1,1, illetve 3,9%-kal), a nyugdíj mellett dolgozóké 1,2%-kal csökkent. Az önállók csaknem teljes egészében 10 fő alatti kisvállalkozások, és 46%-uk szerepelt az egyéni vállalkozói nyilvántartásban. Főtevékenység szerint a mezőgazdaság (16%) és az ingatlanügyletek (15%) területén tevékenykedő vállalkozások voltak a legtöbben a megyében. További jelentősebb ágazatok a tudományos és műszaki tevékenység, kereskedelem (10 és 14%-os részaránnyal), az építőipar (8,1%) valamint az ipar (6,9%). A vállalkozások száma legnagyobb arányban a mezőgazdaságban bővült (5,6%-kal), amit döntően az önálló vállalkozások számának növekedése eredményezett. A civil szervezetek száma 1,4%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest, legtöbben az ingatlanügyletek (41%), az egyéb szolgáltatás (32%), valamint a művészet, szabadidő (16%) ágazatban tevékenykednek.

Komárom-Esztergom megyei székhellyel 2018. szeptember végén 46 ezer gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 2,5%-kal (országosan 2,1%-kal) többet, mint egy évvel korábban. A 42 ezer vállalkozás háromtizedét társas gazdálkodási formában, héttizedét önálló vállalkozóként regisztrálták. Az előbbieket száma egy év alatt 1,2%-kal csökkent, az utóbbiaké 4,6%-kal nőtt.

A 13 ezer társas vállalkozás 73%-át kitevő korlátolt felelősségű társaságok száma 0,2, a 24%-át képviselő betéti társaságoké 3,7%-kal fogyott. Részvénytársaságból ugyanannyi (116), szövetkezetből 8-cal kevesebb (77) szerepelt a regisztrációban, mint 2017. szeptember végén. A társas vállalkozások 91%-a legfeljebb 9 főt foglalkoztatott, a 249 fő felettiekből 40 volt a megyében.

2018. szeptember végén a társas vállalkozások 8,9%-a csődeljárás, kényszertörlesztés vagy felszámolási eljárás alatt volt, 1,0 százalékponttal nagyobb részük, mint egy évvel korábban. Az eljárás alá vont vállalkozások részaránya a korlátolt felelősségű társaságoknál és a részvénytársaságoknál egyaránt 10%-ot tett ki.

A 29 ezer önálló vállalkozó 37%-a fő-, 48%-a mellékfoglalkozásuként, 15%-a nyugdíjasként tevékenykedett. Fő- és mellékfoglalkozás keretében többen, nyugdíj mellett kevesebben vállalkoztak, mint egy évvel korábban.

Főtevékenységük alapján a társas vállalkozások a kereskedelem (22%), a tudományos és műszaki tevékenység (15%), valamint közel azonos arányban az ipar és az építőipar (12–13%) területén, az önálló vállalkozók a mezőgazdaság (24%) és az ingatlanügyletek (20%) nemzetgazdasági ágakban fordultak elő leggyakrabban. (KSH Fókuszban a megyék, 2018)

2.3. Komárom-Esztergom megye gazdaságának alakulása⁴

A gazdasági ágak közül 2016 I. negyedévében – a közelmúlt recessziója után – az országosnál nagyobb mértékben nőtt a megye ipari teljesítménye; az ipari termelés értéke az5., egy lakosra jutó összege a 2. legmagasabb volt a területi rangsorban. Az iparon belül a főként exportra termelő feldolgozóipar a meghatározó, amely kivitelének felét a járműipar adta. Az iparnak a foglalkoztatottságban is nagyobb a szerepe az országosnál: minden második alkalmazásban

⁴ A Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elemzése alapján.

álló ebben a nemzetgazdasági ágban dolgozott. A megye gazdaságát jellemző további mutatószámok közül a beruházások volumene, az építőipar termelési értéke és szerződésállománya nem érte el az egy évvel korábbi szintet.

A 2014-es GDP-adatok alapján a magyarországi bruttó hazai termék 3,0 százaléka képződött a megyében, amellyel Komárom-Esztergom az ország középmezőnyéhez tartozott. Az egy főre jutó GDP kevéssel az országos átlag alatt maradt.

5.sz. táblázat: A fontosabb jelzőszámok, 2016. I. negyedév

Megnevezés	Ország összesen	Komárom- Esztergom megye	A megye rangsorhelye (Budapestet is beleértve)
Az ipar termelési értéke ^{a)} ; milliárd forint	6 659,0	548,2	5.
Egy lakosra jutó ipari termelési érték ^{a)} ; ezer forint	677,9	1 839,5	2.
Az ipar termelésiértéke ^{b)} ; milliárd forint	6 177,9	507,3	5.
Az ipari termelés volumenindexe ^{b)} ; 2015. I. negyedév=100,0%	101,7	104,3	11.
A beruházások teljesítményértéke; milliárd forint	609,0	32,4	5.
A beruházások egy lakosra jutó értéke; ezer forint	62,0	108,8	3.
Az építőipari termelés értéke, milliárd forint	185,3	5,9	9.
Az építőipari termelés volumenindexe; 2015. I. negyedév=100,0%	66,0	92,4	2.
Egy lakosra jutó építőipari termelés; ezer forint	18,9	19,9	2.
A teljes munkaidőben alkalmazásban állók átlagos bruttó keresete; forint/hó	253 831	250 317	3.
A kereset növekedése; 2015. I. negyedév=100,0%	106,0	107,4	3.
Egy lakosra jutó GDP ^{c)} ; ezer forint	3 261,5	3 234,6	4.
Ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma	173	134	18.
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken; ezer éjszaka	4 340,0	49,6	17.

^{a)} Telephely szerint.

^{b)} Székhely szerint.

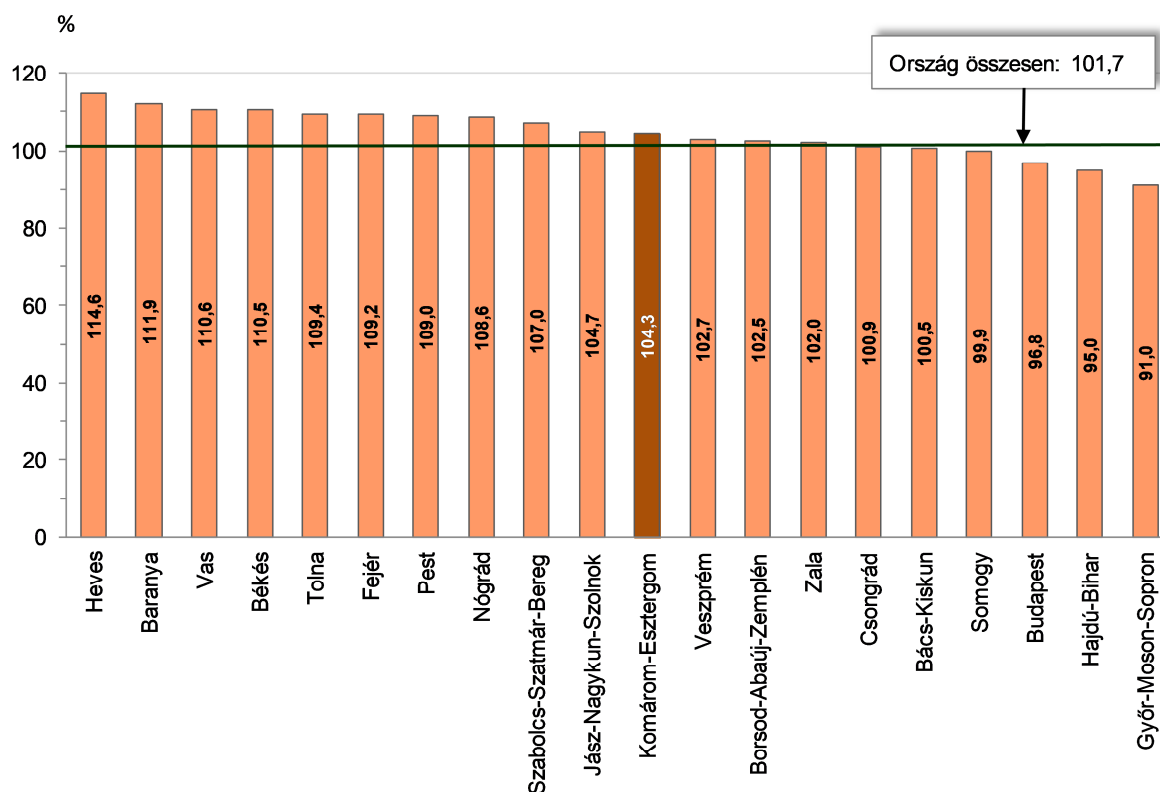
^{c)} 2014. évi előzetes adat.

2.3.1. Ipar

2016 I. negyedévében a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások telephely szerinti adatai alapján a megye ipari termelése 548 milliárd forint volt, 18 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Komárom-Esztergom a teljes magyarországi ipari termelés 8,2 százalékát

adta. A megye egy-egy lakosára 1,8 millió forint termelési érték jutott, 2,7-szerese az országos átlagnak.

Az évközi statisztikai megfigyelés szűkebb köre a Komárom-Esztergom megyei székhelyű, legalább 50 fős ipari vállalkozásokra terjed ki. Ezek a gazdasági szervezetek március végéig 507 milliárd forint értékben termeltek. Kibocsátásuk az országosnál nagyobb (a közép-dunántúli régió átlagánál viszont kisebb) mértékben, 4,3 százalékkal nőtt.

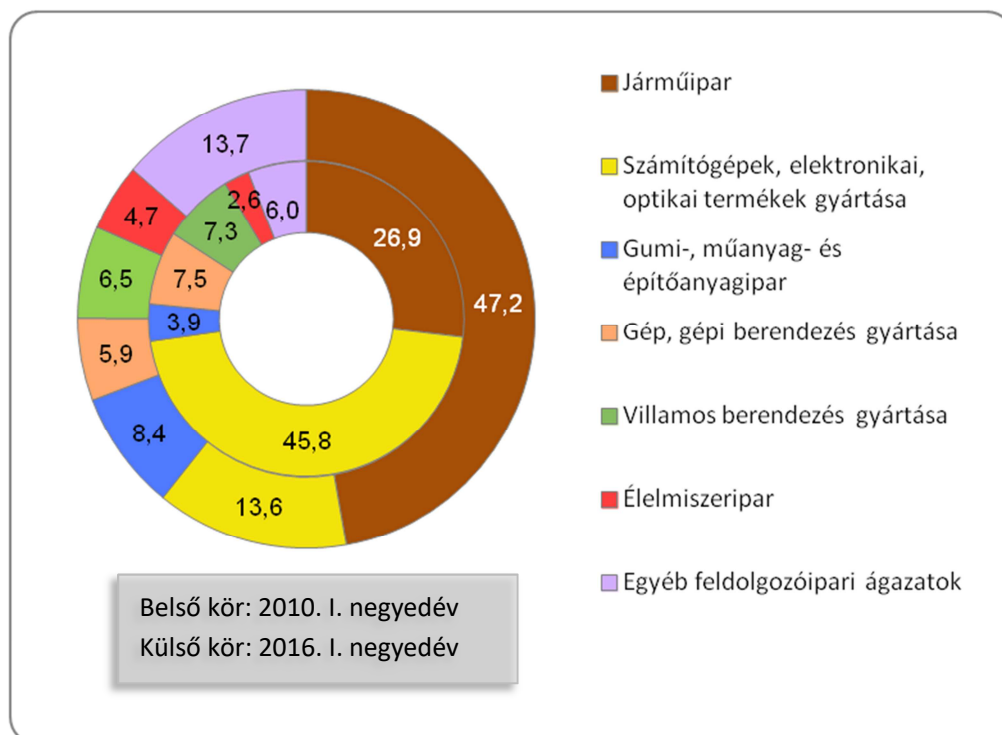

7.sz. ábra: Az ipari termelés volumenének változása, 2016. I. negyedév⁵ (2015. I. negyedév=100,0)

Az ipari ágazatok teljesítményéről a székhely szerinti megfigyelés nyújt adatokat. A feldolgozóipari tevékenységű vállalkozások termelése összesen 503 milliárd forintot tett ki az első negyedévben. Ennek hattizede a két legjelentősebb ágazatból származott: 47 százaléka (237 milliárd forint) a járműiparból, 14 százaléka (68 milliárd forint) az elektronikai iparból.

2010-hez képest Komárom-Esztergom megye feldolgozóipara átstrukturálódott. A termelési értéken belül hat évvel korábban a számítógépek, az elektronikai, optikai termékek gyártásával foglalkozó vállalkozások képviselték a legnagyobb, 46 százalékos arányt, míg a járműipar a feldolgozóipari termelésnek megközelítőleg a negyedét adta. A gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar részesedése a mostani felét sem érte, a gépgyártás, továbbá a villamosberendezés-gyártás hozzájárulása viszont a jelenleginél magasabb volt.

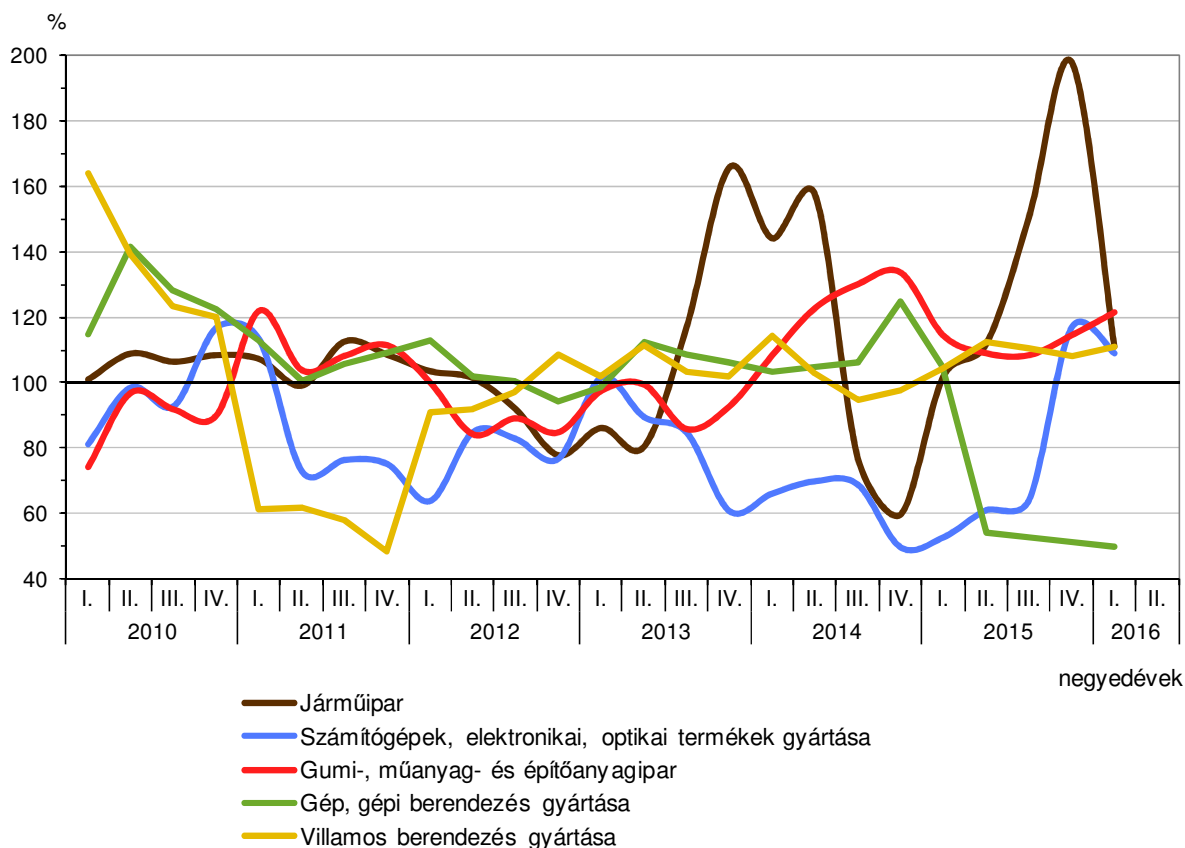
⁵ A legalább 50 főt foglalkoztató ipari vállalkozások székhely szerinti megfigyelése alapján.

8.sz. ábra: A Komárom-Esztergom megyei feldolgozóipar termelési értékének megoszlása ágazatok szerint, százalék⁶

A megye elektronikai iparát a közelmúltban egy komáromi és egy dorogi nagyfoglalkoztató üzem bezárása sújtotta, így az ágazat termelési volumene 2014 IV. negyedévében mélypontra került. Az emelkedés 2015 II-III. negyedévéből indult el újra a belföldi és az export megrendelések bővülésének, illetve kapacitásbővítő beruházásoknak köszönhetően. A járműipar többszöri kiugró teljesítményét főként az új személygépjármű-modellek fejlesztése és piaci bevezetése indukálta. A gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar termelési volumenére elsősorban a gumibroncs-gyártás felfutása hatott kedvezően, ezzel szemben a gépgyártásban 2015 második felétől vállalati átszervezések okoztak visszaesést.

⁶ A megyei székhelyű, legalább 50 főt foglalkoztató feldolgozóipari vállalkozások adatai.

9. sz. ábra: A termelési volumen alakulása Komárom-Esztergom megye főbb feldolgozóipari ágazataiban⁷ (előző év azonos negyedéve=100,0)

Komárom-Esztergom 2016 I. negyedévi feldolgozóipari termelése 5,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. A főbb ágazatok termelési volumene emelkedett, ez alól csak a gépgyártás jelentett kivételt, amelynek teljesítménye (az említett vállalati átszervezések miatt) a felére esett vissza. A járműipar termelése 11, exportja 15, belföldi eladásainak értéke 36 százalékkal nőtt. A villamos berendezések kibocsátása ugyancsak 11 százalékkal bővült annak köszönhetően, hogy az ágazat értékesítési lehetőségei mind a külföldi, mind a belföldi piacokon kedvezően alakultak. Az elektronikai ipar termelési volumene 8,9, a gumi-, műanyag-, építőanyag-iparé 22 százalékkal volt magasabb, mint 2015 I. negyedévében.

6. sz. táblázat: A termelés értéke és az alkalmazásban állók száma a Komárom-Esztergom megyei feldolgozóiparban, 2016. I. negyedév⁸

Megnevezés	Termelés, millió forint	Alkalmazásban állók száma, fő	Termelékenység, ezer forint ^{a)}	2015. I. negyedév=100,0 %		
				termelés	alkalmazásban állók	termelékenység ^{a)}
Feldolgozóipar összesen	503 027	33 628	14 958	105,1	107,4	97,9
Ezen belül:						
járműipar	237 223	7 560	31 380	111,1	111,7	99,5

⁷ A megyei székhelyű, legalább 50 főt foglalkoztató feldolgozóipari vállalkozások adatai.

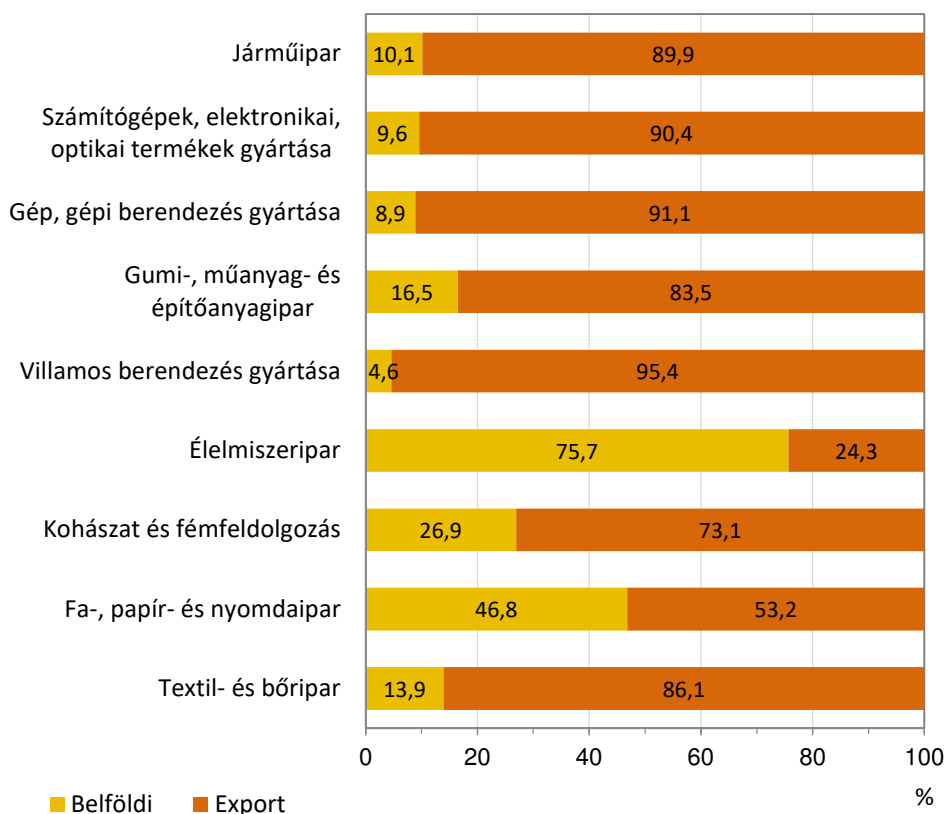
⁸ A megyei székhelyű, legalább 50 főt foglalkoztató feldolgozóipari vállalkozások adatai.

számítógépek, elektronikai, optikai termékek gyártása	68 247	2 287	29 837	108,9	107,6	101,2
gép, gépi berendezés gyártása	29 521	6 223	4 744	50,1	101,7	49,3
gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar	42 477	4 255	9 984	121,6	113,6	107,0
villamos berendezés gyártása	32 746	3 833	8 544	110,9	107,3	103,4
élelmiszeripar	23 802	1 964	12 117	106,9	104,4	102,4
kohászat és fémfeldolgozás	13 590	1 289	10 546	137,6	112,2	122,6
fa-, papír- és nyomdaipar	7 306	1 853	3 942	83,6	92,8	90,1
textil- és bőripar	2 177	487	4 473	93,6	101,7	92,0

^{a)} Termelékenység: az egy alkalmazásban állóra jutó termelés értéke.

Március végéig a feldolgozóipari vállalkozások a belföldi értékesítésből összesen 71 milliárd, az exportból pedig 423 milliárd forint árbevételt könyvelhettek el – előbbi 15, utóbbi 5,8 százalékkal több az egy évvel korábban befolyt összegnél.

A teljes feldolgozóipari kivitel felét a járműipar, 15 százalékát az elektronikai ipar, további 8,0 százalékát a gumi-, műanyag-, építőanyag-ipar termékei adták. A gépeket, gépi berendezéseket gyártók exportja – összefüggésben a termelés visszaesésével – a tavalyi felét sem érte el, a többi jelentős feldolgozóipari ágazatban viszont nőtt a külföldi eladások volumene. A belföldi árbevétel egyharmadát (mintegy 24 milliárd forintot) a járműipar, egynegyedét (közel 18 milliárd forintot) az élelmiszeripar realizálta.

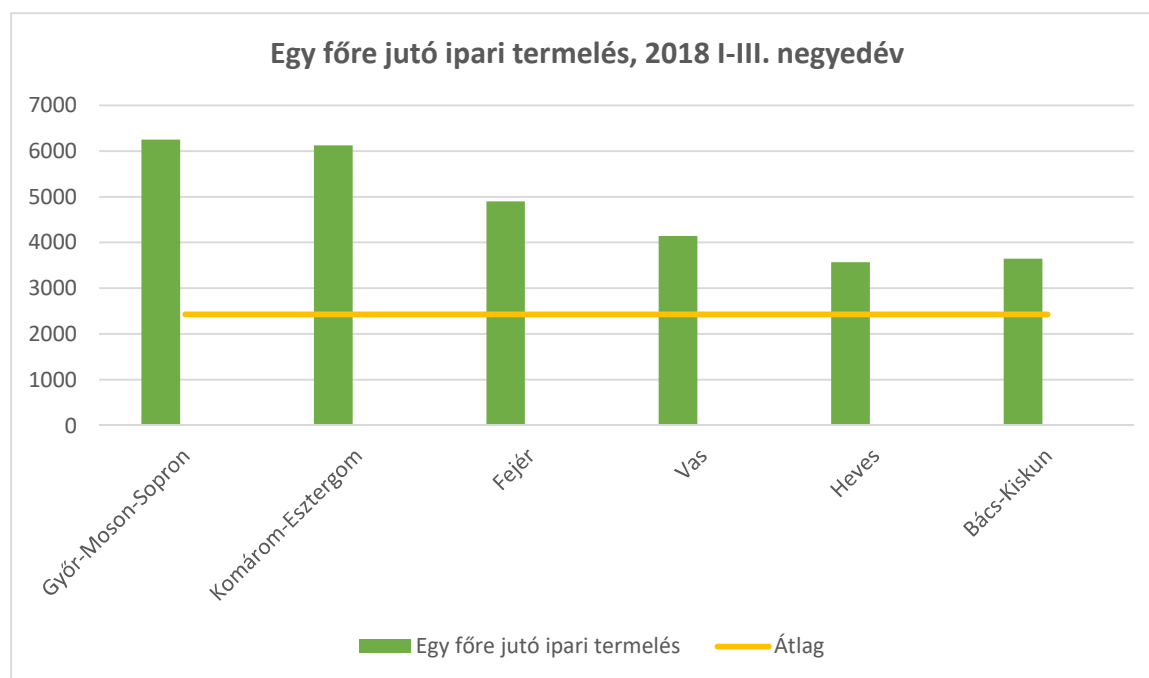
10. sz. ábra: Az árbevétel megoszlása Komárom-Esztergom megye feldolgozóipari ágazataiban, 2016. I. negyedév⁹

2016 I. negyedévében a legalább 50 fős, megyei székhelyű ipari vállalkozásoknál 34,5 ezer, ezen belül a feldolgozóipari cégeknél 33,6 ezer munkavállaló állt alkalmazásban. A legnagyobb foglalkoztató járműiparban mintegy 800, a gumi-, műanyag-, építőanyag-iparban 500, a villamosberendezés-gyártás ágazatban 260 fővel nőtt az alkalmazottak száma egy év leforgása alatt.

Minden egyes feldolgozóipari alkalmazottra átlagosan 15 millió forintnyi termelési érték jutott, a járműipar és az elektronikai ipar termelékenysége azonban elérte ennek kétszeresét.

2018. I-III. negyedévben az egy főre jutó ipari termelés tekintetében a megyék rangsorában Győr-Moson-Sopron megyét követően a második helyen állt Komárom-Esztergom, Fejér, Vas és Heves megyét is megelőzve.

⁹ A megyei székhelyű, legalább 50 főt foglalkoztató feldolgozóipari vállalkozások adatai.

11. sz. ábra: Egy főre jutó ipari termelés, 2018 I-III. negyedév, forrás KSH, saját gyűjtés

2.3.2. Beruházás

A megyei székhelyű gazdasági szervezetek 2016 I. negyedévében 32 milliárd forintot fordítottak új tárgyi eszközök beszerzésére, létesítésére, ami az egy évvel korábbinak mindössze a kétharmada. A beruházások nyolctizede gépek, berendezések és járművek beszerzésére irányult.

A megyei beruházások az összes magyarországi beruházás 5,3 százalékát tették ki. A visszaeső volumen ellenére minden megyei lakosra az országos átlag több mint másfélszerese, 109 ezer forint beruházási összeg jutott, ami a 3. legmagasabb fajlagos érték volt Győr-Ménfőcsanak megye és a főváros után.

2015 I. negyedévéhez képest az ipari beruházások volumene 34, a mezőgazdaságban megvalósított fejlesztéseké 32 százalékkal csökkent, a termelőágak közül egyedül az építőiparba áramlott – 6,6 százalékkal – több fejlesztési forrás. A szállításhoz, raktározáshoz kapcsolódó beruházások értéke 22 százalékkal nőtt, és megközelítette az 1,5 milliárd forintot, ezzel szemben a kereskedelem területén 13 százalékkal kevesebb beruházás valósult meg, 1 milliárd forint összértékben.

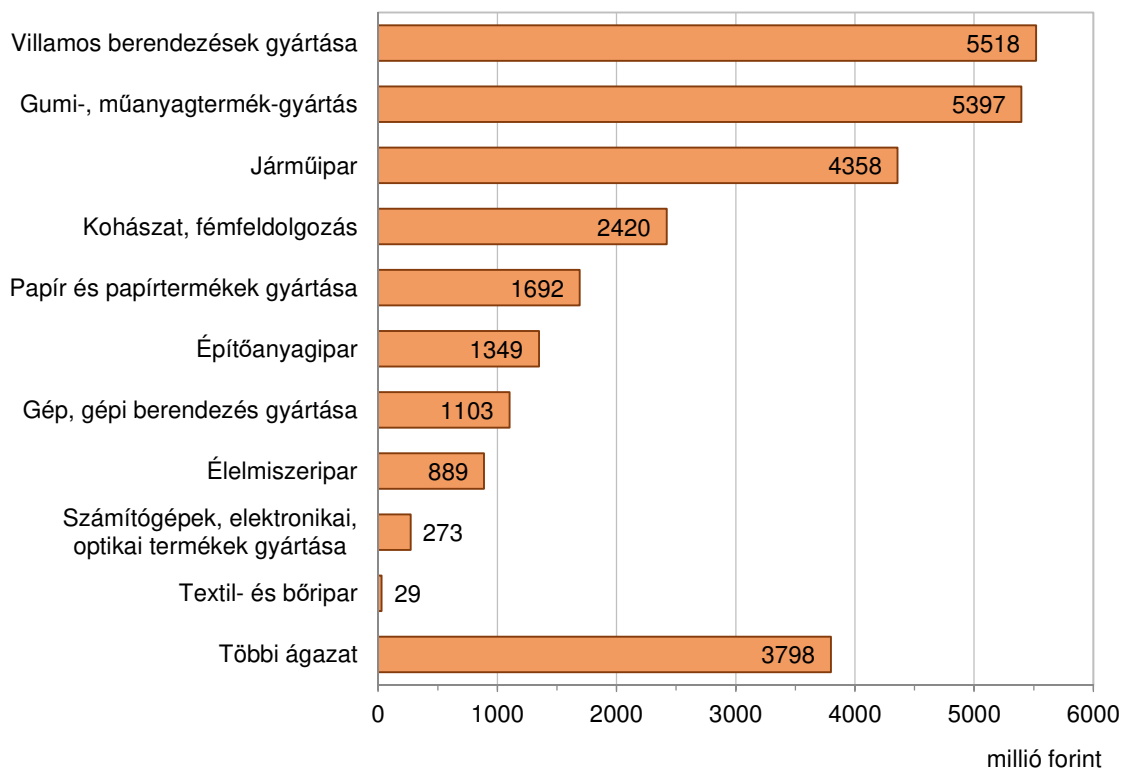
7. sz. táblázat: A Komárom-Esztergom megyei székhelyű gazdasági szervezetek beruházásai nemzetgazdasági ágak szerint, 2016. I. negyedév

Nemzetgazdasági ágak	Beruházások		Az összes beruházásból		
			épületek és egyéb építmények	belföldi	import
	értéke összesen,	2015. I. negyedév =		gépek, berendezések, járművek	

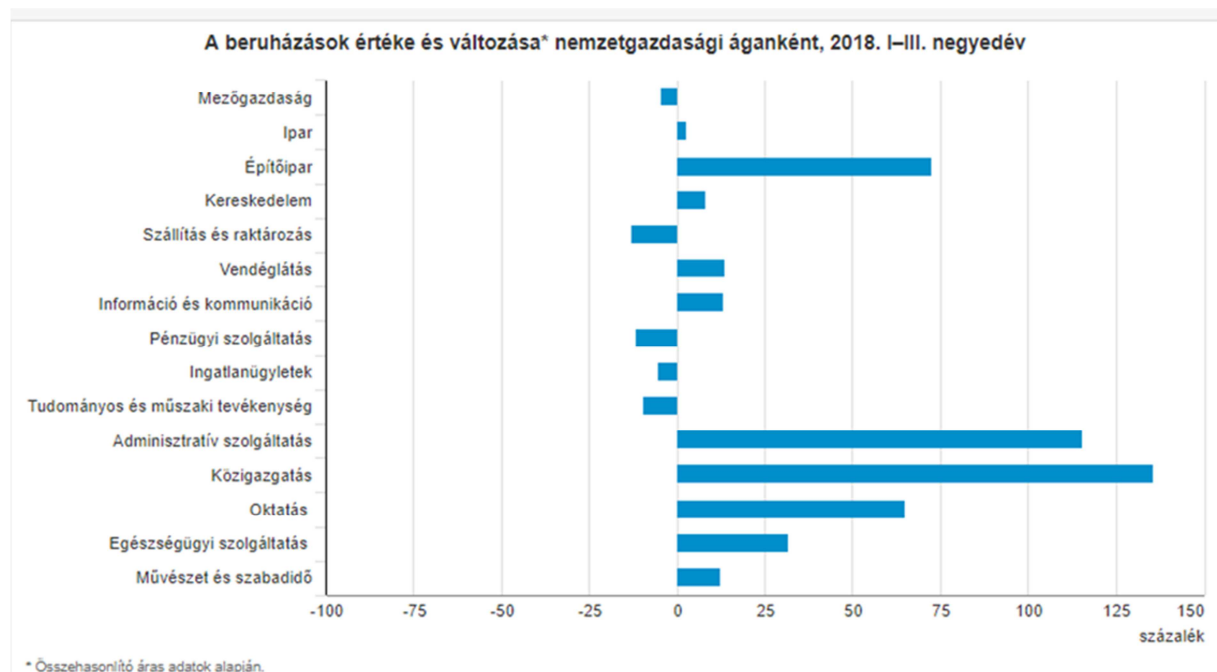
	millió Ft	100,0%	millió Ft		
Mezőgazdaság	1 113	68,2	130	97	276
Ipar	27 196	65,8	5 558	4 869	16 748
Ebből:					
<i>Feldolgozóipar</i>	26 827	66,4	5 355	4 769	16 682
Építőipar	403	106,6	67	89	247
Kereskedelem	1 032	86,6	269	117	646
Szállítás, raktározás	1 478	122,3	283	83	1 112
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	72	28,0	43	20	8
Információ, kommunikáció	137	282,3	107	8	22
Pénzügyi szolgáltatások	84	5,8-szeres	11	10	64
Ingatlanügyletek	85	107,3	61	9	15
Közigazgatás	186	14,5	126	47	13
Oktatás	47	31,8	10	19	18
Egészségügyi, szociális szolgáltatás	169	79,0	27	116	25
Egyéb ágak	431	73,2	154	117	160
Összesen	32 433	67,0	6 846	5 600	19 355

A feldolgozóipari vállalkozások 27 milliárd forintot költöttek tárgyeszköz-állományuk bővítésére, a harmadával kevesebbet, mint tavaly január-márciusban. A villamos berendezések gyártói 5,5 milliárd forintot investáltak: részben épületbővítést, részben nagy értékű gépbeszerzéseket valósítottak meg. A gumi- és műanyag termékeket előállító cégek együttesen 5,4, a járműipari vállalkozások 4,4, a kohászati és fémfeldolgozó tevékenységű szervezetek pedig 2,4 milliárd forint értékben investáltak az év első három hónapjában.

A Komárom-Esztergom megyei székhelyű gazdasági szervezetek 2018 I–III. negyedévében 153 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, összehasonlítva áron 6,0%-kal többet az egy évvel korábbinál. A növekedés elmaradt a 19%-os hazai átlagtól. A fejlesztési források 75%-át a feldolgozóipar, 4,9%-át a szállítás és raktározás, 4,2%-át pedig a mezőgazdaság területén használták fel. A feldolgozóipar beruházásainak volumene 2,5%-kal emelkedett, a szállítás, raktározásé 13, a mezőgazdaságé pedig 4,5%-kal csökkent. A feldolgozóiparon belül a gumi-, műanyag- és építőanyag-, valamint a járműipar területén valósultak meg a legnagyobb értékű beruházások. Anyagi-műszaki összetétel szerint a fejlesztési források 24%-át épületek és egyéb építmények építésére, 69%-át gépek és berendezések beszerzésére, 5,6%-át járművek vásárlására fordították. Az épületek és egyéb építmények beruházási volumene 1,6%-kal, a gépeké, berendezéseké 7,2%-kal, a járműveké pedig negyedével emelkedett. Az értékek alapján a gépek, berendezések 73, a járművek 95%-a importból származott

12. sz. ábra: A megyei feldolgozóipari beruházások értéke ágazatonként, 2016. I. negyedév

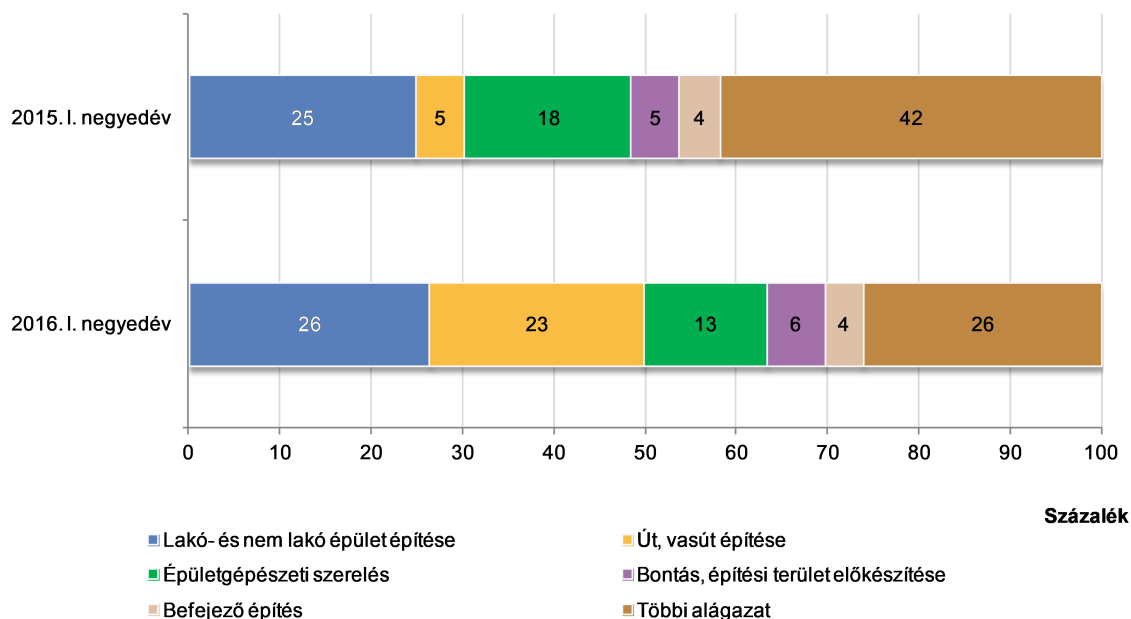

Fókuszban a megyék 2018. I-III. név (KSH)

2.3.3. Építőipar

2016 első negyedében a Komárom-Esztergom megyei székhelyű, legalább 5 főt foglalkoztató építőipari vállalkozások termelési értéke 5,9 milliárd forint volt, ami a magyarországi építőipari termelés 3,2 százalékát jelentette. A megye építőipari teljesítménye az országosnál jóval kisebb mértékben, 7,6 százalékkal csökkent egy év alatt. Építményfőcsoportok szerint a termelési érték 46-54 százalékos arányban oszlott meg az épületépítés és az egyéb építmények építése között. Előbbiek esetében 29 százalékos csökkenés, utóbbinál 23 százalékos növekedés volt tapasztalható.

Az épületépítések visszaesését az ágazati bontás szerinti adatok is jól mutatják. A lakó- és nem lakóépületek szerkezetépítését végző vállalkozások 1,6 milliárd forintnyi teljesítménye 4,3 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. A termelési érték közel felét a szintén főként az épületépítéshez kötődő speciális szaképítések adták, az ágazat teljesítménye ötödével esett vissza. Ide tartozik többek között az épületgépészeti (villany-, víz-, gáz- és fűtés-) szerelés, a befejező építés (üvegezés, burkolás, vakolás), a tetőszerkezet-építés, valamint a bontás és az építési terület előkészítése. A megyei építőipar teljesítményének 27 százalékát (1,6 milliárd forint) az utak, hidak, vasutak, közművek és egyéb létesítmények kivitelezési munkái tették ki. Az ágazat teljesítménye egy év alatt 23 százalékkal bővült, e munkák túlnyomórészt út-, illetve vasútépítésekhez kötődtek.

13.sz. ábra: Az építőipari termelés alágazatonkénti megoszlása Komárom-Esztergom megyében

A megye építőipari termelése erős koncentrációt mutat. Az összes termelési érték csaknem fele-fele arányban oszlott meg a mindössze 8 darab 50 főnél nagyobb létszámú nagyvállalat és a vállalkozások döntő többségét jelentő (278 darab) 50 fő alatti vállalkozások között.

2016 első három hónapjában a megyei építőipari vállalkozások 4,0 milliárd forint értékű új szerződést kötöttek, harmadával többet, mint egy esztendővel korábban. Az építőipari cégek

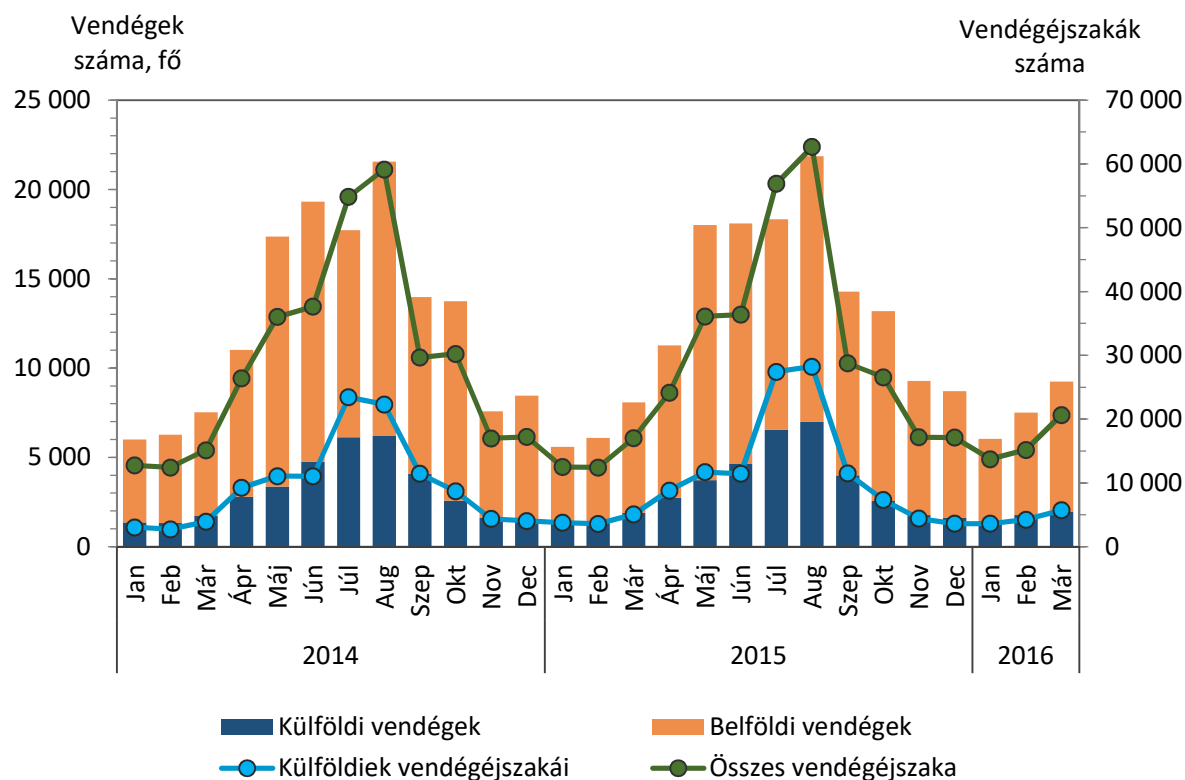
2016. március végén fennálló szerződésállománya 2,1 milliárd forint értékű teljesítendő munkát foglalt magában, ami az egy évvel korábbinak mindössze 45 százaléka.

A Komárom-Esztergom megyei székhelyű, legalább 5 főt foglalkoztató építőipari vállalkozások 2018. I–III. negyedévi termelési értéke 39,1 milliárd forint volt, ami összehasonlításként 27%-os növekedést jelentett az egy évvel korábbihoz képest. Országosan a bővülés a megyeihez hasonlóan alakult. A kibocsátás az országos 2,4%-át adta, az egy lakosra jutó 131,3 ezer forint termelési érték a hazai átlag 80%-át érte el. Építményfőcsoportok szerint a kibocsátás 52%-át kitevő épületépítések volumene 28, a fennmaradó részt adó egyéb építmények építéséé 27%-kal nőtt. Az építőipar ágazatai közül a teljesítmény 56%-át a speciális szaképítési munkák elvégzésére, 21%-át az épületépítésre, 23%-át az egyéb építmények kivitelezésére szakosodott vállalkozások állították elő. A speciális szaképítés kibocsátása 27, az épületépítés ágazaté 16, az egyéb építményeké 38%-kal bővült. A vállalkozások 2018. január–szeptemberben 22,4 milliárd forint értékű új szerződést kötöttek, volumenében 19%-kal többet, mint 2017 azonos időszakában. Az épületek építésére vonatkozó új megbízások összege 9,1, az egyéb építmények kivitelezésére kötötteké 30%-kal emelkedett. A szeptember végi 36,6 milliárd forint értékű szerződésállomány volumene az egy évvel korábbi 9,7-szeresére emelkedett.

2.3.4. Turizmus

2016. március végén 72 kereskedelmi szálláshely működött Komárom-Esztergom megyében, amelyek összesen több mint 4600 férőhelyet kínáltak. A férőhelykapacitás egyharmadával a szállodák, ugyancsak egyharmadával az üdülőházak, mintegy ötödével a panziók, egytizedével pedig a közösségi szálláshelyek rendelkeztek.

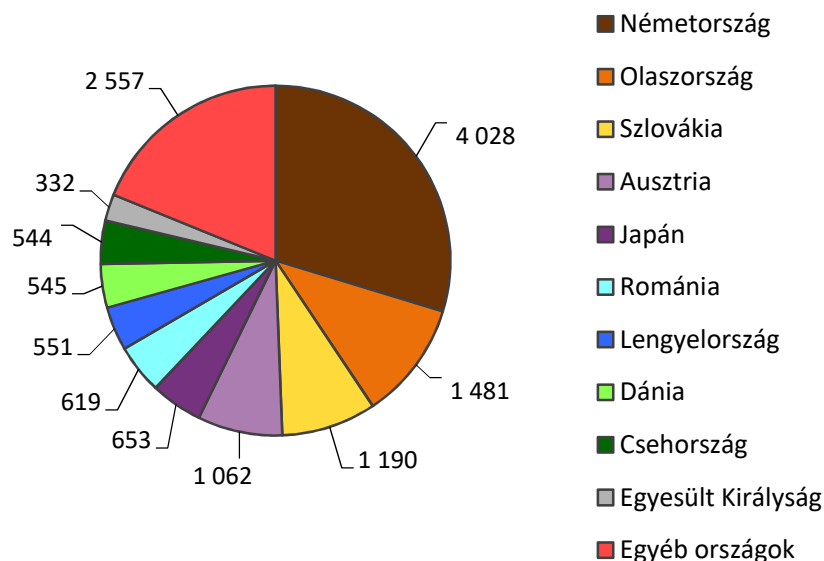
A kereskedelmi szálláshelyeket az év első három hónapjában 23 ezer vendég vette igénybe közel 50 ezer vendégéjszakára. A vendégkör háromnegyedét a belföldi látogatók tették ki, és az összes vendégéjszaka 73 százaléka is hozzájuk kapcsolódott. Mind a külföldi, mind a belföldi vendégforgalom kedvezőbben alakult, mint 2015 I. negyedévében: a hazai vendégek száma 17, eltöltött vendégéjszakáik száma 22, míg a külföldi vendégek száma 8,8, vendégéjszakáik száma pedig 9,2 százalékkal nőtt.

14. sz. ábra: A Komárom-Esztergom megyei kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma havonként

Az országhatárokon túlról 5 ezer vendéget fogadtak a szálláshelyek, összesen 13 és félezer vendégéjszakára. A külföldi vendégek csaknem 90 százaléka az Európai Unió országaiból érkezett, a legnagyobb számban Németországból (1311 fő), Szlovákiából (596 fő), Romániából (420 fő) és Olaszországból (366 fő). A küldő államok vendégéjszaka-szám alapján felállított rangsora azonban eltér a vendégekétől: a német, az olasz és a szlovák látogatók után az osztrákok töltötték el a legtöbb éjszakát a megyében.

A belföldi vendégek átlagosan 2,0 éjszakára, míg a külföldiek ennél valamivel hosszabb időre, átlagosan 2,6 éjszakára foglaltak szobát. A határon túli vendégek közül legtávolbb (több mint 4 éjszakára) a japán, a kínai és a brazil vendégek maradtak.

15.sz. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégéjszakáinak száma országonként, 2016. I. negyedév

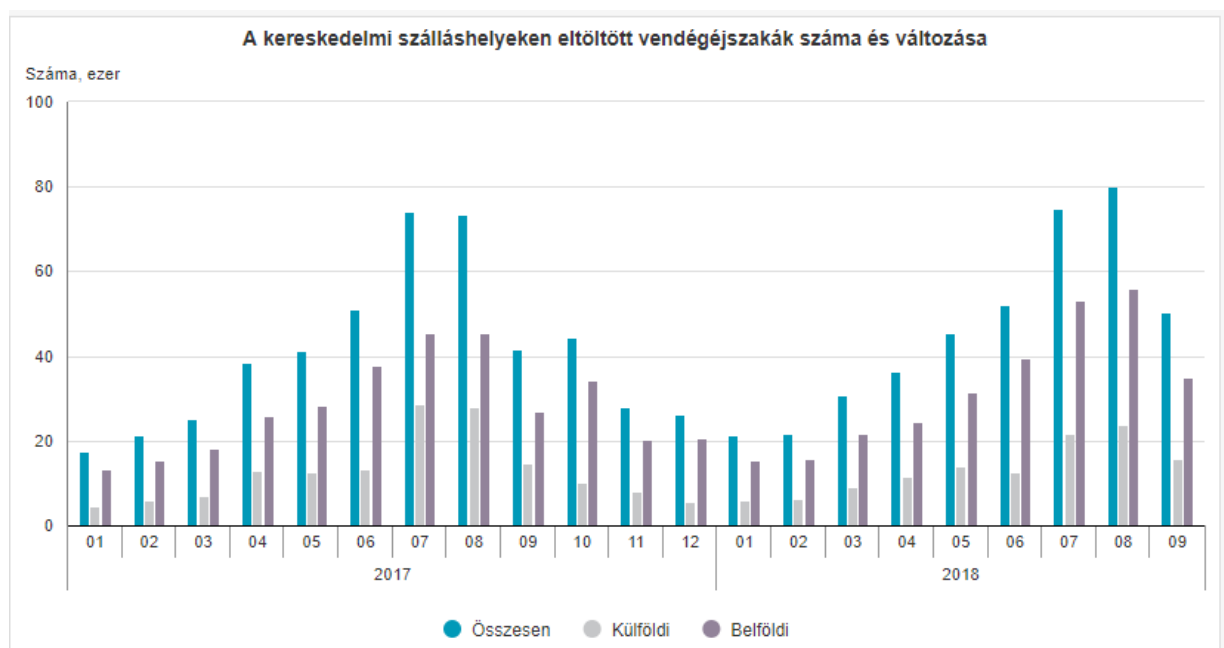
A megyébe látogatók több mint fele Esztergomban vagy Tatabányán foglalt szállást, az összes vendégéjszaka 52 százaléka ugyancsak ebben a két városban jelent meg. A leglátogatottabb települések közül Tatabánya, Komáromban, valamint Tatabányán is jelentős (a megyei átlagot meghaladó) volt a külföldiek aránya a teljes vendégforgalmon belül. Különösen igaz ez Tatabányán, ahol a kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák számának a 43, a szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák számának pedig az 50 százalékát adták a külföldiek.

8. táblázat: A vendégek és a vendégéjszakák száma és változása, 2016. I. negyedév¹⁰

Megnevezés	Vendég, fő	Ebből: külföldi, fő	Vendég-éjszaka	Ebből: külföldi	2015. I. negyedév = 100,0 %			
					vendég	ebből: külföldi	vendég-éjszaka	ebből: külföldi
Komárom-Esztergom megye összesen	22 790	5 155	49 558	13 562	115,4	108,8	118,1	109,2
Ezen belül:								
Esztergom	7 170	966	14 392	2 152	131,8	115,3	126,4	96,9
Tatabánya	5 324	2 307	11 407	5 756	106,5	112,2	107,8	112,1
Komárom	2 403	648	7 125	2 840	126,7	137,3	122,6	120,0
Tatabánya	1 630	597	2 751	1 181	65,5	74,1	79,6	85,8

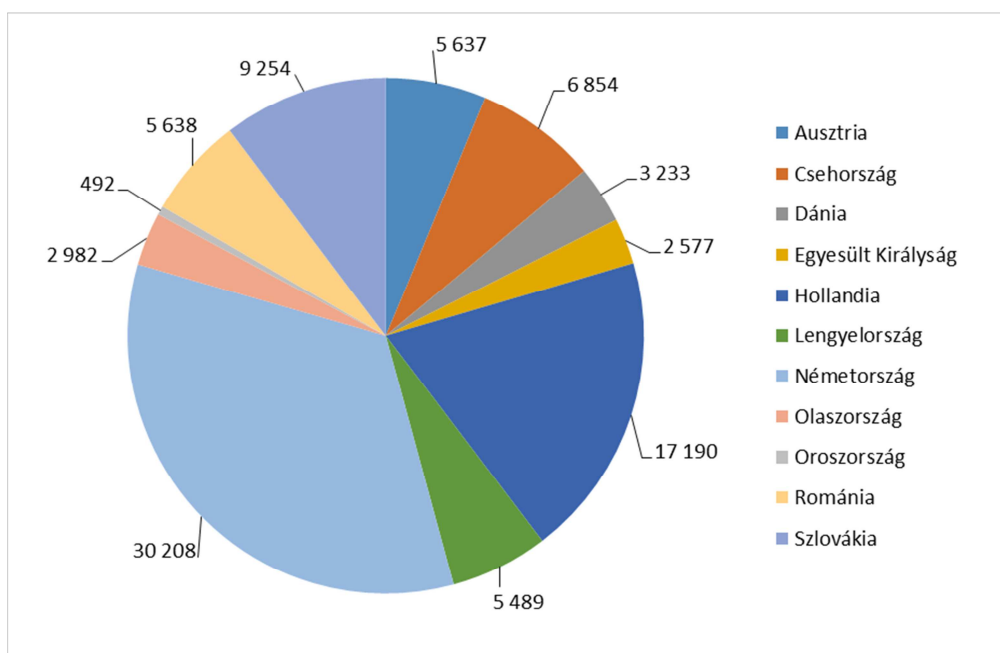
A megyei szálláshelyek március végéig bruttó 651 millió forint árbevételt értek el, egytizedével magasabbat, mint 2015 első három hónapjában. A bevétel legnagyobb részét a felszámított szállásdíjak jelentették, ezek 357 millió forintnyi összege 15 százalékkal haladta meg az előző évit.

¹⁰Bár vendégforgalmuk nagysága indokolná, Várgesztest és Dunaszentmiklóst adatvédelmi okból nem tartalmazza a táblázat.

Fókuszban a megyék 2018. I-III. név (KSH)

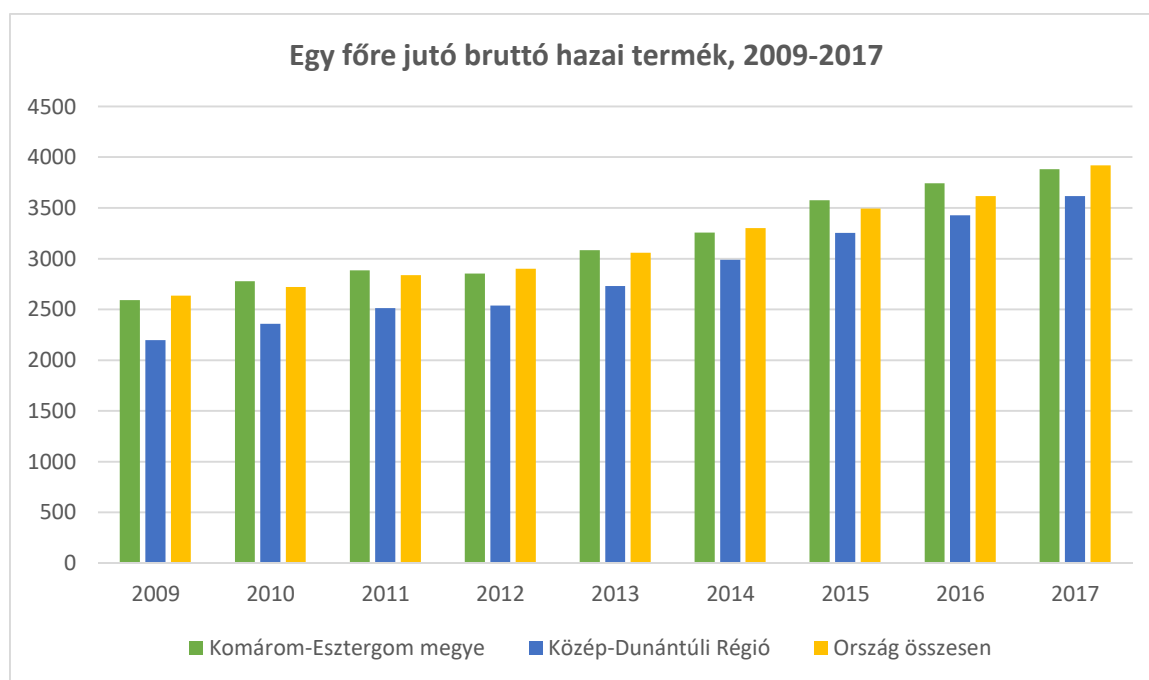
Komárom-Esztergom megye kereskedelmi szálláshelyeit 2018 I–III. negyedévében 168 ezer vendég összesen 413 ezer vendégéjszakára vette igénybe. A vendégek száma 5,9, a vendégéjszakáké 7,5%-kal haladta meg az előző év azonos időszakát, előbbi érték az országoshoz hasonló, utóbbi azt meghaladó mértékű. A vendégéjszakák 43%-át kitevő szállodákban ennél kisebb mértékben, 3,6%-kal nőtt a forgalom. A vendégek 74%-át adó belföldiek 14%-kal több vendégéjszakát töltöttek el a szálláshelyeken. A külföldiek vendégéjszakái ezzel szemben 5,2%-kal csökkentek. A külföldi vendég-éjszakák negyedét a Németországból érkező vendégek tették ki, vendégéjszakáik száma 14%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A kereskedelmi szálláshelyek az I–III. negyedévben 4,7 milliárd forint bruttó árbevételt értek el, folyó áron 16%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az összes bevétel 54%-át kitevő szállásdíj összege 11%-kal nőtt. Az elfogadóhelyeken SZÉP-kártyával 332 millió forint értékben fizettek, ami folyó áron 12%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégéjszakáinak száma országonként, 2018. I. _III. negyedév

2.3.5. Bruttó hazai termék

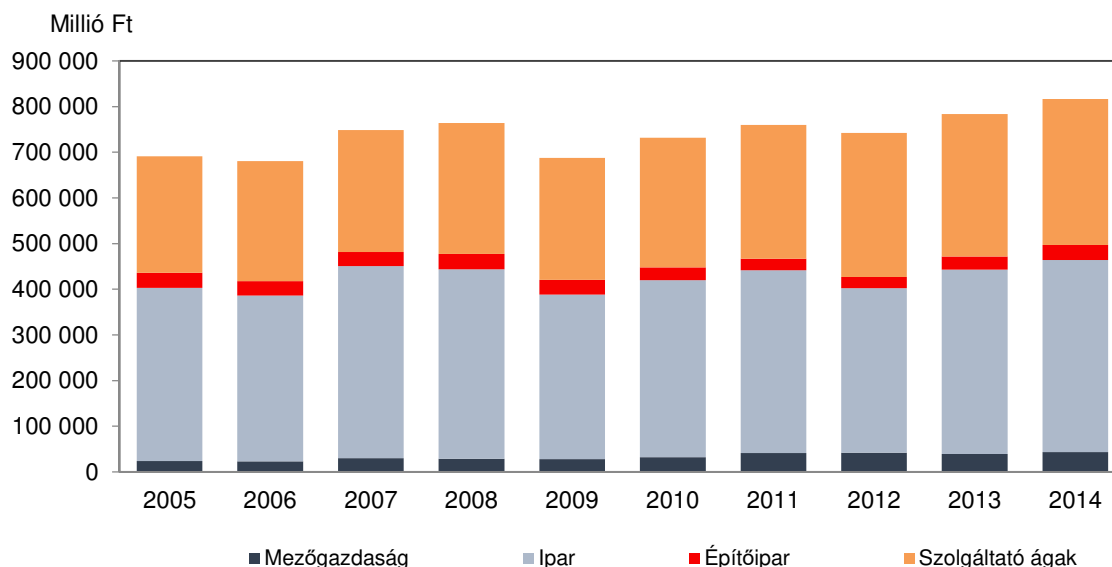
Előzetes adatok szerint Komárom-Esztergom megyében 2014-ben piaci beszerzési áron 970 milliárd forint bruttó hazai termék képződött. Az ország teljes GDP-jének 3,0 százalékát a térségben állították elő, ezzel Komárom-Esztergom a főváros és a megyék együttes rangsorában a középmezőnyhöz tartozott (10. volt).

16. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék, ezer forint, 2009-2017 (Forrás: KSH)

A térség fejlődése és a fejlettség területi összehasonlítása az egy lakosra jutó bruttó hazai termék mértékével és változásával jellemezhető. 2014-ben a fajlagos mutató 3 millió 235 ezer forintot, az országos átlaggal közel azonos értéket tett ki. 2015-2016 években rendre az országos átlag feletti teljesítményt nyújtott a megye gazdasága, míg a 2017-es évben valamennyivel az alatt maradt.

A gazdasági szervezetek bruttó hozzáadott értékéhez az egyes nemzetgazdasági ágak eltérő mértékben járulnak hozzá, amit a térség gazdaságszerkezete is meghatároz. A megyében évek óta jóval magasabb az ipar részaránya az országos átlagnál, eleinte elsősorban az elektronikai, később már inkább a gépjárműipari multinacionális cégek teljesítményének köszönhetően. 2014-ben az ipar részesedése (52 százalék) csaknem kétszerese volt az országosnak, míg a térség kedvezőtlen földrajzi adottságai miatt a mezőgazdaságé csak 5,3 százalék. Az építőipar hozzájárulása (4,1 százalék) az országoshoz hasonlóan alakult, ugyanakkor valamennyi szolgáltató ág részaránya elmaradt attól.

* Előzetes adat.

17.sz. ábra: A bruttó hozzáadott érték megoszlása összevont gazdasági ágak szerint, 2005–2014

A gazdaságban keletkezett többletérték volumenének a válság utáni növekedése 2011-ben újra megtört, és a 2012. évet ismét a recesszió jellemezte. A visszaesést alapvetően a feldolgozóipar, azon belül is a számítógép, elektronikai és optikai termék-gyártás teljesítményének csökkenése okozta. Az utóbbi két évben előtérbe került a járműipar. A közúti járműgyártás és a hozzá kapcsolódó beszállító ágazatok teljesítménye jelentősen bővült, ami nagyban hozzájárult a bruttó hozzáadott érték emelkedéséhez (2014-ben már 816 milliárd forintnyi új érték jött létre a megye gazdaságában).

2.3.6. Mezőgazdaság¹¹

A megye 231 ezer hektárnyi földterületének több, mint fele mezőgazdasági terület. A Kisalföld Komárom-Esztergom megyébe átnyúló része a Komárom-Esztergomi síkság, amely kiválóan alkalmas a szántóföldi növények termesztésére. Komárom-Esztergom megye földterületének átlagosnál kisebb része (45%) szántó, ugyanakkor az erdő aránya átlag feletti (27%). 2015-ös évben a mezőgazdasági művelésbe vont területek nagysága 121.200 ha, mely az utóbbi években alig változott. 2015-ben szántóföldi növényekkel bevetett terület meghaladta a 98 561 hektárt, melyből az MVH adatai alapján 92 970 hektárra igényeltek földalapú támogatást. Ebből 60 322 hektáron tavaszi, míg 29 544 hektáron 2014-ben vetett, de 2015-ben betakarított őszi vetésű növényeket termesztettek. A legnépszerűbb szántóföldi növény a kukorica (34 345 ha) ezt követi az őszi búza (21 667 ha) majd a napraforgó (13 078 ha). A fenti szántóföldi terület mellett 1295 hektár gyümölcsös, 1573 hektár kert, 3243 hektár szőlő és 16 542 hektár gyeperdő – ebből 9714 hektárra nyújtottak be támogatást - művelési ágak alkotják megyénk mezőgazdasági területét. A komáromi térség magas hozamú burgonyatermő vidék, e gumós növény megyei termésátlaga hagyományosan az ország legjobbjai között van. Magyarország 22 kiemelt borvidéke közül a megyében található az Ászár-Neszmély borvidék, jellegzetes fehérszőlő termő terület. A hagyományos fajták (chardonnay, olaszrizling, Müller Thurgau, zöld veltelini, Irsai Olivér, csereszgyi fűszeres, tramini és ottonel muskotály) mellett a Sauvignon Blanc, a rajnai rizling és a leányka is kezd terjedni a térségben. A kékszőlők közül rozék alapanyagaként a kékfrankos, cabernet sauvignon, pinot noir és merlot fordul elő. A megye mezőgazdaságában a természet és gazdaságföldrajz adottságai miatt nagyobb szerep jut az állattenyésztésnek.

Komárom-Esztergom megye mezőgazdaságában a természet és gazdaságföldrajz adottságai miatt nagyobb szerep jut az állattenyésztésnek. A tradicionális lótenyésztés háttérbe szorulásával a hangsúly a baromfi- és sertés-tenyésztésre helyeződött. A szarvasmarha, sertés és juh állomány létszáma 7,8%-kal emelkedett az előző évihez képest. Megyénk tejelő szarvasmarha tenyésztése a megye méretéhez képest kiemelkedő, döntő többségben nagyüzemi körülmények között valósul meg. A legnagyobb fejlett technológiával rendelkező tehenészetek Komárom, Mocsá, Kocs, Szákszend és Ete településeken működnek. A megye sertésállománya 2015. decemberi adatok szerint 136 000 darab, ebből a kocák darabszáma 15 000 körül mozog mely mintegy háromnegyede a nagy sertéstartók birtokában van. Baromfi létszám vegyes képet mutat, mert az összlétszám enyhén emelkedett, ugyanakkor a tojószám csökkent. Fontos kiemelni, hogy 2015-ben az ország tyúkállományának a 8,7%-át megyei gazdaságokban nevelték.

¹¹ A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Komárom-Esztergom Megyei Szervezete elemzése alapján.

2.4. Munkaerő-piaci helyzet

2.4.1. Munkaerő-piaci részvétel

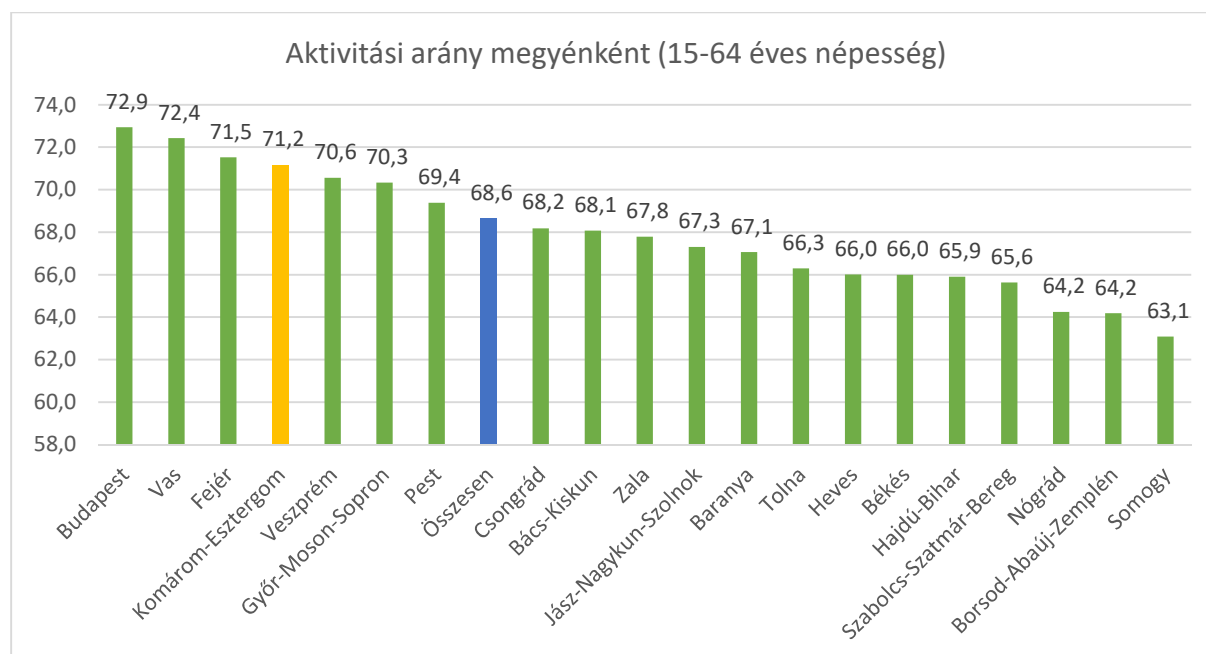
A KSH adatai alapján 2015-ben Komárom-Esztergom megyében a 15-64 éves népességen belül a gazdaságilag aktív népesség száma 143,4 ezer fő volt. A megye népességéből ebben a korcsoportban 58,1 ezer fő tartozott az inaktív kategóriába 2015-ben.

9.sz. táblázat: A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása

Terület	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívak	Gazdaságilag inaktívak	15-64 éves népesség
	ezer fő				
Komárom-Esztergom	135,7	7,7	143,4	58,1	201,5
Veszprém	155,1	7,5	162,6	67,8	230,4
Fejér	194,4	7,5	201,9	80,4	282,3
Magyarország	4 175,8	307,0	4 482,7	2 047,7	6 530,4

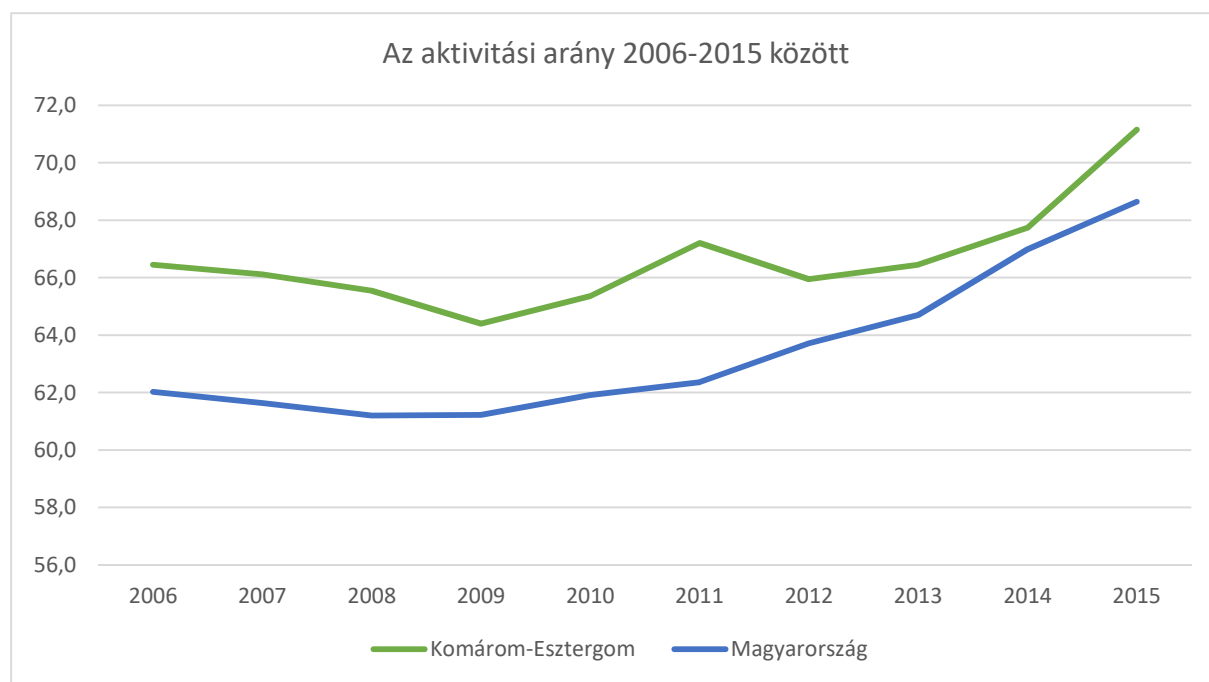
(forrás: KSH)

A megyei adatok alapján Komárom-Esztergom megye és az egész Közép-dunántúli régió munkaerő-piaci helyzete is jóval kedvezőbb az ország átlagánál. A megye aktivitási aránya 2015-ben 2,5 százalékponttal magasabb volt az országos mutatónál, ami a 4. legmagasabb érték a megyei rangsorban.

18. sz. ábra: Aktivitási arány megyénként (Forrás: KSH)

Hosszabb időtávra visszatekintve elmondható, hogy a megyében az aktivitás az elmúlt tíz évben folyamatosan jóval magasabb volt, mint az országos arány, és 2012 óta folyamatos növekedést mutat.

19. sz. ábra: Aktivitási arány 2006-2015 között (Forrás: KSH.)

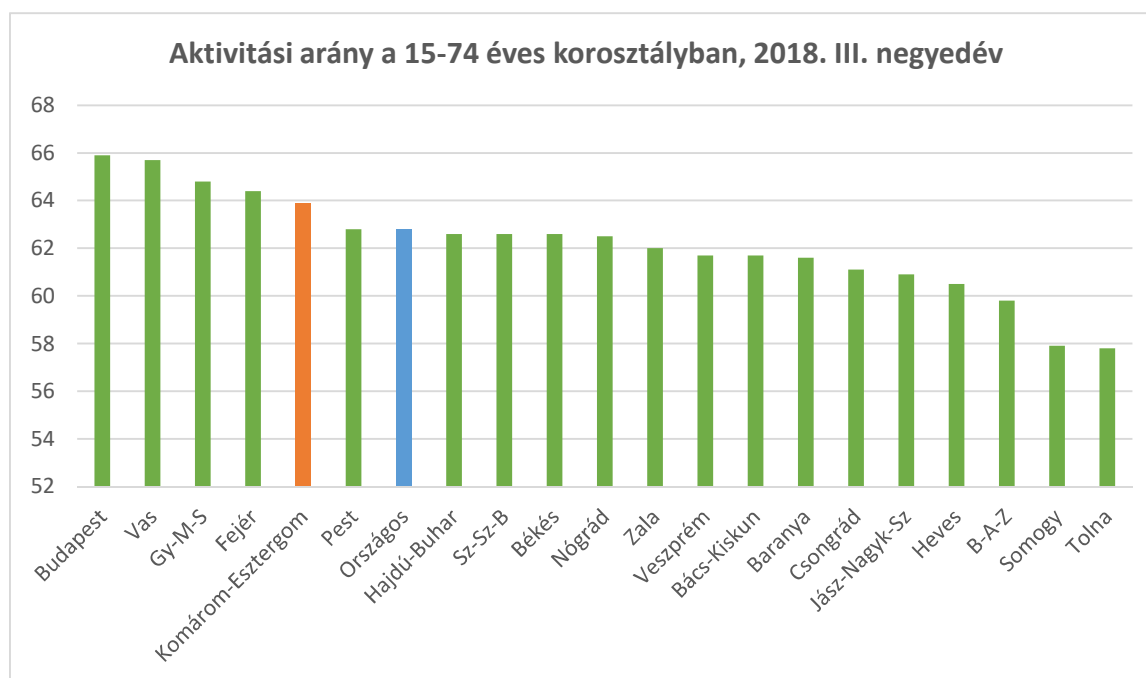
A KSH adatai alapján 2018-ban Komárom-Esztergom megyében a 15-74 éves népesség belül a gazdaságilag aktív népesség száma 146 ezer fő volt, 1%-al több, mint egy évvel korábban. A gazdaságilag inaktívak száma 83 ezer fő, 1,5 %-al kevesebb, mint egy évvel ezelőtt.

9.sz. táblázat: A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása, 2017

Területi egység		Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag aktívak	Gazdaságilag inaktívak	Népesség	Munkanélküli-ségi ráta	Aktivitási arány	Foglalkoztatási ráta
neve	szintje	ezer fő					%		
Fejér	megye	195,6	6	201,6	120	321,6	3	62,7	60,8
Komárom-Esztergom	megye	140,5	2,9	143,4	85,8	229,1	2	62,6	61,3
Veszprém	megye	162,6	2,5	165,1	96,4	261,5	1,5	63,1	62,2
Közép-Dunántúl	régió	498,7	11,4	510,1	302,2	812,2	2,2	62,8	61,4
Ország összesen	ország	4 421,40	191,7	4 613,10	2 847,30	7 460,40	4,2	61,8	59,3

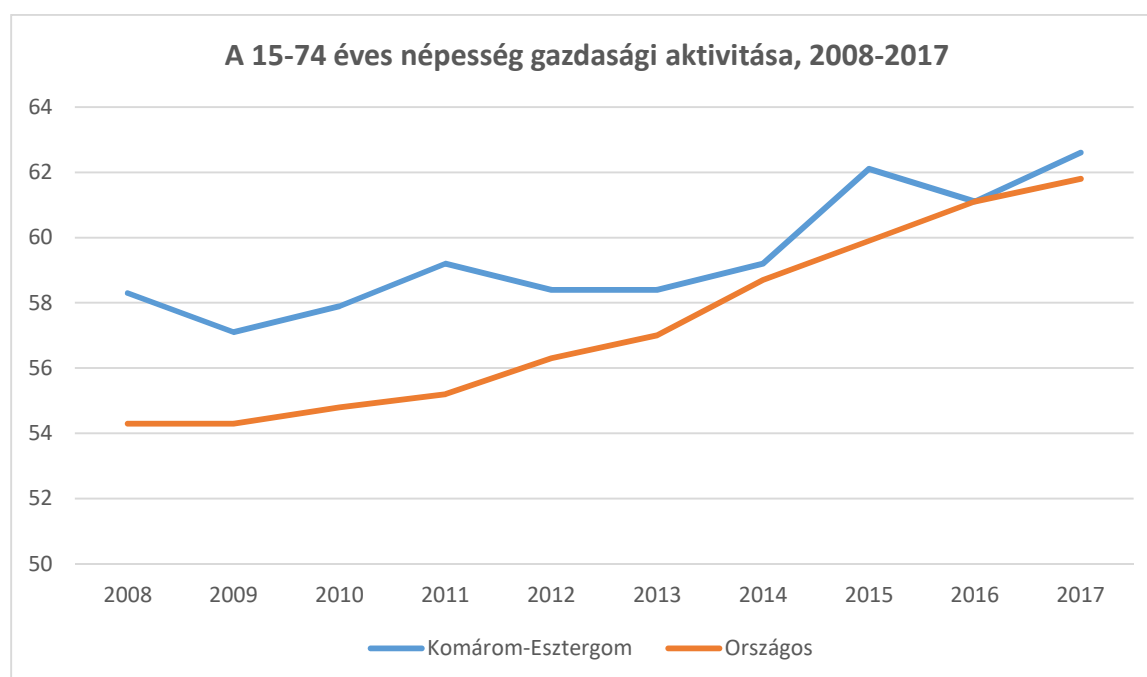
(forrás: KSH)

A megyei adatok alapján Komárom-Esztergom megye és az egész Közép-dunántúli régió munkaerő-piaci helyzete is jóval kedvezőbb az ország átlagánál. A megye aktivitási aránya 2017-ben 1,1 százalékponttal magasabb volt az országos mutatónál a 15-74 éves korosztály tekintetében, ami a 5. legmagasabb érték a megyei rangsorban.

20. sz. ábra: Aktivítási arány megyénként (Forrás: KSH)

Hosszabb időtávra visszatekintve elmondható, hogy a megyében az aktivitás az elmúlt tíz évben folyamatosan magasabb volt, mint az országos arány, és 2012 óta folyamatos növekedést mutat.

21. sz. ábra: Aktivítási arány 2008-2017 között (Forrás: KSH.)

2.4.2. Foglalkoztatás, keresetek

A foglalkoztatás szintjét az országon belül jelentős regionális eltérések jellemzik. Regionális összehasonlításban a Közép-dunántúli régió egésze és Komárom-Esztergom megye helyzete is az országosnál kedvezőbb képet mutat.

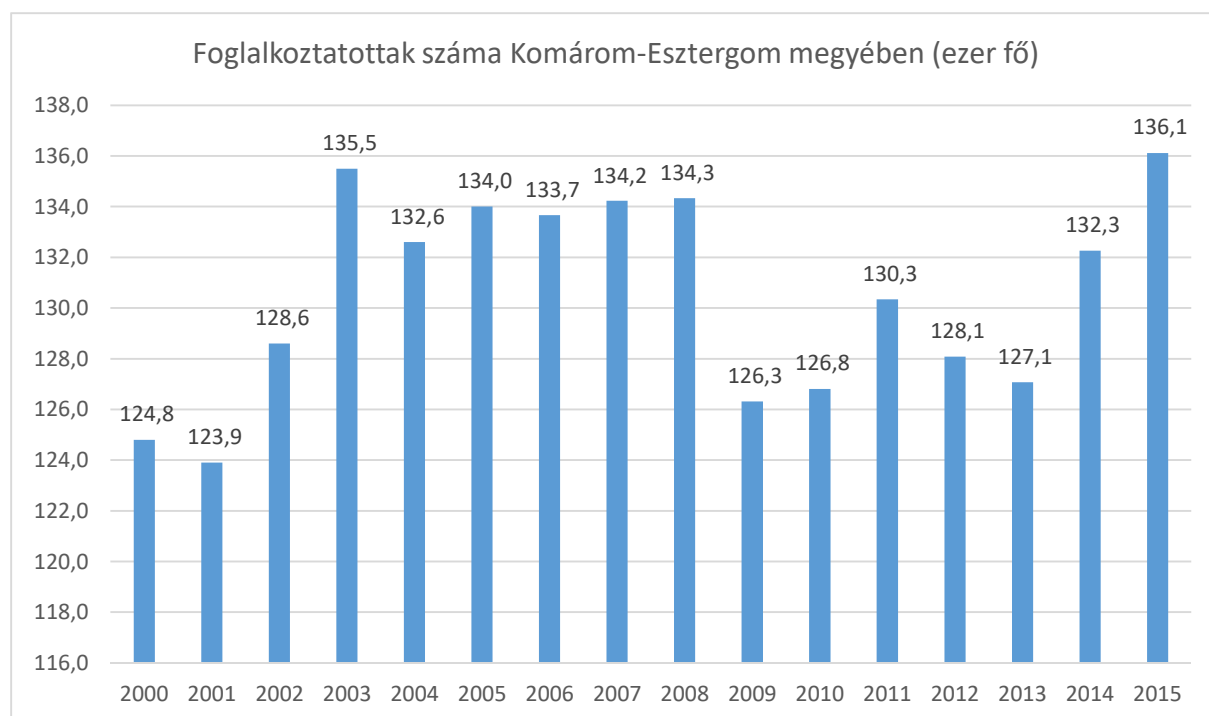
10. sz. táblázat: Regionális különbségek: foglalkoztatási ráta a 15–64 éves népességben

Év	Régiók							
	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Összesen
1995	57,1	53,1	58,5	48,8	46,3	46,4	53,0	52,5
1996	56,8	52,7	59,3	50,3	45,7	45,6	52,8	52,4
1997	56,8	53,6	59,8	50,0	45,7	45,2	53,6	52,5
1998	57,7	56,0	61,6	51,5	46,2	46,4	54,2	53,7
1999	59,7	58,5	63,1	52,8	48,1	48,8	55,3	55,6
2000	60,5	59,2	63,4	53,5	49,4	49,0	56,0	56,3
2001	60,6	59,3	63,1	52,3	49,7	49,5	55,8	56,2
2002	60,9	60,0	63,7	51,6	50,3	49,3	54,2	56,2
2003	61,7	62,3	61,9	53,4	51,2	51,6	53,2	57,0
2004	62,9	60,3	61,4	52,3	50,6	50,4	53,6	56,8
2005	63,3	60,2	62,0	53,4	49,5	50,2	53,8	56,9
2006	63,1	61,3	62,5	53,2	50,7	51,1	54,0	57,4
2007	62,9	61,4	62,8	51,0	50,4	50,3	54,5	57,0
2008	62,7	59,9	61,6	50,8	49,4	49,5	54,0	56,4
2009	61,3	57,3	59,2	51,7	48,2	48,0	52,9	55,0
2010	60,0	57,0	58,6	52,4	48,3	49,0	54,1	54,9
2011	60,2	59,1	59,9	51,1	48,4	49,9	54,1	55,4
2012	61,7	59,2	61,0	51,9	49,1	51,8	55,5	56,7
2013	62,7	60,7	61,8	54,8	51,6	53,2	56,3	58,1
2014	66,0	64,3	65,8	58,6	55,7	57,3	59,7	61,8
2015	67,6	67,9	67,5	60,2	59,0	58,9	62,2	63,9

(Forrás: NFSZ BT.)

2015-ben a régió foglalkoztatási rátája a 2007-es (válság előtti) szinthez viszonyítva 6,5 százalékponttal magasabb volt, és az országos rátánál 4 százalékponttal magasabb értéket mutatott.

A KSH munkaerő-felmérésének adatai szerint 2015-ben a 15-74 éves népességben belül a megyében 136,1 ezer fő volt foglalkoztatott, ami 2000 óta a legmagasabb foglalkoztatotti létszám.

22. sz. ábra: Foglalkoztatottak száma Komárom-Esztergom megyében, 2015 (Forrás: KSH)

A foglalkoztatás növekedéséhez az utóbbi években a közfoglalkoztatás bővülése is hozzájárult. A megyében 2016-ban 2 758 fő vesz részt különböző közfoglalkoztatási projekteken.

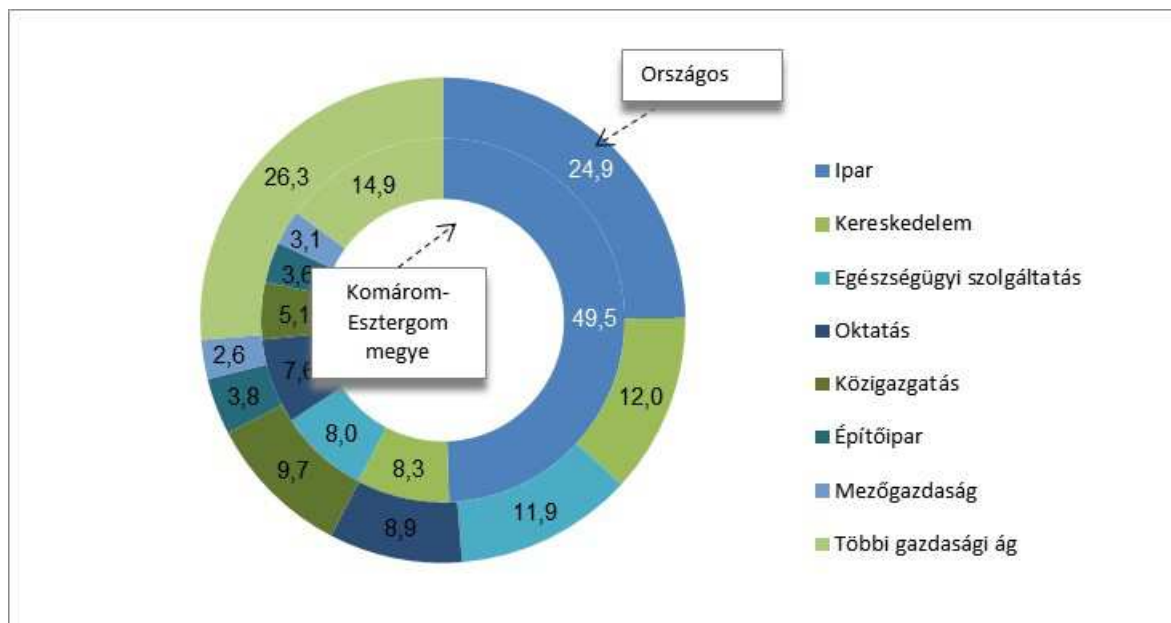
11.sz. táblázat: Közfoglalkoztatottak Komárom-Esztergom megyében, 2016

Közfoglalkoztatási program	Létszám
Hosszabb időtartamú (önkormányzati)	1417 fő
Országos közfoglalkoztatási programok	512 fő
<i>Ebből országos hajléktalan program</i>	<i>85 fő</i>
Kisbéri járási startmunka mintaprogramok	319 fő
Önkormányzati „Út-őr” program	110 fő
Nem megyei székhelyű országos közfoglalkoztatóknál dolgozó közfoglalkoztatottak	400 fő
Összesen	2758 fő

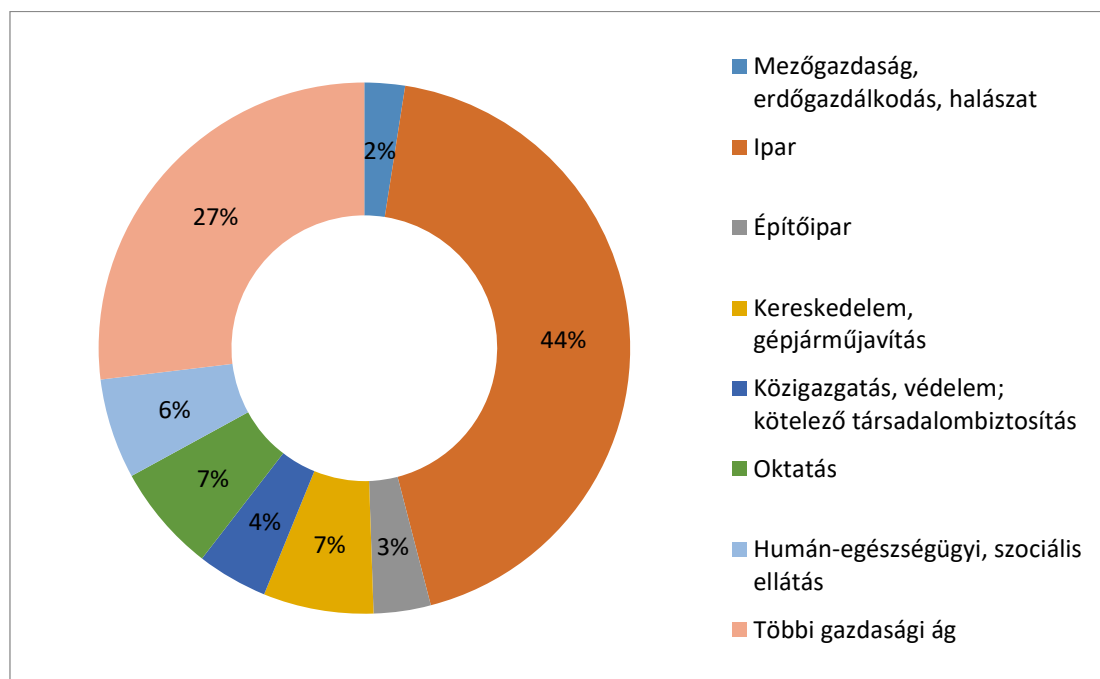
(Forrás: KEMKH)

2016. első félévében a Komárom-Esztergom megyei székhelyű legalább 5 fős vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a nonprofit szervezeteknél átlagosan 85 ezren álltak alkalmazásban, 4,5%-kal többen, mint az előző évben. A versenyszférában és a költségvetési szervezeteknél is többen dolgoztak, mint egy évvel korábban. Valamennyi nagy foglalkoztató ágban bővült a létszám, legnagyobb ütemben (10%-ot meghaladó mértékben) a kereskedelem és az egészségügyben. Az alkalmazásban állók felének munkát adó iparban 1800 fős volt a létszámnövekedés.

A megye foglalkoztatottságában kiemelkedő szerepe van az iparnak: 2016. első három hónapjában az alkalmazásban állók felét ipari vállalkozások foglalkoztatták, ami az országos átlag kétszerese. A mezőgazdaság és az építőipar súlya az országos átlaghoz hasonló a megyében, a nagy foglalkoztató szolgáltató ágak mindegyike kisebb arányt képvisel, mint országosan. A termelő ágak közül az iparban 5,1, az építőiparban 4,1 százalékkal bővült a létszám, agrártevékenységet szinte ugyanannyian végeztek, mint egy évvel ezelőtt. A fő szolgáltató ágak alkalmazotti létszáma is nőtt egy év alatt, legnagyobb mértékben (több mint tizedével) a kereskedelemben.

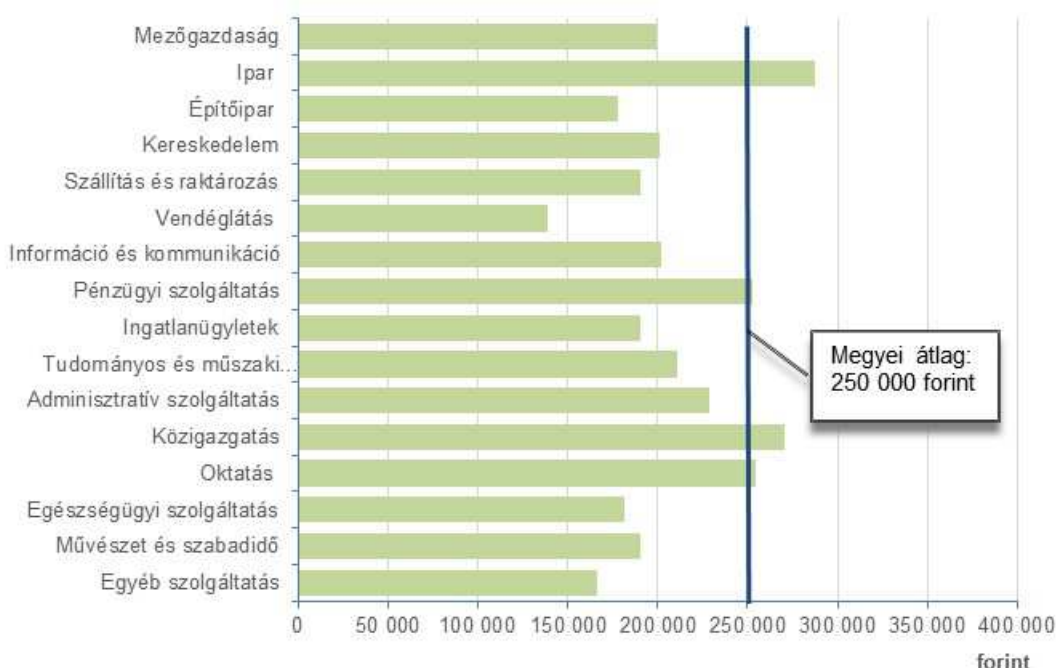

23. sz. ábra: Az alkalmazásban állók számának megoszlása Komárom-Esztergom megyében és országosan, nemzetgazdasági áganként, 2016. I. negyedév (százalék, forrás: KSH)

Az alkalmazásban állók száma nemzetgazdasági ágazatonként 2018. I-III. név (KSH)

A megyében teljes munkaidőben alkalmazásban állók havonta átlagosan bruttó 250 ezer forintot kerestek, 7,4 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. A megyei bruttó átlagkereset országos viszonylatban kimagasló, a fővároson kívül csak Győr-Moson-Sopron megye előzi meg a rangsorban. A gazdasági ágak közül az iparban kerestek a legjobban (288 ezer forint), de a közigazgatást, az oktatást és a pénzügyi, biztosítási tevékenységet is a megyei átlagot meghaladó bruttó átlagkereset jellemezte, bár ez utóbbi területen 15 ezer forinttal csökkent az összege 2015 I. negyedévéhez képest. A megyei nettó átlagkereset (166 ezer forint) az országos átlagnál nagyobb mértékben, 9,1 százalékkal nőtt.

24. sz. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként, 2016. I. negyedév (Forrás: KSH)

A foglalkoztatás szint növekedésének tendenciája 2016-2017-es években is változatlan. Látható, hogy a foglalkoztatási ráta minden régióban nőtt az elmúlt években, azonban csak az elmúlt négy évet vizsgálva a keleti régiók növekedése dinamikusabb volt, ami érthető a nyugati régiókhoz képest relatív lemaradásukat tekintve.

12. sz. táblázat: Regionális különbségek: foglalkoztatási ráta a 15–64 éves népességben

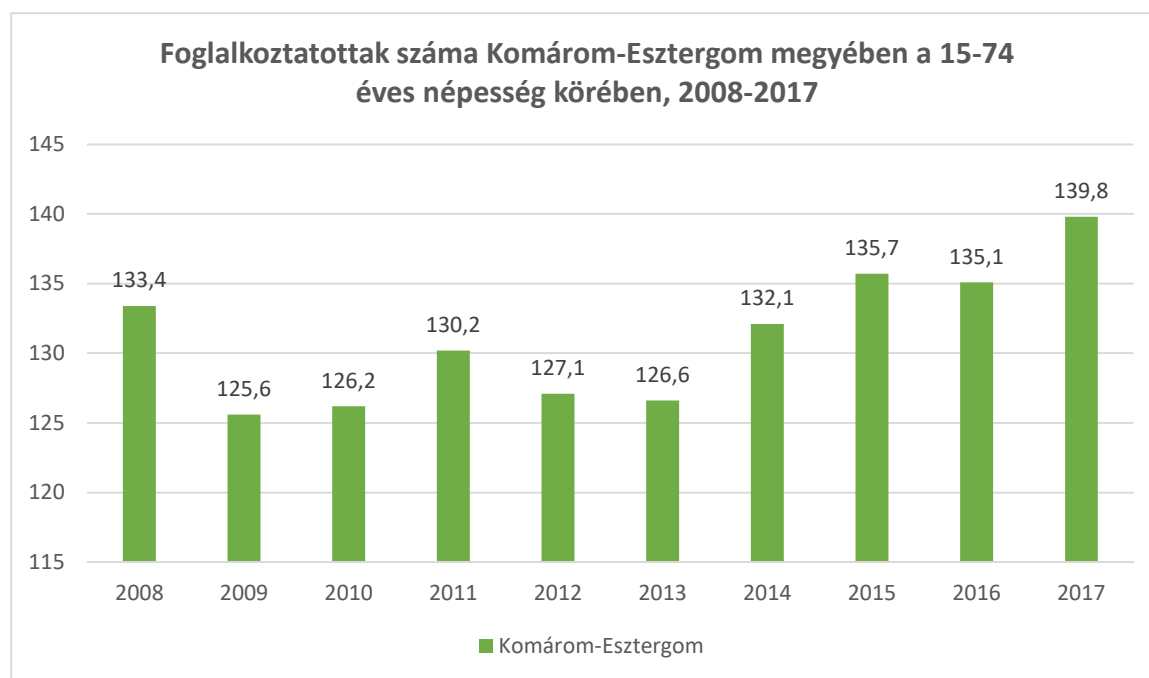
Régiók								
Év	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Összesen
1995	57,1	53,1	58,5	48,8	46,3	46,4	53,0	52,5
1996	56,8	52,7	59,3	50,3	45,7	45,6	52,8	52,4

1997	56,8	53,6	59,8	50,0	45,7	45,2	53,6	52,5
1998	57,7	56,0	61,6	51,5	46,2	46,4	54,2	53,7
1999	59,7	58,5	63,1	52,8	48,1	48,8	55,3	55,6
2000	60,5	59,2	63,4	53,5	49,4	49,0	56,0	56,3
2001	60,6	59,3	63,1	52,3	49,7	49,5	55,8	56,2
2002	60,9	60,0	63,7	51,6	50,3	49,3	54,2	56,2
2003	61,7	62,3	61,9	53,4	51,2	51,6	53,2	57,0
2004	62,9	60,3	61,4	52,3	50,6	50,4	53,6	56,8
2005	63,3	60,2	62,0	53,4	49,5	50,2	53,8	56,9
2006	63,1	61,3	62,5	53,2	50,7	51,1	54,0	57,4
2007	62,9	61,4	62,8	51,0	50,4	50,3	54,5	57,0
2008	62,7	59,9	61,6	50,8	49,4	49,5	54,0	56,4
2009	61,3	57,3	59,2	51,7	48,2	48,0	52,9	55,0
2010	60,0	57,0	58,6	52,4	48,3	49,0	54,1	54,9
2011	60,2	59,1	59,9	51,1	48,4	49,9	54,1	55,4
2012	61,7	59,2	61,0	51,9	49,1	51,8	55,5	56,7
2013	62,7	60,7	61,8	54,8	51,6	53,2	56,3	58,1
2014	66,0	64,3	65,8	58,6	55,7	57,3	59,7	61,8
2015	67,6	67,9	67,5	60,2	59,0	58,9	62,2	63,9
2016	70,8	68,4	68,9	62,2	61,8	62,0	65,7	66,5
2017	71,9	70,5	71	63	63,5	64,4	67,4	68,2

(Forrás: KSH)

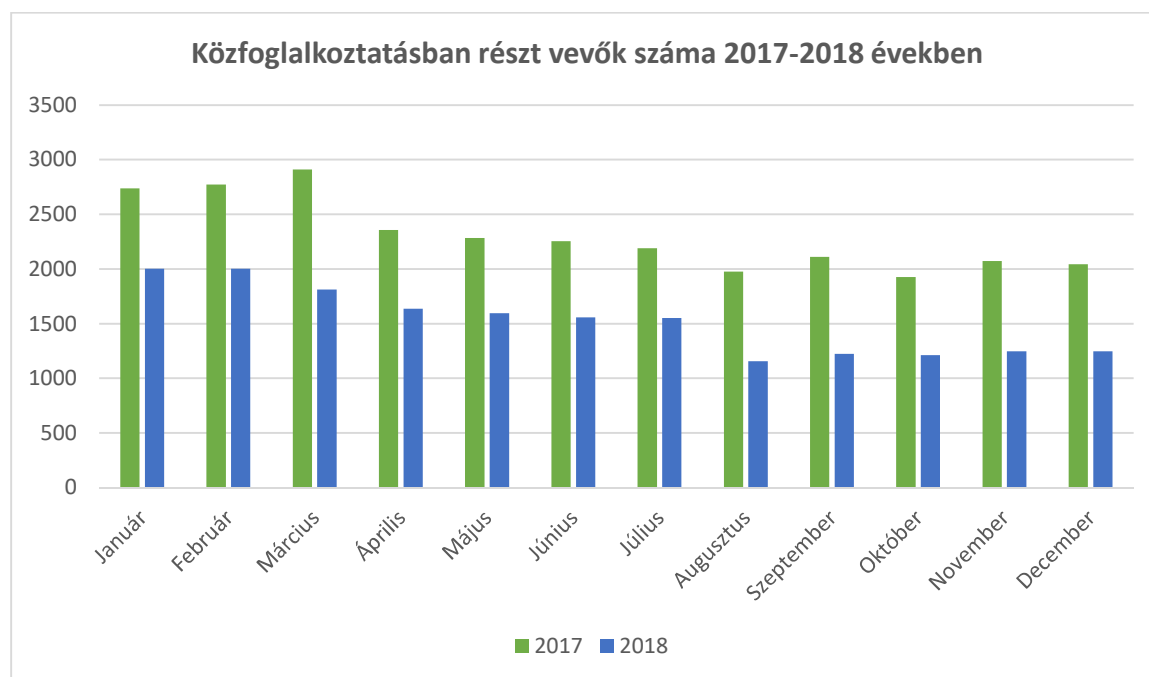
2017-ben a régió foglalkoztatási rátája a 2007-es (válság előtti) szinthez viszonyítva 8,9 százalékponttal magasabb volt, és az országos rátánál 2,3 százalékponttal magasabb értéket mutatott.

A KSH munkaerő-felmérésének adatai szerint 2017-ben a 15-74 éves népességen belül a megyében közel 140 ezer fő volt foglalkoztatott, ami az elmúlt 10 év legmagasabb értéke. Ez, valamint a fenti adatok egyben azt is jelzik, hogy a munkaerő-tartalék elfogyóban van a megyében, gyakorlatilag nincs olyan inaktív csoport a megyében, amely hosszú távon megoldást jelentene a munkaerő-hiány kezelésére a megyében.

25. sz. ábra: Foglalkoztatottak száma Komárom-Esztergom megyében, 2008-2017 (Forrás: KSH)

A foglalkoztatás növekedéséhez az utóbbi években a közfoglalkoztatás bővülése is hozzájárult, azonban ez a tendencia 2017. év végével megfordult. A megyében 2017-ben 2101 fő vett részt különböző közfoglalkoztatási programokban, ugyanakkor az előző évhez képest 2018-ban a közfoglalkoztatásban részt vevők száma az előző év azonos hónapjaiban mért adatokkal összevetve folyamatosan csökkent. A csökkenés mértéke esetenként a 40 százalékot is meghaladta.

26. sz. ábra: Közfoglalkoztatásban részt vevők száma Komárom-Esztergom megyében, 2017-2018 (Forrás: BM)

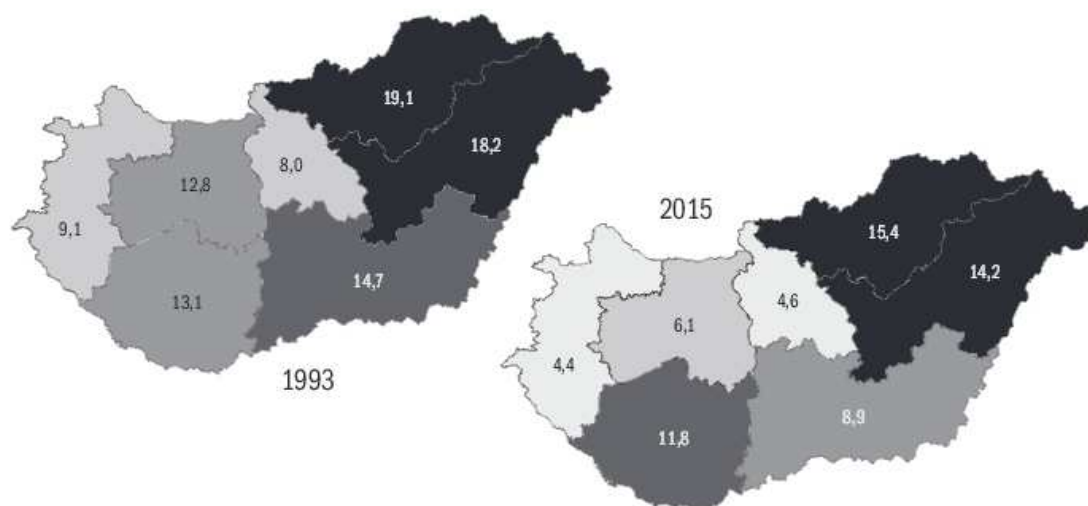
13. sz. táblázat: Közfoglalkoztatottak Komárom-Esztergom megyében, 2017

Közfoglalkoztatási program	Létszám
Hosszabb időtartamú (önkormányzati)	1497 fő
Országos közfoglalkoztatási programok	350 fő
Járási startmunka mintaprogram	254 fő
Összesen	2101 fő

(Forrás: BM)

2.4.3. Munkanélküliség¹²

A munkanélküliségi adatok azt mutatják, hogy a régiót 2015-ben az ország 3. legalacsonyabb munkanélküliségi rátája, az országos ráta alatti munkanélküliség jellemzi. Húsz éves időtávlatban a régióban a munkanélküliség kevesebb, mint felére, 12,8%-ról 6,1%-ra csökkent (annak ellenére, hogy a válság tetőzése idején, 2010-11-ben 10, illetve 9,5%-os értéket mutatott).

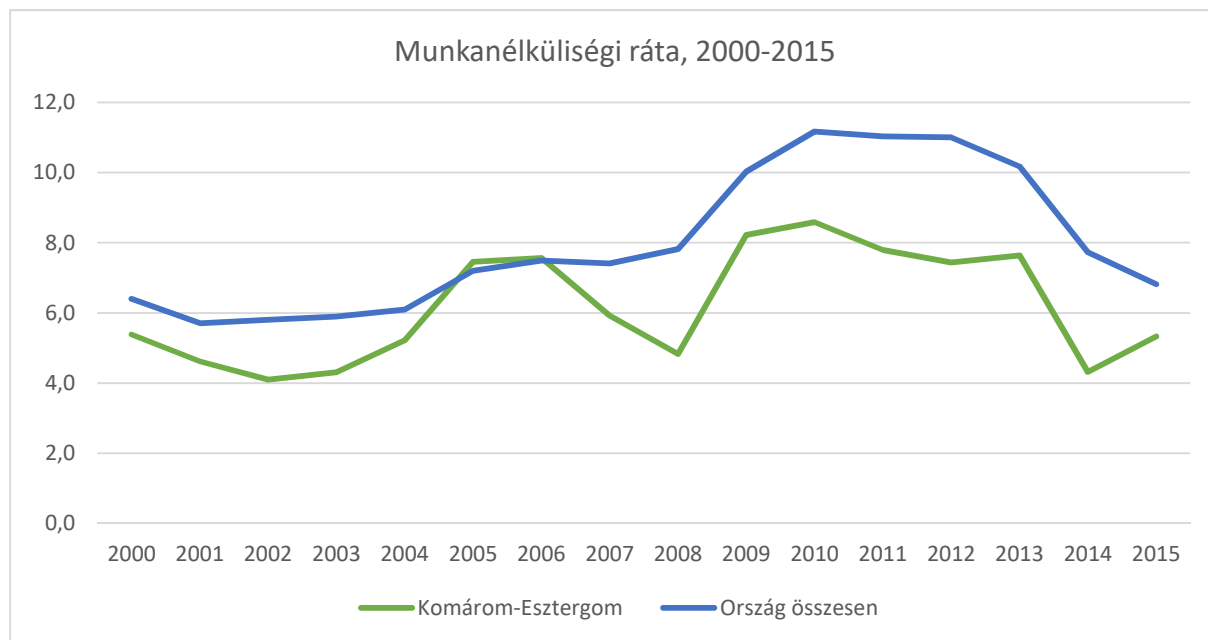

27. ábra: Regionális különbségek: regisztrált munkanélküliségi ráta a tervezési statisztikai régiókban (Forrás: NFSZ REG.)

Komárom-Esztergom megye adatait tekintve is elmondható, hogy a munkanélküliség hosszabb időtávra visszatekintve kedvezőbben alakult az országos mutatónál. Ez alól a 2004-2006-os időszak jelentett kivételt, amikor a megyében a munkanélküliség az országos átlag szintjére ugrott, majd a válságot megelőzően ismét jelentősen csökkent. A 2008-as válság hatására egy év alatt jelentősen (4,8%-ról 8,2%-ra) nőtt a munkanélküliség, ami csúcspontját 2010-ben érte el 8,6 százalékkal. Ezt követően fokozatosan csökkent 2014-ig, majd 2015-ben

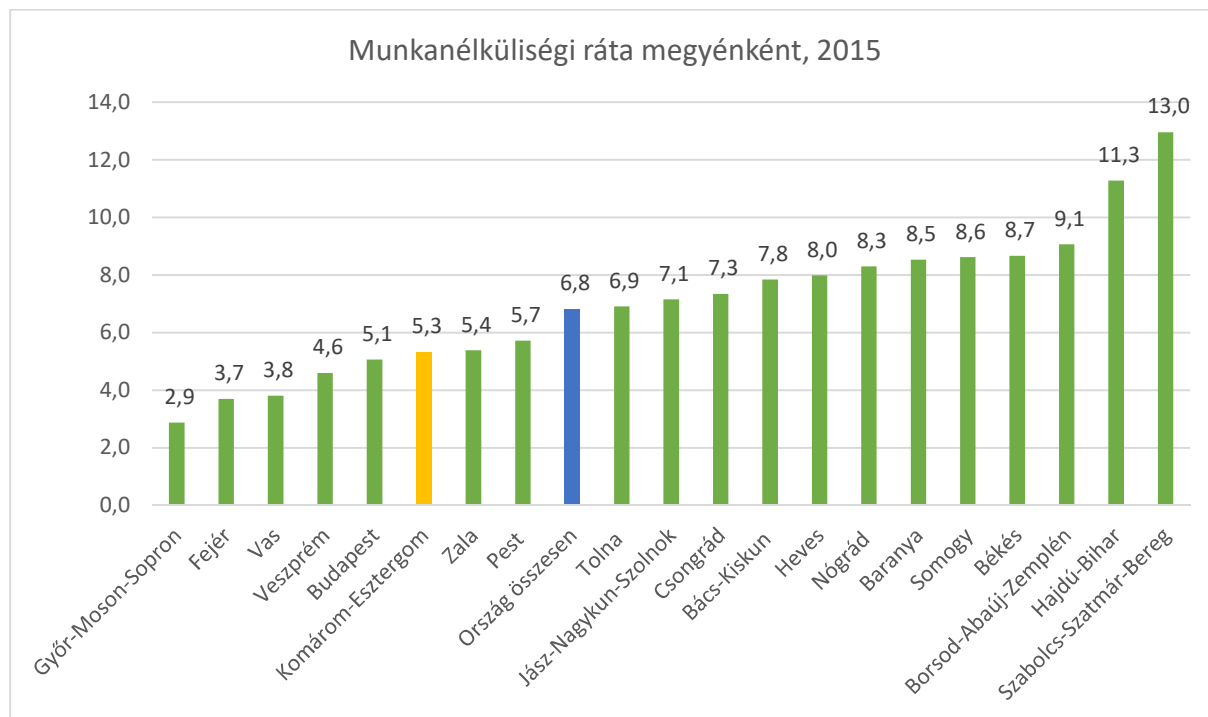
¹² A 2018. évi adatok forrása a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztály Munkaerő-piaci és Alapkezelési Osztálya által összeállított *Komárom-Esztergom Megye Munkaerő-piaci Helyzetének Alakulása, 2018. év c. jelentés*

ismét valamivel magasabb értéket mutatott, de még mindig jelentősen kedvezőbben alakult az országos mutatónál.

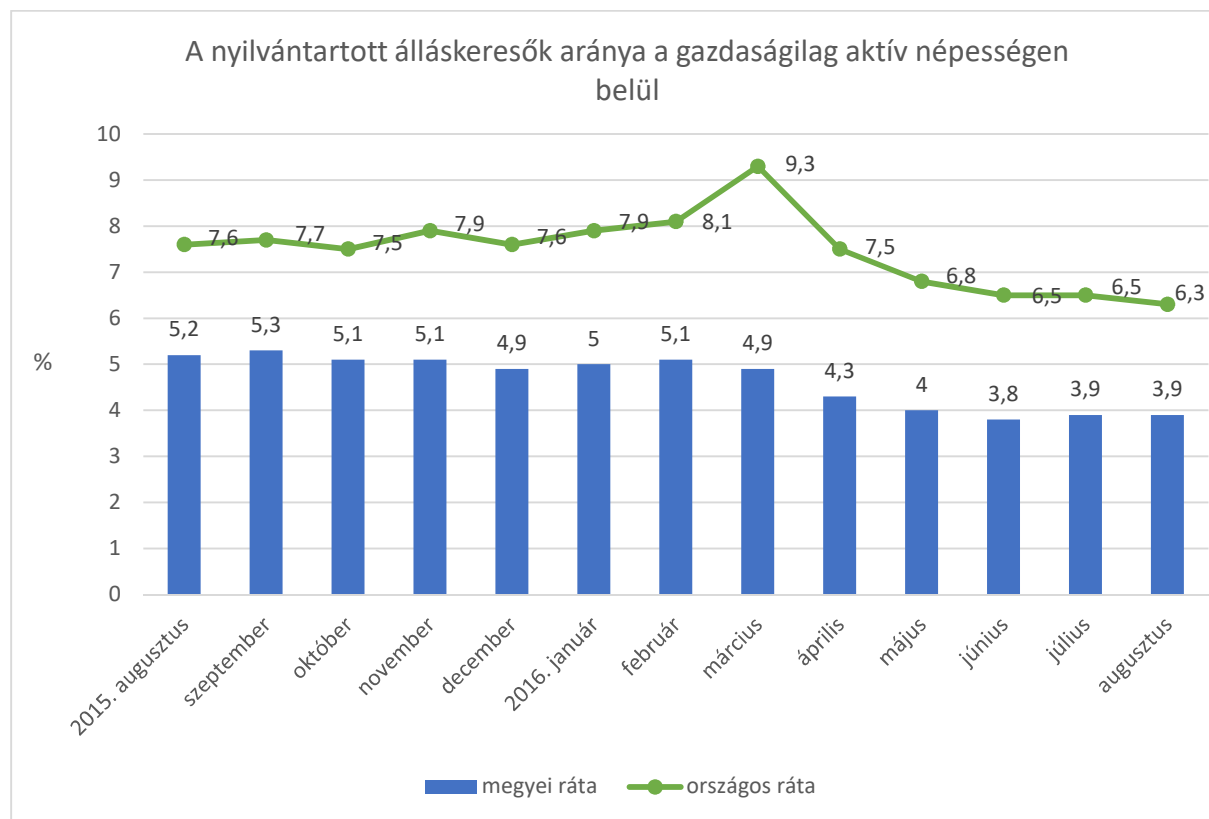
28. sz. ábra: Munkanélküliségi ráta, 2000-2015 (Forrás: KSH)

A munkanélküliségi rátát tekintve Komárom-Esztergom megye a kedvezőbb helyzetű megyék közé tartozik, igaz a régióba tartozó Fejér megye és Veszprém megye esetében a munkanélküliség alacsonyabb, mint Komárom-Esztergom megyében.

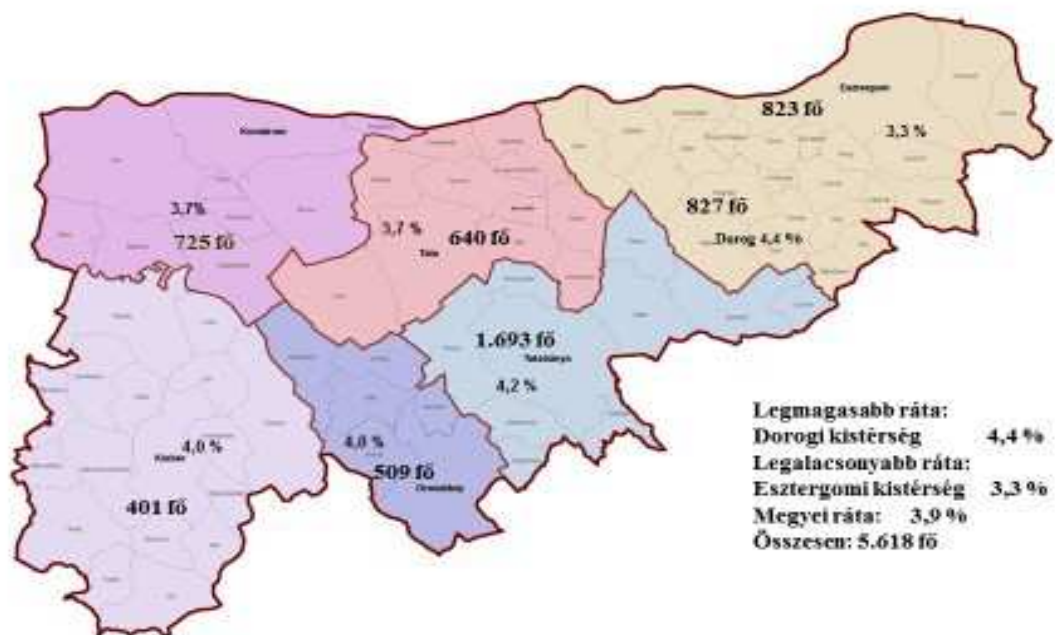
29. sz. ábra: Munkanélküliségi ráta megyénként (Forrás: KSH)

A munkanélküliség megyei alakulásáról pontosabb képet kaphatunk a nyilvántartott álláskeresőkre vonatkozó statisztikák vizsgálata alapján. A nyilvántartott álláskeresők aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva szintén jóval kedvezőbben alakul az országos rátánál: 2016. augusztusában 3,9% volt, miközben az országos ráta 6,3%-ot mutatott.

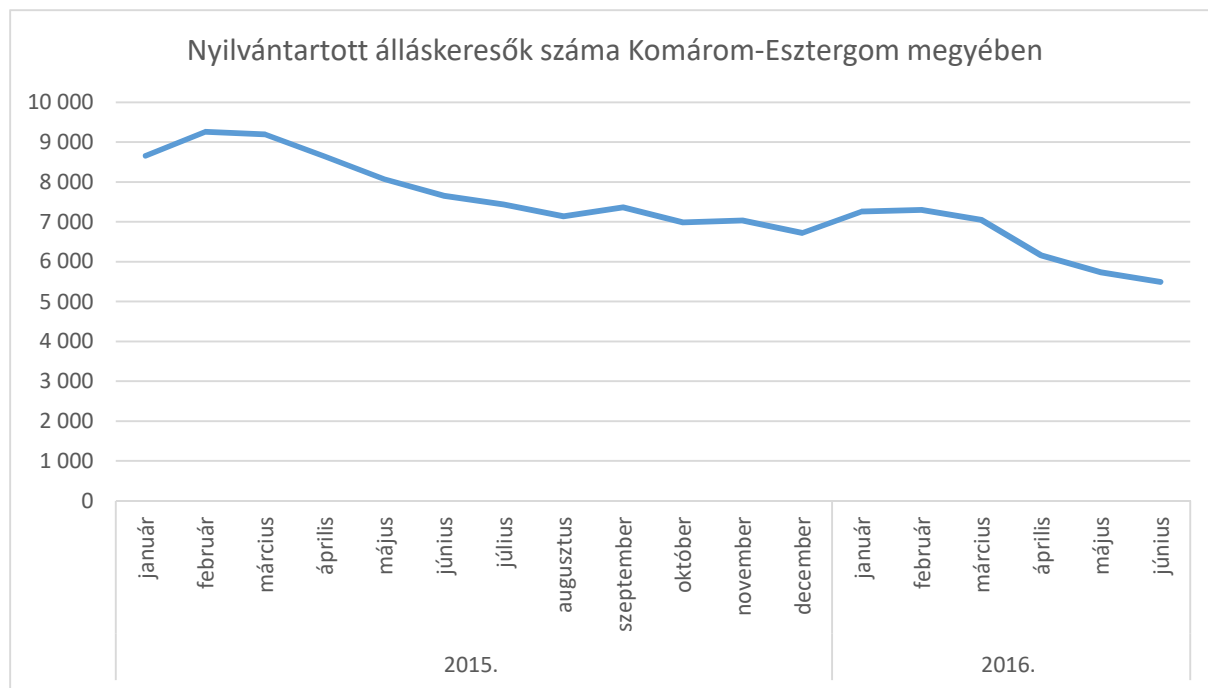
30. sz. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya a gazdaságilag aktív népességben belül (Forrás: KEMKH)

Járási szinten vizsgálva a legalacsonyabb és a legmagasabb rátájú járás közötti különbség 1,1 százalékpont volt 2016. augusztusában, ami jelzi, hogy a megyén belül vannak kedvezőtlenebb helyzetű térségek, de minden egyes járás esetében jóval kedvezőbb a helyzet, mint amit az országos mutató jelez. A megye foglalkoztatási mutatóit jelentősen javítja a legjobb helyzetű Esztergom 3,3 százalékos aránnyal, miközben a legkedvezőtlenebb helyzetű Dorog esetében a nyilvántartott álláskeresők aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva 4,4 százalék.

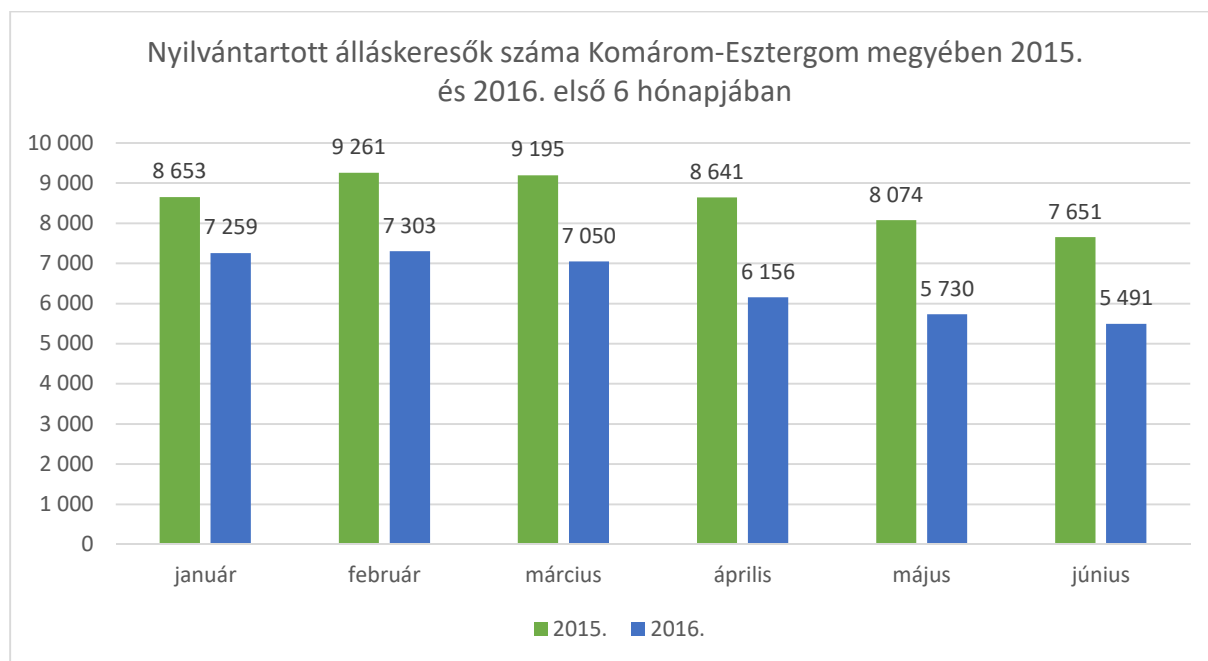

31. sz. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása a megye járásaiban, 2016. augusztus (Forrás: KEMKH)

A KSH adatbázisa szerint Komárom-Esztergom megyében 2016. júniusában 5 491 főt tartottak nyilván álláskeresőként (2 829 nőt és 2 662 férfit), ami 2 160 fővel kevesebb, mint az előző év azonos hónapjában nyilvántartott álláskeresők száma. 2015. és 2016. első hat hónapját összehasonlítva azt látjuk, hogy az álláskeresők száma minden egyes hónapban jóval alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban.

32. sz. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma Komárom-Esztergom megyében (Forrás: KSH)

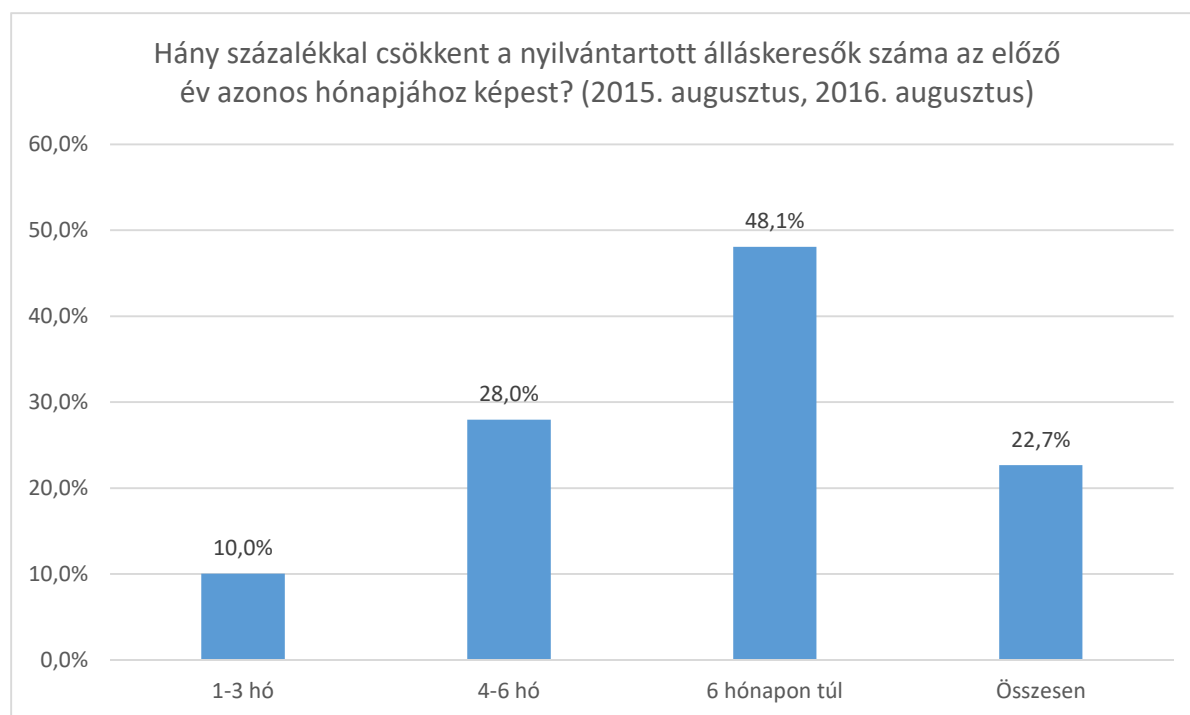

33. sz. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma Komárom-Esztergom megyében 2015. és 2016. első 6 hónapjában (Forrás: KSH)

Az állás keresők számának 2012. óta megfigyelhető folyamatos csökkenéséhez a közfoglalkoztatás rendszerének kiterjesztése is hozzájárult. A 2016. augusztusi adatok szerint a megyében különböző típusú közfoglalkoztatási programokban 2 758 fő dolgozott; több, mint 50%-uk (1 417 fő) hosszabb időtartamú (önkormányzati) programban. A nem megyei székhelyű országos közfoglalkoztatóknál dolgozó közfoglalkoztatottak száma 400 fő volt.

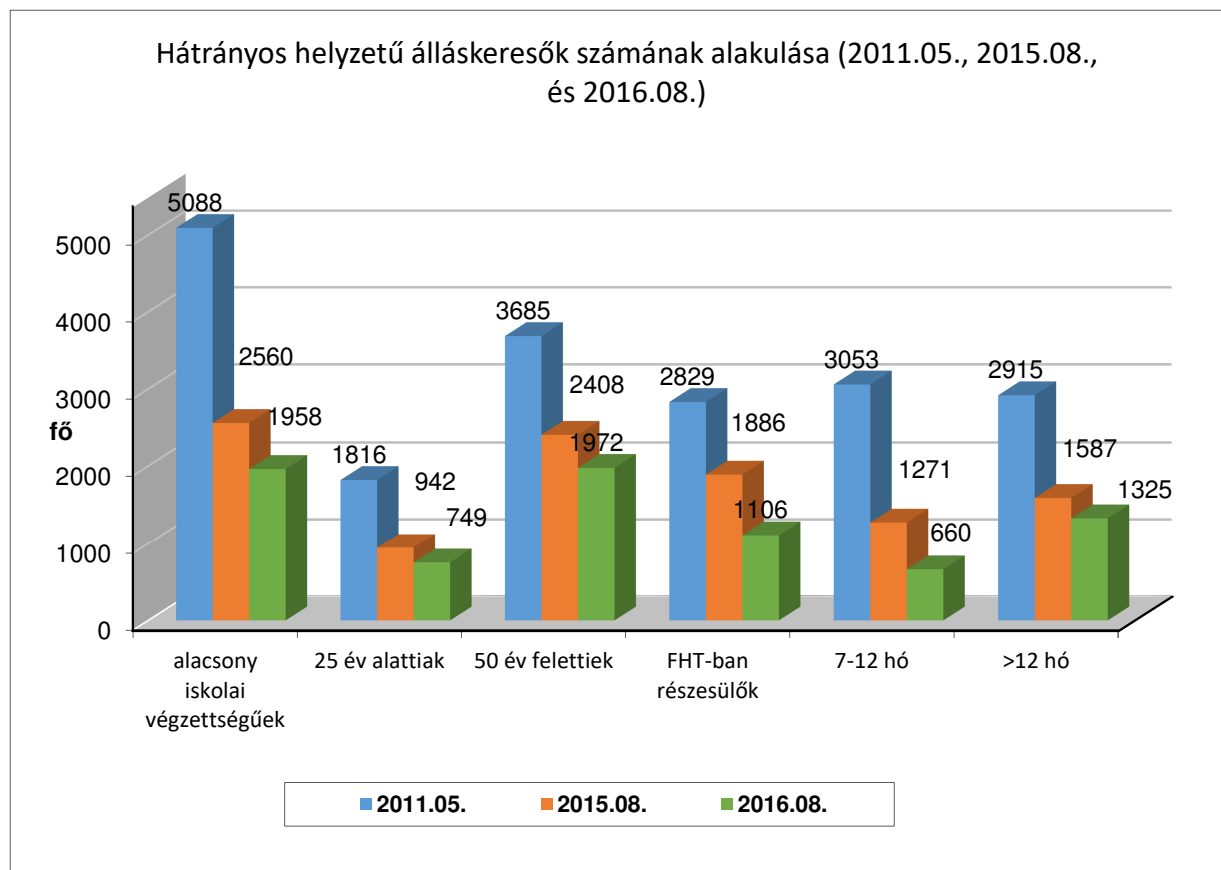
A nyilvántartott álláskeresők között a 2015. évi havi zárónapi létszámok átlagát figyelembe véve az álláskeresők közel egynegyede (23,7%) 55 év feletti volt, 12,8 százalékuk pedig 25 év alatti. A több, mint 12 hónapja álláskeresőként nyilvántartott személyek száma 2015-ben átlagosan 1 614 fő volt.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2016. augusztusában 22,7 százalékkal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban. A regisztrált álláskeresők számának csökkenése a 6 hónapnál régebben nyilvántartott álláskeresők esetében volt a legnagyobb, létszámuk közel felére csökkent az egy évvel korábbi létszámnak, ami azt is jelzi, hogy a közfoglalkoztatás és az uniós finanszírozású munkaerő-piaci programok (GINOP 5.1.1. és GINOP 5.2.1.) résztvevői döntően e célcsoportból kerültek ki.

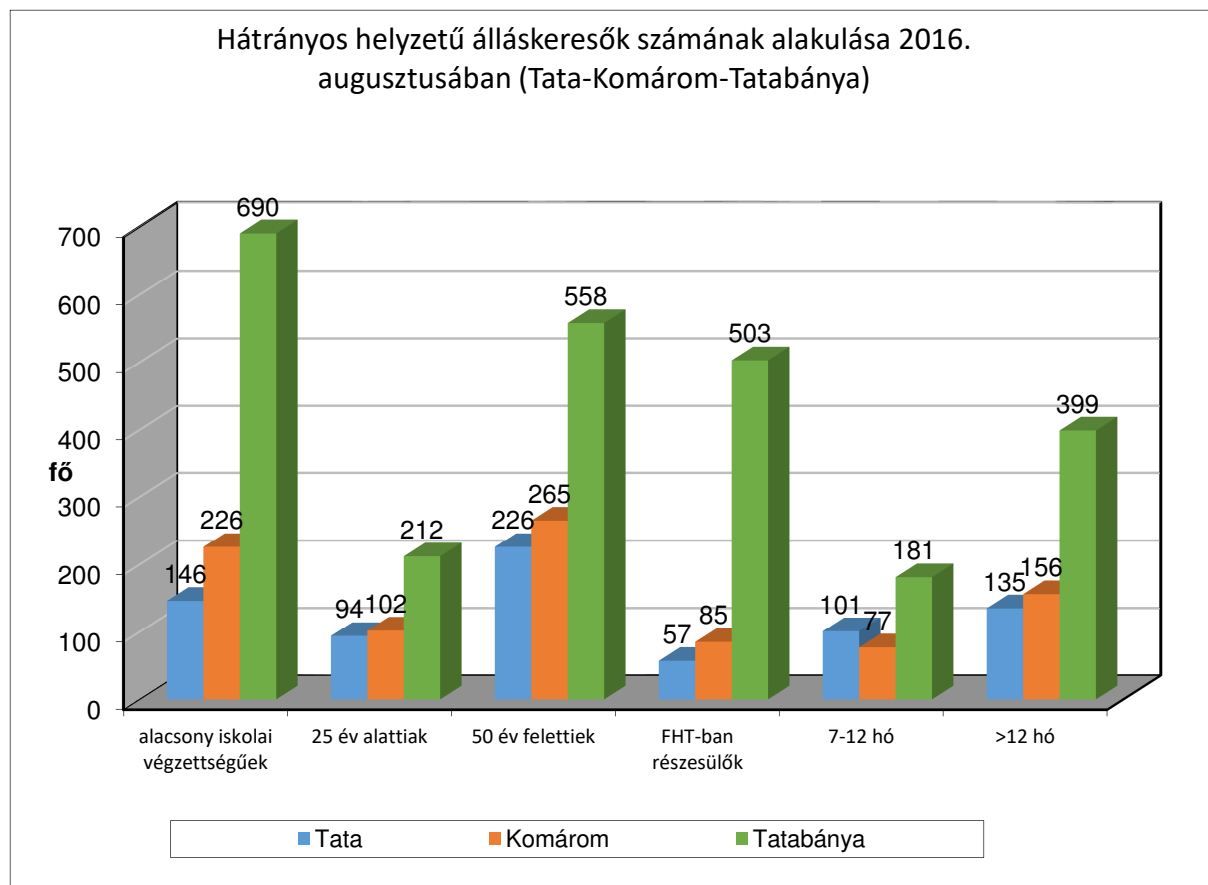
34. sz. ábra: Hány százalékkal csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma az előző év azonos hónapjához képest, 2015. augusztus / 2016. augusztus (Adatok forrása: KEMKH)

A hátrányos helyzetű álláskeresők kategóriájába tartozó álláskeresők (alacsony iskolai végzettségűek, 25 év alattiak, 55 év feletti, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők, legalább 6 hónapja, illetve több mint 12 hónapja nyilvántartott álláskereső) létszáma az utóbbi években - az álláskeresők számának általános csökkenésével egyidejűleg - jelentősen csökkent.

35. sz. ábra: Hátrányos helyzetű állás keresők számának alakulása, 2011.05., 2015.08., és 2016.08. (Forrás: KEMKH)

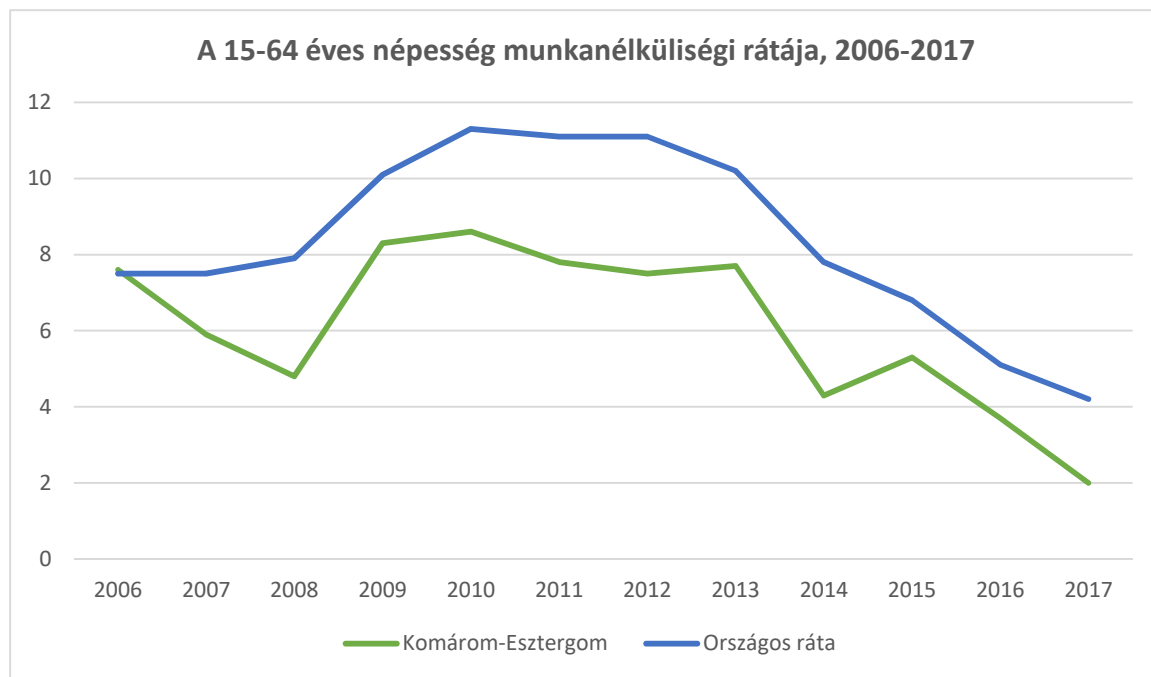
A megyén belül a hátrányos helyzetű állás keresők száma Tatabányán a legmagasabb minden egyes kategórián belül. Tata és Komárom esetében a kategóriák többsége esetében nagyságrendileg hasonló létszámot találunk.

36. sz. ábra: Hátrányos helyzetű állás keresők számának alakulása 2016. augusztusában, Tata-Komárom-Tatabánya (Forrás: KEMKH)

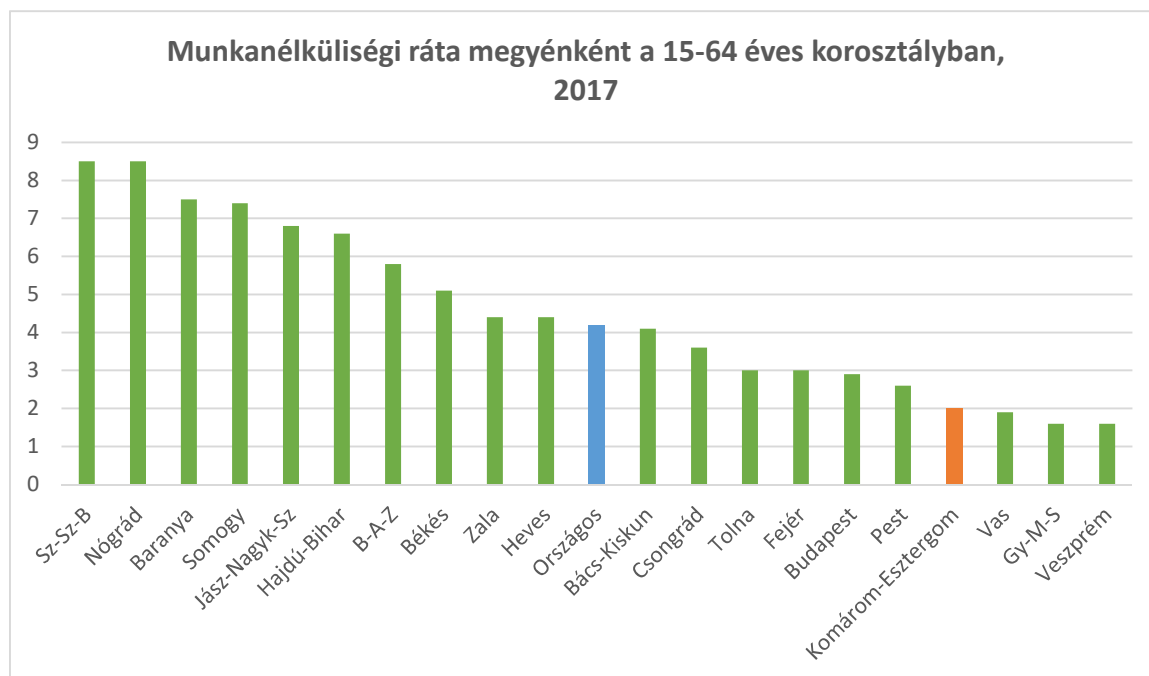
Komárom-Esztergom megyében 2018. évi átlagos nyilvántartott állás keresők létszáma 4.866 fő volt, a gazdaságilag aktív népességen belüli arányuk 3,4 százalék, ami 0,4 százalékponttal kevesebb, mint az előző évi arány.

Komárom-Esztergom megye adatait tekintve is elmondható, hogy a munkanélküliség hosszabb időtávra visszatekintve kedvezőbben alakult az országos mutatónál. A 15-64 éves korosztályt vizsgálva az látható, hogy a 2006-os évtől elvált az országos átlagtól a munkanélküliségi ráta, és azóta is kedvezőbb értéket vesz fel. A 2008-as válság hatására egy év alatt jelentősen megugrott a munkanélküliség, ami csúcspontját 2010-ben érte el 8,6 százalékkal. Ezt követően fokozatosan csökkent 2014-ig, majd 2015-ben ismét valamivel magasabb értéket mutatott, de még mindig jelentősen kedvezőbben alakult az országos mutatónál.

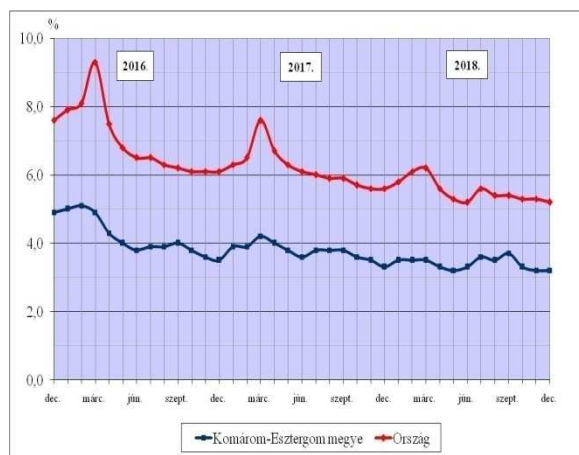
37.sz. ábra: Munkanélküliségi ráta, 2006-2017 (Forrás: KSH)

A munkanélküliségi rátát tekintve Komárom-Esztergom megye a kedvezőbb helyzetű megyék közé tartozik, igaz a régióba tartozó Veszprém megye esetében a munkanélküliség alacsonyabb, de ennek ellenére is a negyedik a megyék rangsorában a 15-64 éves korosztályt vizsgálva.

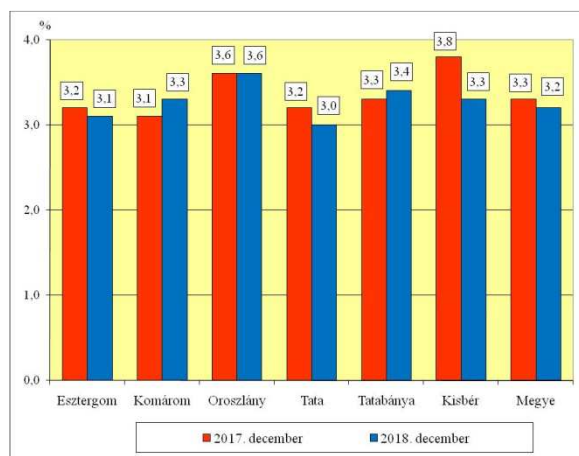
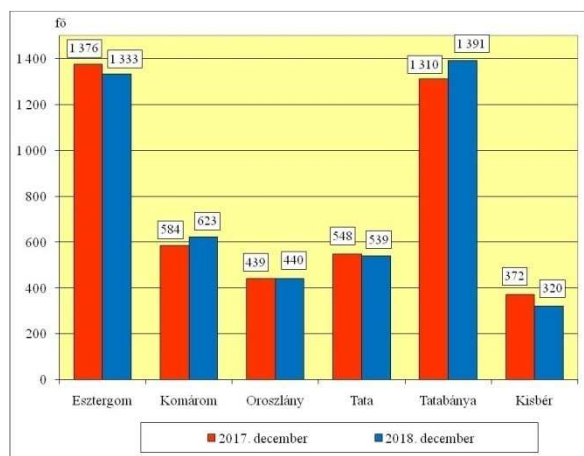
38. sz. ábra: Munkanélküliségi ráta megyénként, 2017 (Forrás: KSH)

A megyénkben nyilvántartott álláskeresők száma 2018. december végén 4.646 főt, a gazdaságilag aktív népességen belüli arányuk 3,2 %-ot ért el. Az év egészét tekintve létszámuk alig változott, csak elhanyagolható mértékben emelkedett.

39. sz. ábra A nyilvántartott állás keresők számának és gazdaságilag aktív népességen belüli arányának alakulása 2015. december és 2018. december között országosan és Komárom-Esztergom megyében (Forrás: KEMKH)

A megyei és az országos adatok összevetése alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott állás keresők száma az ország egészét tekintve kedvezőbben változott, mint megyénkben. Országosan ugyanis létszámuk 5,0 %-kal, a gazdaságilag aktív népességen belüli arányuk pedig 0,4 százalékponttal csökkent. Bár emiatt az országos és a megyei ráta közötti különbség az egy év alatt 0,3 százalékponttal mérséklődött, megyénk tárgyév végi relatív mutatója 2,0 százalékponttal még így is alacsonyabbnak bizonyult az országosnál (5,2 %).

40. sz. ábra: A nyilvántartott állás keresők száma és a becsült kistérségi ráta értéke Komárom-Esztergom megyében és munkaerő-piaci körzeteiben

Az Esztergomi járásban egy év alatt 3,1 %-kal (43 fő) mérséklődött a nyilvántartott állás keresők száma, ami a becsült ráta értékében csak minimális, 0,1 százalékpontos változás hozott. Az év végén ebben a térségben az 1.333 fős záró létszámhoz 3,1 %-os relatív mutató tartozott. A fő munkaerő-piaci mutatók Kisbér körzetében alakultak a legkedvezőbben, ahol a nyilvántartott állás keresők száma 14,0 %-kal (52 fő), a gazdaságilag aktív népességen belüli

becsült arányuk pedig 0,5 százalékponttal csökkent. A ráta december végén így 3,3 %-ot ért el, ami 320 fős nyilvántartott állományt takart. A fennmaradó két térségben egymáshoz hasonló arányban nőtt az álláskeresők száma, a Komáromi járásban 6,7 %-kal (39 fő), Tataháza körzetében 6,2 %-kal (81 fő) lett magasabb. A kistérségi ráták értékében nem történt számottevő változás, azok is mindössze 0,1 - 0,2 százalékponttal emelkedtek. A megyeszékhely körzetében az év végén 1.391 álláskeresőt tartottak nyilván, akik a gazdaságilag aktívak 3,4 %-át adták, míg a Komáromi járás 3,3 %-os rátája 623 fős záró létszámhoz tartozott.

A nyilvántartásban töltött idő egy éven túli elhúzódása legsúlyosabban az életkoruk miatt hátrányos helyzetű, azaz az 50 év feletti álláskeresőket sújtja. Ebben a korcsoportban a tárgyév végén 41,7 %-ot ért el a több mint egy éve nyilvántartottak aránya (706 fő), ami az álláskeresők teljes állományára jellemző szint kétszeresét is meghaladta. Ez egyben az is jelentette, hogy az egy évnél régebben nyilvántartásba vett álláskeresők mintegy háromnegyede az 50 év feletti korcsoportjába tartozott. A tárgyév során ebben a korosztályban is a teljes állományra jellemzőhöz hasonló arányban, 6,2 %-kal (47 fő) csökkent a tartósan állást keresők száma, a saját korcsoportjukon belüli arányuk pedig 1,6 százalékponttal mérséklődött.

Az egy évnél hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya a különböző iskolázottsági rétegek esetében egymástól eltérően változott, ami a közöttük lévő különbség növekedésének irányába hatott. A tárgyév végén szinte pontosan azonos arányban fordultak elő a több mint egy éve nyilvántartott álláskeresők a legfeljebb általános iskolát végzettek, illetve a középfokú szakképzettséggel rendelkezők között. Az utóbbi kategóriában 323 fős létszámuk bő tizedével (39 fő), 23,4 %-os arányuk pedig 2,1 százalékponttal süllyedt az egy évvel korábbihoz képest. A másik csoportban viszont csak néhány fővel mérséklődött a számuk, hányadukban pedig 1,5 százalékpontos emelkedés mutatkozott. A legfeljebb általános iskolát végzettek között a tárgyév végén így ismét a teljes állományra jellemzőnél valamivel nagyobb, 23,2 %-os arányban fordultak elő az egy évnél hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (367 fő). Ennek ellenpontját a szakközépiskolát, technikumot végzettek rétege jelentette, ahol a tartósan állást keresők számában mutatkozó, 15,1 %-os (19 fő) csökkenésnek köszönhetően, arányuk 4,5 százalékponttal alacsonyabb lett, és a tárgyév végén már csak 13,1 %-ot ért el (107 fő). A fennmaradó két iskolázottsági csoportban a több mint egy éve nyilvántartásba vett álláskeresők száma néhány fővel, arányuk 2,4 - 2,8 százalékponttal lett alacsonyabb. Így a gimnáziumi érettségivel rendelkező álláskeresőknek a 14,6 %-a (81 fő), a főiskolát, egyetemet végzetteknek a 18,9 %-a (59 fő) tartozott ehhez a hátrányos helyzetű réteghez.

2.4.4. Migráció és határ menti ingázás

A külföldi munkavállalás jelentőségének erősödése országsszerte tapasztalható az utóbbi években. A KSH a 2011. évi népszámlálás adatait alapul véve, illetve a SEEMIG projekt keretében vizsgálta a jelenséget. Megyei adatok e tekintetben nem állnak rendelkezésünkre,

de a magyar állampolgárok külföldi munkavállalásának növekedése olyan, az országot általánosan érintő jelenség, ami Komárom-Esztergom megye munkaerő-piaci folyamatait is befolyásolja. Emellett Komárom-Esztergom megye munkaerőpiacának működése szempontjából meghatározó a határ közelsége, ami a határ menti ingázást, a hazai munkaerő országhatáron túli munkavállalását és a külföldi munkavállalók Magyarországra ingázását egyaránt lehetővé teszi.

Általában elmondható, hogy azzal, hogy Magyarország az Európai Unió része lett, lehetővé vált, hogy az eltérő munkaerő-piaci körülmények hatására mind többen vállaljanak munkát külföldön. Az elvándorlás Magyarország esetében a térség egyéb országaihoz képest később indult meg, 2007-től kezdve fokozatosan emelkedett, majd 2010-et követően felgyorsult. Egy 2016-os tanulmány számításai¹³ szerint Magyarország népességének 3,1 százalékát tette ki 2014. elején a nyugat-európai országokba irányuló elvándorlás mértéke.

A KSH adatai szerint a 2001-es népszámláláshoz képest nőtt a határon túli ingázás mértéke is. 2001. és 2011. között a külföldre ingázók aránya a foglalkoztatottakon belül 5,2-szeresére emelkedett. Döntő részük a fiatalabbak közül került ki: 2011-ben a külföldre ingázók 58%-a fiatalabb volt 40 évesnél (hányaduk a két utolsó népszámlálás között 2,3 százalékponttal emelkedett). Nemek alapján elsősorban a nők esetében történt jelentős változás. Tíz év alatt az ingázó nők száma közel 8-szorosára – mintegy 8 ezer főre – nőtt, így az eljárók között arányuk 20-ról közel 30%-ra növekedett.¹⁴ A foglalkoztatottak ingázását több tényező is befolyásolhatja: a helyi munkaerő-piaci feltételek kedvezőtlenése, a külföldi munkahely elérhetősége, a hazai és a külföldi bérszínvonal és életszínvonal különbsége. A KSH vizsgálata az ingázás iránya alapján megfigyelve a feltételezhető indokok közül a bérszínvonalbeli eltéréseket valószínűsíti a legfontosabb tényezőnek. A 2011. évi népszámlálás időpontjában az ingázók túlnyomó része (83%-a) ugyanis Ausztriában dolgozott, melynek munkaerő-piaci mutatói, illetve átlagos bérszínvonala kedvezőbb a hazainál.

A KSH felmérése¹⁵ szerint a 2011. évi népszámlálás időpontjában a külföldre ingázók 8,8%-a, 2385 fő járt dolgozni Szlovákiába. Az ingázók több, mint fele Győr-Moson-Sopron megyei lakhellyel rendelkezett, míg Komárom-Esztergom megyéből ingázott Szlovákiába a 2011-ben mért létszám 7 százaléka. A Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány 2015-ös tanulmánya¹⁶ szerint az utóbbi években a határ menti régióban lezajló gazdasági és munkaerő-piaciváltozások jelentősen befolyásolták a határon átnyúló migráció alakulását is. A 2000-es évekelejétől a 2008-as gazdasági válságig növekvő, erőteljes munkavállalási célú migráció zajlott Szlovákia déli részéről Magyarország irányába. A szlovákiai munkavállalók migrációja a határregió nyugati oldalának megyéiben található ipari centrumokba irányult. A vizsgálat

¹³ Hárs Ágnes (2016): Elvándorlás és bevándorlás Magyarországon a rendszerváltás után – nemzetközi összehasonlításban. In: Munkaerő-piaci Tükör 2015. MTA KTI, Budapest.

¹⁴ KSH (2015): Ingázás a határ mentén.

¹⁵ KSH (2015): Ingázás a határ mentén.

¹⁶ Nagy Katalin Klára - Serfőző Nóra - Székács Tamás (2015): A szlovák-magyar határ menti migráció. Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest.

eredményei szerint a Magyarországon dolgozó szlovák állampolgárok közül arányaiban a legtöbben Komárom-Esztergom megyében dolgoztak a vizsgált időpontokban, 2007-ben 65,4%-uk, 2013-ban 50,4%-uk végzett kereső tevékenységet a megyében.

A migráció dinamikáját tekintve a gazdasági válság alapvető változást hozott, ami a határ régió magyar oldalának irányába zajló migráció jelentős csökkenésében mutatkozott meg. A tanulmány szerint a válság utáni időszakban a migráció újbóli erősödése ellen hatott a szlovákiai bérek növekedése, az euró bevezetése, illetve Pozsony térségének rendkívüli mértékű fejlődése, amiben fontos szerepe van az autóiparnak. A magyar munkavállalók Szlovákiába irányuló migrációjára vonatkozóan kevés adat áll rendelkezésre. A tanulmány a bejelentett magyar munkavállalók járási statisztikája alapján kimutatta, hogy a 2010. utáni időszakban valamelyest növekedett a szlovák oldalon munkát vállaló magyar állampolgárok száma, de továbbra sem tekinthető jelentősnek, néhány száz főre tehető.

A közeljövő kilátásait tekintve a tanulmány készítői a térség gazdasági és munkaerő-piaci szereplőivel folytatott interjúk és a gazdasági folyamatok elemzése alapján a szlovák–magyar határ menti térség migrációs folyamatai kapcsán azt feltételezik, hogy a magyar munkavállalók szlovákiai jelenléte a jövőben sem lesz jelentős, amelyben az egyik fő okot a szlovák nyelv ismeretének hiánya játssza (a helyi munkaerő-piaci problémák mellett). Főként Komárom-Esztergom megyében, kisebb mértékben pedig Győr-Moson-Sopron megyében van esély arra, hogy ismét növekedésnek induljon a Szlovákiából Magyarországra ingázó munkavállalók száma, de a válság előtti „migrációs boom” ismételt megjelenésével nem számolnak. Pozsony, Ausztria és a nyugat-szlovákiai kerületekben megvalósult nagyobb beruházások munkaerőt felszívó hatása a határon átnyúló munkavállalás fékeződése irányába hat.

Összefoglalva, a megye vállalkozásai, beruházói számára a válság előtti időszakban fontos többlet munkaerőforrást jelentett a határ szlovák oldaláról érkező munkaerő. Jelenleg a munkaerőhiány a megyében a növekedés és a beruházások egyik fontos gátja lehet, de ennek orvoslásában a fenti folyamatok miatt nem, vagy csak korlátozottan lehet a szlovákiai munkaerővel számolni, miközben hazai oldalon a rendelkezésre álló munkaerő-kínálatot a magyar munkavállalók külföldi munkavállalása is korlátozza. A munkaerőigény kielégítésében ezért egyre nagyobb jelentősége lesz annak, hogy a jelenleg közfoglalkoztatásban lévő, munkavégzésre képes munkavállalók a nyílt munkaerőpiacon vállaljanak munkát.

2.4.5. Munkaerő-piaci folyamatok várható alakulása

A megyében a munkaerő-piaci folyamatokban közeljövőben jelentős változás nem várható, a foglalkoztatási mutatók további javulásával lehet számolni. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat fent hivatkozott negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérése - amely a vállalkozások mellett a legtöbb munkáltatóra kiterjedő adatgyűjtés –kedvező kilátásokat mutat, 2017. év első negyedévére a munkáltatók saját állományába tartozó alkalmazottak számában mintegy 5,5 %-os növekedést prognosztizál (2440 fős létszámbővítési szándék). A

növekedést főként a feldolgozóipari nagyvállalatok bővítési tervei (2145 fő) alapozzák meg, de a kis- és közepes létszámú cégek létszám-gazdálkodási elképzelései is jelentős növekedést vetítenek előre. Ezzel egyidejűleg a felmérésben részt vevő munkáltatók közel kétharmada (tehát a válaszadók meghatározó többsége) esetében az alkalmazottak létszámában nem várható változás. A foglalkoztatotti létszámot tekintve a nagyobb munkáltatók túlsúlya érzékelhető, amennyiben a várható létszámbővítés meghatározó része a legalább 250 főt foglalkoztató válaszadóknál valósulhat meg. A gazdasági ágat tekintve tehát a feldolgozóipar meghatározó szereppel bír a foglalkoztatási helyzet alakulásában (a várható létszámbővülés javarészt ebben az ágazatban valósul meg).

A foglalkoztatási szolgálat nem reprezentatív felmérése ugyan csak részben tükrözi a megye foglalkoztatási szerkezetét - akár a felmérésben részt vevő adatszolgáltatók ágazati hovatartozását, akár foglalkoztatotti összlétszámát tekintve -, azonban a közvetlen visszajelzés révén a felmérés mégis egyfajta indikációt jelent a várható tendenciákra.

A feldolgozóipar meghatározó szerepén kívül a szociális szférában - jellemzően középfokú végzettséget (szociális segítő, szociális ápoló-gondozó) igénylő szinteken, azonban felsőfokú végzettséget igénylő munkakörök esetében is -, ezenkívül az egészségügyben, a helyi termékfeldolgozásban, valamint a turisztikai szolgáltatói körben is rejlik foglalkoztatás-bővítési potenciál, amennyiben erre megfelelő eszközök és ösztönzők állnak rendelkezésre, pl. a mezőgazdasági területeken, a vidéki életformához igazodó képzések, illetve részmunkaidős, vagy otthon végezhető munka formájában, különösen a nők foglalkoztatása terén, ahol nagyobb nehézségek tapasztalhatók (pl. a családi kötelek miatt), mint a férfiak esetében. Ezenkívül további foglalkoztatás-bővítési lehetőséget jelentenek a korszerű infokommunikációs eszközök és alkalmazások segítségével újraszervezett termelési-értékesítési láncok, amelyek pl. az egészséges, helyben előállított mezőgazdasági termékeket közvetítik a fogyasztók felé, akár társadalmi vállalkozások tevékenységére építve. Mindezekon kívül megemlíthetjük az európai uniós társfinanszírozással induló programok és projektek – kiemelten a területi operatív program (TOP) – keretében megnyíló munkalehetőségeket, amelyek szintén helyi szinten – az előzetes felmérések szerint a megye járásainak javarésztében, mintegy 130 fő, ezen belül közel 80 fő hátrányos helyzetű személy számára – jelentenek foglalkoztatási lehetőséget a megye községeiben és városaiban.

Az ágazat-specifikus foglalkoztatás-bővítési lehetőségek kapcsán külön meg kell említeni továbbá a Kormány 1206/2014. (IV. 1.) Korm. határozatát Tatabánya és Esztergom térségének kiemelt járműipari központtá nyilvánításáról, amelynek célja Tatabánya és Esztergom térségének és járműiparának hosszú távú fejlődése és versenyképességének növelése. A Kormányhatározat prioritásként kezeli a Tatabánya megyei jogú város, valamint Esztergom térségében a gépipar és elektronikai ipar fejlesztéséhez kapcsolódó intézkedéseket és a járműipar stratégiai jelentőségének érdekében biztosítja a kiemelt járműipari központok fejlődéséhez szükséges feltételek koherens illeszkedését a 2014-20. közötti időszak fejlesztéspolitikai irányaihoz. Tatabánya és Esztergom térségén túl a megye más térségeiben is jelentős a járműipari aktivitás, pl. egy kínai cég Komáromban hozza létre első európai elektromos buszgyárát. Mindez előre vetíti a foglalkoztatás bővülését ezekben a térségekben,

amennyiben a bővülés feltételei adóttak, és megvalósul a szükséges ágazat-specifikus humánerőforrás-fejlesztés, és ezen belül a járműipari szakmákhoz szükséges, megfelelő minőségű képzés. A járműipari központok prioritizálása a foglalkoztatás bővítését célzó munkaerő-piaci intézkedések szempontjából is fontos kitörési pont lehet.

A fentiek mellett a foglalkoztatási helyzetet érintő jövőbeni beavatkozások szempontjából a munkaerőpiac – a fentiekben már részben említett – strukturális jellemzői a mérvadók. Ennek megfelelően középtávon – a stratégia időtávján belül – számolni kell azzal, hogy az inaktivitás, a közfoglalkoztatás, a képzett munkaerő hiánya és a gazdaság szerkezetváltása jelentősen befolyásolja a foglalkoztatás bővítésének lehetőségeit, és egyúttal alapjaiban határozza meg a lehetséges beavatkozások, támogatások irányát.

2.5. Demográfiai helyzet

Komárom-Esztergom megye népessége az első, 1870-es népszámláláshoz képest 2,6-szeresére nőtt. A népszámlálások 140 éves története során a megye népessége (a 2011. január 1-jei közigazgatási területre számítva) először 1980 és 1989 között csökkent, addig folyamatosan emelkedett, összefüggésben az iparosodással. A nyolcvanas években a nagyfokú elvándorlás okozta a közel hatezer fős mínuszt. Ez a folyamat 1990 és 2001 között megfordult, a több mint 8500 fős természetes fogyást a 8100 főt meghaladó bevándorlási többlet jelentősen mérsékelte. A XXI. században azonban a természetes fogyás olyan mértékű lett (12 ezer fő), hogy a mindössze 157 fős bevándorlás csak enyhén tudta mérsékelni.

A népesség nagysága alapján a megyék rangsorában az ötödik legkisebb volt, a népsűrűségét tekintve pedig Pest megye után a második legsűrűbben lakott. A népesség természetes fogyása az országoshoz hasonlóan alakult, bár kicsit később jelentkezett. A megyében 1990 és 2001 között az országos átlagnál kisebb volt a fogyás mértéke, melyet a bevándorlási többlet mérsékelte. A népességfogyás a következő évtizedben már meghaladta a magyarországi átlagot.

Komárom-Esztergom megye demográfiai helyzete az elmúlt 15 évben romlott, a népesség a 2001. évi 316 998 főről 2015. évre 299 110 főre csökkent. A lakónépesség csökkenése elsősorban a természetes fogyás következménye, az ezer lakosra jutó elveszületések száma ugyan nőtt 2000 és 2014 között, azonban nőtt a halálozások száma is, így a természetes fogyás negatív. Ezek a folyamatok kihatással vannak mind a demográfiai, népességi, mind pedig a gazdasági folyamatokra a megyében. Országos viszonylatban elmondható, hogy ezek az értékek az országos átlagnál jobbak, a megyék viszonylatában az átlagnál jobb helyzetű Komárom-Esztergom megye. Az ország népességének 3,1%-a él ebben a megyében, ami a korábbi népszámláláshoz és az országos népesség térbeli elhelyezkedéséhez képest, néhány százados demográfiai súlycsökkenést jelent.

A csökkenés az országoshoz viszonyítva mérsékeltnek tekinthető. A csökkenés döntő oka a természetes fogyás, annak ellenére, hogy a megyét ebben az időszakban 157 fős pozitív vándorlási egyenleg jellemezte. Komárom megye az észak Dunántúli régió részeként ebben az időszakban bevándorlással volt jellemezhető.

A korábbi évtizedek demográfiai tényezőihez viszonyítva, az a tendencia erősödik meg, hogy a lakosság száma természetes reprodukcióból nem tartható fenn, a vándorlási egyenleg kicsi, így a tényleges változás gyakorlatilag megegyezik a természetesével. Az elmúlt harminc évben a népesség életkori összetétele olyan deformált és öregedő lett, hogy a születések száma nagyarányban visszaesett, ami meghatározza a jövőbeli szülőképes nők számát is.

A főbb demográfiai mutatók 2016 óta lényegében változatlanok, a népesség csökkenésének mértéke mérséklődött, azonban a főbb mutatókban az országos átlaghoz igazodik a megye.

A megyei gazdasági szerepét tekintve az országos átlagnál jobb képet mutat, a bruttó és nettó átlagkereset az országos átlagnak megfelelő.

Mind a bruttó, mind pedig a nettó átlagkereset nőtt 2014 évhez képest, átlagosan 3 év alatt összesen 20-22 százalékkal.

		lakónépesség			
		2001	2015	2016	2017
Komárom	-				
Esztergom megye		316 998	299 110	297 914	297 381

		ezer lakosra jutó élveszületések száma			ezer lakosra jutó halálozások száma			ezer lakosra jutó természetes fogyás		
		2000	2014	2017	2000	2014	2017	2000	2014	2017
Komárom	-									
Esztergom megye		9,3	9,6	9,5	12,6	13,4	13,7	-3,2	-3,8	-4,2
Országos átlag		9,8	9,3	9,4	13,3	12,8	13,5	-3,7	-3,5	-4,1

		alkalmazásban állók száma	bruttó átlagkereset (Ft)		nettó átlagkereset (Ft)	
Komárom	-					
Esztergom megye		79 116 fő		234 126		153 353
Országos átlag (2014)		-		237 736		155 717
Komárom	-					
Esztergom megye		86 900 fő		292 073		194 228
Országos átlag (2017)		-		297 017		197 516

Forrás: Magyar Statisztikai Évkönyv, Központi Statisztikai Hivatal, 2018.

A népességszám alakulásában járasonként különbségek mutatkoznak a természetes szaporodás, illetve fogyás, valamint a belföldi vándorlási különbözet függvényében. Az elmúlt 5 évben (2011 és 2016 között), a megye minden járásában csökkent a lakónépesség száma. A megyei átlagot jóval meghaladó mértékben csökkent a népesség az oroszlányi járásban, míg a tatabányai járásban volt a legcsekélyebb a népességfogyás. A természetes szaporodás, azaz az élve születések és a halálozások különbözete, minden járásban negatív volt 2010 és 2016 között. A legnagyobb mértékű természetes fogyás a kisbéri járást sújtotta, de a megyei átlagnál nagyobb volt a természetes fogyásból eredő veszteség az esztergomi és a

komáromi járásban is. A természetes fogyásból következő veszteségeket megyei szinten korábban még részben kompenzálta a belföldi vándorlási különbözetből származó pozitív egyenleg, de 2010 után ennek a tendenciának vége szakadt. 2010 és 2016 között egyedül a tatabányai és a tatai járásban volt kismértékű belföldi vándorlási nyereség, azonban a megye egésze immár nem nyertese a belföldi migrációnak. Legnagyobb volt a vándorlási veszteség az oroszlányi járásban.

A 2016. évi belföldi vándorlási különbözetet mutató adatok reményt keltőek, amennyiben az oroszlányi járástól eltekintve, ebben az évben mindenhol kis mértékben pozitív volt a vándorlási egyenleg. A 2010 évi és a 2016. évi adatok összevetése azt mutatja, hogy nemcsak a járások népessége csökkent 2010 óta, de a megye városainak népességszáma is csökkent, egyedül csak Bábolna lakónépessége tudott növekedni (2,1 %-kal, 2011 óta). A belföldi vándorlás mértéke és iránya is sokat változott a városok esetében. Kisbér, Tát és Bábolna pl. jelentős vándorlási nyereséget ért el, miközben a korábban vonzó Tata városa méretes vándorlási veszteséget könyvelt el 2016-ban, de a megyeszékhelyről is többen költöztek el, mint ahányan odaköltöztek, ebben az évben

2.6. Képzés, szakképzés helyzete

Szakképzettség:

A megyében élő népesség aktuális képzettségi színvonalát a KSH 2016. évi mikrocenzus vizsgálatának adatai alapján tudjuk megismerni. 1990 óta a csupán általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya kevesebb, mint a felére csökkent, miközben a szakmunkás végzettségűek aránya kb. 7%-kal, az érettségizettek aránya közel 15%-kal, a diplomások aránya pedig 10%-kal nőtt a megyében.

A területi összehasonlítás alapján elmondható, hogy Komárom-Esztergom megye lakossága körében a csak általános iskolát végzettek aránya megegyezik az országos átlaggal, a szakmunkás végzettségűek aránya közel 5%-kal magasabb az országos átlagnál, az érettségizetteké szintén az országos átlagnak megfelelő. A diplomások aránya azonban elmarad az országos átlagtól 5%-kal. A megyei statisztikai évkönyvek adatai szerint a 2001/2002-es tanévben még 30 468 általános iskolai tanuló volt a megyében, míg a 2016/2017-es tanévben már csak 22 905. A nappali tagozatos gimnáziumi tanulók létszáma gyakorlatilag stagnál (5 268; 5 250 fő), a megyében működő felsőoktatási intézmények összes hallgatóinak száma a 2001/2002-es 3 970 főről, 2016/2017-re 601 főre csökkent.

A stratégia céljainak elérése szempontjából a képzésnek, különösen a szakképzésnek kiemelt szerepe van. Ugyanakkor különbségek figyelhetők meg abban, hogy a gazdasági szerkezet változásához a képzés rendszere mennyiben és milyen rugalmasan képes igazodni. Egyes munkáltatók és képzési szolgáltatók a gazdaság és ezzel a munkaerőpiac újonnan jelentkező igényeinek megfelelően, az államilag finanszírozott képzés rendszerén kívül, a rövidtávú képzési formákat előnyben részesítve, saját erőforrásokra támaszkodva biztosítanak képzési programokat a meglévő és a potenciális munkavállalóknak. Ezek a képzések jellemzően a technológiák változásai miatt jelentkező új tudásigényt hivatottak kiszolgálni, ezért célzott, rövid időtávon, és gyakran az adott munkáltató igényeinek megfelelően megvalósított képzési

programokat jelentenek. E képzési programok esetében az elsődleges szempont a közvetlen munkaerő-piaci hasznosíthatóság, tehát az, hogy a képzést elvégző személy a lehető legrövidebb időn belül képes legyen munkába állni. Ennek megfelelően nem jelentős szempont e képzések esetében az, hogy a képzés államilag elismert, akkreditált képzés legyen, a képzés minőségét és tartalmát ugyanis a munkaerő-piaci, munkáltatói elvárások határozzák meg. **Az ilyen jellegű átképzések a rugalmas, ezáltal hatékonyabb munkaerő-piac elérése érdekében a jövőben hiánypótló szerepet tölthetnek be, ennek megfelelően szükséges lenne az átképzések jogszabályi környezetét és támogatási lehetőségeit felülvizsgálni.**

A gyakorlatban közvetlenül hasznosítható tudásanyag súlyának növekedése az államilag finanszírozott képzés rendszerében is egyre fontosabb szemponttá válik. Egyaránt jellemzőek a felsőfokú képzésekre és a szakképzésre. Tekintettel arra, hogy felsőfokú szakképzés – a tatabányai székhelyű Edutus Egyetemet leszámítva – jellemzően a megye területén kívül érhető el, a stratégia szempontjából elsősorban a szakképzésnek van jelentősége. Ezzel együtt az államilag finanszírozott szakképzés rendszere az utóbbi években elsősorban intézményi oldalról változott.

2010. után a szakképzés terén a duális képzés rendszerének megerősítése jelentette a legfontosabb szakpolitikai célt. Duális képzés alatt olyan képzési formát értünk, melynek keretében az elméleti képzés iskolákban, a gyakorlati képzés pedig a gazdaság szereplőinél (egyéni- és társas vállalkozások) történik. A gazdálkodó és az iskola kiegészíti egymást. Az iskolákban az általános műveltséget és a szakelméleti ismereteket közvetítő tárgyak oktatása folyik, valamint 9. évfolyam során a tanműhelyben folyó gyakorlati képzés során a szakmai alapok elsajátítása történik meg. A gyakorlati (üzemi) képzésben – gazdálkodónál – pedig a szakmai képességek fejlesztésén és a szakmai gyakorlati ismeretek elsajátításán van a hangsúly. A duális képzés előnye a tanuló számára, hogy közvetlen kapcsolat alakul ki a tanuló és a munkaerőpiac között és valós munkakörnyezetben sajátíthatja el a szakma alapjait. A gazdálkodó számára is előnyt jelent a duális képzés, hiszen lehetősége van közvetlenül a tanulói közül biztosítani szakmai utánpótlását.

A duális képzés rendszerében a kamara szerepe megerősödött, a pályaorientációban, a szak- és felnőttképzésben egyaránt fontos szerepet vállal a Megyei Fejlesztési- és Képzési Bizottság (MFKB) révén, ami a szakképzés fejlesztése és a munkaerő-piaci igények érvényesítése céljából létrehozott konzultációs, véleményező, javaslattevő és tanácsadó megyei testület. Az MFKB javaslatot tesz a gazdaság igényeit és a munkaerő-piaci kereslet adatait, valamint az országos, regionális, fővárosi és megyei beiskolázást figyelembe véve a szakképzés megyei szükségleteire; az adott megyében a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjról szóló kormányrendeletben meghatározott ösztöndíjra jogosító szakképesítések (hiányszakmák). Javaslatot tesz továbbá az adott megyében székhellyel rendelkező fenntartó tekintetében, fenntartónként az általuk folytatott szakképzésben indított, állami költségvetési hozzájárulásban részesíthető (támogatott) és a nem támogatott szakképesítések (a szakképzés irányaira), valamint a fenntartó által indítható szakképesítések keretszámaira. Javaslatot tesz emellett a felnőttoktatást is magában foglaló iskolarendszerű szakképzésben az állam által elismert szakképesítések és a szakközépiskolák ágazati képzéseire, valamint az

iskolarendszeren kívüli szakképzésben az államháztartás vagy az európai uniós források által támogatott, állam által elismert szakképesítésekre.

A jelen stratégiában előre vetített, a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szervezetek együttműködése révén lehetővé válik a képzési szükségletek pontosabb, a munkaerőpiac változó igényeinek megfelelő meghatározása. Ebben egyaránt lehet szerepe az egyes szakmák magas színvonalú gyakorlásához szükséges elméleti és gyakorlati tudással kapcsolatos tartalmi elvárásoknak, valamint a részben változó, részben változatlan munkaerő-keresletnek, amely leginkább a hiányszakmák alakulásában tetten érhető. Komárom-Esztergom megyében a hiányszakmák időbeni alakulása a következő:

2015/2016 Hiányszakmák	2016/2017 Hiányszakmák	2018/2019 Hiányszakmák
Műanyagfeldolgozó	Műanyagfeldolgozó	
Gépi forgácsoló	Gépi forgácsoló	Gépi forgácsoló
Hegesztő	Hegesztő	Hegesztő
Kőműves és hidegburkoló	Ács	Ács
Szociális gondozó és ápoló	Szociális gondozó és ápoló	Szociális gondozó és ápoló
Szakács	Pék	Pék
Szerszámkészítő	Szerszámkészítő	
Mezőgazdasági gépész	Mezőgazdasági gépész	Mezőgazdasági gépész
Villanyszerelő	Villanyszerelő	Villanyszerelő
Ipari gépész		
Vájár	Vájár	
Lovász	Lovász	Lovász
	Elektromechanikai műszerész	Elektromechanikai műszerész
	Épület- és szerkezetlakatos	Épület- és szerkezetlakatos
	Gyártósori gépbeállító	
	Női szabó	
	Vegyipari technikus	Vegyész technikus
	Gumiipari technikus	
	Gyakorló ápoló	Gyakorló ápoló
	Gépgyártás-technológiai technikus	
	Útépítő	
		Festő, mázoló, tapétázó
		Pincér
		Szakács
		Asztalos
		Kőműves
		Autószerelő,
		Karosszérialakatos

		Mezőgazdasági technikus
Magyar Közlöny 13.szám (2015.02.10.)	Magyar Közlöny 149.szám (2015.10.13)	Magyar Közlöny 28. szám (2019.02.25.)

A fentieken túl a rendelet által meghatározott képzéseken felül az agrárgazdasági ágazatban további hiányszakmának tekinthető a húsipari termékgyártó és a halász is, tekintettel a megye agrárgazdasági helyzetére.

A hiányszakmák, és tágabban a munkaerőpiac változó igényei az aktuális felmerésekből olvashatók ki. A jelen stratégiában javasolt széleskörű szervezeti együttműködés révén a pontszerű felmérések mellett létrejöhetne a munkaerő-piaci igények és kereslet folyamatos és dinamikus mérésének rendszere, amelynek segítségével a munkaerő-piaci kereslet a jelenleginél pontosabban meghatározható és előre jelezhető. A szervezetközi információcsere fokozásával és folyamatossá tételével, a munkaerő-keresletre vonatkozó információk gyors megosztásával folyamatában és pontosabban körvonalazható, hogy mely területeken jelentkezik munkaerő-többlet vagy hiány, és ez megyei szinten hol vezethet túlképzéshez illetve hiányszakmák kialakulásához.

Ebben a folyamatban fontos szerepe van a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságban képviselt szervezeti körnek. A bizottság tagjait a stratégiaalkotás idején a következő szervezetek adják:

- Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
- Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács
- Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács
- Magyar Suzuki Zrt.
- Klebelsberg Központ
- Szakképzési Centrum
- Megyei Önkormányzat

A szakképzésben intézményi oldalról az utóbbi időszak jelentős változása volt, hogy a Klebelsberg Központtól átvett intézmények 2015. júliusától szakképzési centrumként működnek.¹⁷

A 2016/2017-es tanévtől a szakközépiskolák szakgimnáziumként, a szakiskolák pedig szakközépiskolaként működnek tovább. A szakgimnáziumokban az érettségi mellett két szakképesítést lehet megszerezni, a szakközépiskolákban a szakmai tanulmányokat követően kizárólag az érettségire felkészítő képzés folyik. A fentiekben leírtak szerint fontos további változás, hogy a közismereti tárgyak aránya mindkét képzési formában jelentősen csökken. Tartalmi oldalról az állami forrásokból finanszírozott képzés és különösen a szakképzés

¹⁷ Forrás: Munkaerő-piaci Tükör 2015.

helyzetének változásai kapcsán is jellemző tehát az a tendencia, hogy a gyakorlati ismeretek, valamint a közvetlen szakmai tapasztalat-szerzés jelentősége növekszik, míg az általános, közismereti tudásanyag és az elméleti tudás súlya csökken. Ezzel párhuzamosan egyre fokozódó elvárás a szakképzés rendszerével kapcsolatban, hogy a szakképzés a gazdaság, a munkáltatók számára közvetlenül hasznosítható tudás és kompetenciák fejlesztésére összpontosítson, és mindezt mérhető módon tegye.

Az intézményi és tartalmi változások mögött az a felismerés húzódik meg az állam részéről, hogy a szakképzés rendszere jelenleg kevésbé képes megfelelni a gazdaság és a munkaerőpiac változó igényeinek, ezért a rendszert meg kell változtatni. Komárom-Esztergom megyében ezt a felismerést megerősíti a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság által elkészített „Szakképzési és Fejlesztési koncepció”¹⁸ is, amely a szakképzésben paradigmaváltást tart szükségesnek annak érdekében, hogy a gazdaság versenyképessége és a szakképző intézmények működőképessége az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzés esetében egyaránt fenntartható legyen. A koncepció és a jelen stratégia kapcsolódási pontjait a további fejezetekben mutatjuk be.

2.7. Intézmények

2010. után jelentősen átalakult a foglalkoztatást elősegítő támogatási és intézményrendszer. Az államigazgatás átfogó megújítása keretében, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalokról szóló 288/2010. (XII. 21.) Kormányrendelet értelmében a munkaügyi központok betagozódtak a kormányhivatalok szervezetébe. A korábbi Foglalkoztatási Hivatal átalakult Nemzeti Munkaügyi Hivatallá, integrálva a korábbi Foglalkoztatási Hivatal mellett a munkavédelmi és munkaügyi hatóságot, valamint a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szervet, illetve az állami szakképzési és felnőttképzési szervet is. 2015-ben a Nemzeti Munkaügyi Hivatal megszűnt, feladatait a minisztérium vette át.

A közfoglalkoztatási programok kapcsán elvégzett létszám-átcsoportosítás miatt a hazai munkaügyi szervezet nemzetközi összehasonlításban alacsony dolgozói létszámmal működik. Mindez fokozza az olyan partneri együttműködések fontosságát, ahol a partnerek (pl. kamarák, munkaadói szervezetek) képesek saját hálózataikon keresztül szolgáltatásokat nyújtani a munkaadóknak és a munkavállalóknak.

A munkaügyi szervezethez hasonlóan a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatások kezelése és egyéb kapcsolódó feladatok ellátása is integrálódott a kormányhivatali struktúrába.

A foglalkoztatás bővítése szempontjából közvetlen kapcsolódást jelentenek a vállalkozások felé a kamarák és a gazdasági érdekképviseletek, szerepvállalásuk jól illeszkedik a jelen stratégiában megfogalmazott célokhoz. Szolgáltatásaik közül kiemelten fontos a tájékoztatás,

¹⁸ Komárom-Esztergom Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság (MFKB), Szakképzési és Fejlesztési koncepció (2015-2020)

a pályaorientáció, a közreműködés a képzési rendszer működtetésében (duális képzés, gyakornoki rendszer, mesterképzés stb.), a digitalizáció, illetve a vállalkozásösztönzés.

A foglalkoztatás bővítését célzó erőfeszítések eredményessége ezért jelentős mértékben azon múlik, hogy a megyei intézményi hálózat mennyiben képes megfelelő kapacitásokat rendelkezésre bocsátani a széleskörű együttműködést feltételező stratégiai célok megvalósításához.

2.8. SWOT elemzés

A fentiekben bemutatott helyzetkép alapján az alábbi SWOT elemzés segítségével összegezzük a stratégia megvalósítását segítő és gátló, külső és belső tényezőket, hatásokat, adottságokat.

Erősségek	Gyengeségek
1) magas szintű gazdasági aktivitás (pl. ipari parkok, jelentős külföldi tőke jelenléte) 2) potenciális munkáltatók magas száma a KKV-szektorban 3) fejlődést szorgalmazó önkormányzatok 4) az elmúlt évtizedben kis mértékű bevándorlási többlet, jelentős számú fiatal népesség 5) a képzett munkaerő rugalmas és mobilis 6) megfelelő intézményi ellátottság 7) kialakult együttműködés a foglalkoztatás bővítésében érdekelt helyi szervek és szervezetek között 8) a térség földrajzi elhelyezkedése kedvező	1) a beszállítói kapacitások bővítésében potenciálisan érintett helyi vállalkozások tőkeszegénysége (mikro és kkv-k) 2) Számarányában a legtöbb egyéni foglalkoztató KKV szektorról nagyon kevés ismerettel rendelkezünk, versenyképességük növeléséhez hiányzik a célzott beavatkozásokat alátámasztó stratégia 3) képzett munkaerő elvándorlásának jelentős mértéke 4) szakképzett munkaerő-utánpótlás alacsony mértéke, elavult szakmai ismeretek 5) foglalkoztatható munkaerő-tartalékalacsony aránya 6) inaktív népesség alacsony szintű munkavállalási hajlandósága 7) alacsony iskolázottságú munkaerő alacsony mobilitási hajlandósága 8) képzés rugalmatlansága, színvonala, a gyakorlati oktatás hiányosságai 9) kereslet és kínálat területi elkülönülése, kereseti viszonyok 10) egyes térségekben közlekedési nehézségek, közvetlen összeköttetések hiánya

Lehetőségek	Veszélyek
1) gazdasági szerkezet változásából fakadóan új munkalehetőségek 2) az eddig kevésbé fejlődő ágazatok (pl. kereskedelem, szolgáltatás, élelmiszeripar, mezőgazdaság) fejlődése 3) helyi vállalkozások növekvő foglalkoztatási hajlandósága 4) szemléletváltás: foglalkoztatási célú helyi együttműködések gyakorlatának elterjedése; erősödő, bővülő klaszterek és térségi gazdasági együttműködések 5) rendelkezésre álló képzési kapacitás 6) erősödő törekvés korszerű foglalkoztatási és képzési formák fejlesztésére és bevezetésére 7) fokozott igény a műszaki képzés és szakképzés iránt 8) térségi innovatív ágazatok (pl. zöldipar, járműgyártás) növekvő foglalkoztatási potenciálja	1) potenciális munkalehetőségek beszűkülése a képzettség hiánya és az alacsony mobilitás miatt 2) közfoglalkoztatás visszatartó ereje, a nyílt munkaerőpiacon is foglalkoztatható munkaerő közfoglalkoztatásban maradása, „lefölözés” veszélye az egyéb munkaerő-piaci programokban 3) alacsony képzettségűek kiszorulása a munkaerőpiacról 4) önkormányzatok szűkös kapacitásai a foglalkoztatás bővítését célzó együttműködés során 5) alacsony munkanélküliség, szűkülő munkaerő-tartalék 6) a tágabb térség (Győr, Székesfehérvár, Budapest, Szlovákia) munkaerőpiacának elszívó ereje 7) alacsony mértékű fejlesztések a kis és középvállalkozások esetében

3. Alapelvek

Hatékony és megvalósítható stratégia kialakítására törekedtünk, ezért azt a következő alapelvekre építettük:

41. ábra: A stratégia alapelvei

Fogékonyság: A stratégiának fogékonynak kell lennie a foglalkoztatás bővítésében érdekelt és érintett partnerek igényeire és elvárásaira.

Összhang: A foglalkoztatás bővítésében érdekelt partnereknek segíteniük kell a stratégiában az összhang kialakítását. A stratégia megvalósítása az egyes stratégiai célok megvalósításáért tevékenykedő partnerek megfelelő koordinációjára épül, ugyanakkor minden partnernek támogatnia kell az összes stratégiai cél megvalósítását.

Rugalmasság: A stratégia alapja a legnagyobb valószínűséggel várható jövő, azonban számolni kell a várható kockázatokkal és meg kell határozni, miként tud alkalmazkodni a stratégia végrehajtása a változó körülményekhez.

Vállalkozás-orientáltság: A fenntartható munkahelyeket elsősorban a vállalkozók teremtik, ezért minden beavatkozásnak a vállalkozások céljait kell szolgálnia. Az önkormányzatokat ösztönözni kell, hogy a helyi politika alakításánál vegyék figyelembe a vállalkozások érdekeit, megfelelő infrastruktúra, közszolgáltatások biztosításával, ösztönzők nyújtásával segítsék a vállalkozások fejlődését. A megyében a mikro-, kis- és középvállalkozások számítanak a legnagyobb foglalkoztatónak, azonban nagyon kevés egzakt információ, statisztikai adat áll rendelkezésre róluk, ezért szükséges lenne minél jobban megismerni a

KKV-kat ahhoz, hogy hatékonyan tudjuk segíteni versenyképességüket és a foglalkoztatásban betöltött szerepüket.

Elkötelezettség: Talán a legfontosabb alapelv a tervek megvalósításában érintett partnerek elkötelezettsége, ezért kulcsfontosságú a megvalósítók aktív részvétele a tervezés és megvalósítás folyamatában. Ezzel párhuzamosan fontos a térségi szereplők és különösen a kulcsfontosságú célcsoportok tudásának és véleményének értéként való kezelése és kiaknázása. Nagy hangsúlyt szükséges fektetni a paktumban résztvevő szervezetek szerepének tudatosítására.

Esélyegyenlőség: Az egyenlőség és diverzitás minden szempontjára folytatott küzdelem szükségessége iránti tudatosságra kiemelt figyelmet szentel, és tevékeny a korra, nemre, speciális szükségletű csoportokra, kisebbségekre stb. vonatkozó esélyegyenlőség tekintetében. A munkaerőpiacról hosszabb rövidebb időre kiszoruló egyének számára a munkaerőpiacra való visszailleszkedést támogatni kell a közfoglalkoztatás különböző formáinak szervezésével és használatával

4. Jövőkép és a stratégia célrendszere

4.1. Jövőkép, stratégiai területek, prioritások

A stratégia jövőképe:

Komárom- Esztergom Megyében újszerű és hatékony együttműködés jön létre a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők között annak érdekében, hogy a megyében működő munkáltatók és a megye lakossága, különösen a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű csoportok rugalmasan, hatékonyan és eredményesen alkalmazkodjanak a munkaerőpiac változó elvárásaihoz, és alkalmazkodásukat megfelelő és korszerű eszközrendszer támogassa.

Hatékony együttműködés jön létre a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők között, azaz:

- a munkaerőpiac szereplői együttműködőek és szervezett formában, esetenként közös akcióprogramokon keresztül segítik a helyi foglalkoztatási célok elérését,
- megváltozó gazdasági helyzetre gyorsan reagálni tudó foglalkoztatási, munkaerő-piaci jelzőrendszert épít ki az érintett szereplők között,
- átképzési, továbbképzési, szakképzési és kompetenciafejlesztő programokkal segíti a munkavállalói kör megújulását,
- elősegíti a helyben lévő munkaerő helyi foglalkoztatását akár új munkaszervezési formák bevezetésével, akár az ellátási láncok újratervezésével,

- igyekszik mindenkit visszavezetni a munka világába.

A stratégia e jövőkép megvalósításához szolgál egységes keretként, egyesítve a megye munkaerő-piaci helyzetének javítását szolgáló különböző lehetőségeket: a megyén belüli foglalkoztatási lehetőségek bővítését és a helyi potenciális munkaerő foglalkoztathatóságának javítását, a munkavállalás elősegítését a tágabb munkaerőpiacon és gazdasági térségen belül a megye lakosságának megtartása mellett, valamint a helyi munkalehetőségek betöltését a más térségekből ide ingázók számára.

A jövőkép megvalósításának kulcselemei a stratégiai területek illetve prioritások, amelyekre a stratégiai célrendszer és a célok megvalósítását szolgáló szakmai tevékenység épül:

42. ábra: Stratégiai területek, prioritások

A stratégiai területek azonosítása a munkaerő-piaci helyzetre vonatkozó specifikus elemzések, valamint a jelen stratégia keretében elkészített SWOT-elemzés alapján történt. A stratégia megvalósítását szolgáló célokat, kezdeményezéseket és akciókat ezen előzmények alapján fogalmaztuk meg.

4.2. Célok

A stratégia céljai a következők:

- **a munkaerőpiac keresleti oldalán** a munkáltatói igények egész megyére kiterjedő, strukturált, folyamatos és hatékony felmérése a jelenlegi és jövőbeni munkalehetőségek dinamikus nyilvántartásának és előrejelzési rendszerének kialakításával, a munkáltatók érdekeltségének fokozása mellett, újszerű eszközök használatával, **erősítve a munkaerő-megtartási potenciált;**
- **a munkaerőpiac kínálati oldalán** a megyében élő, aktív korú, ezen belül az inaktív személyek, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok hatékony elérése és foglalkoztathatóságának javítása **komplex képzési és foglalkoztatási programokkal, rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztésével, átképzési programok kialakításával** a célcsoport munkavállalási motivációjának erősítése, valamint a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedni képes, jelenleg közfoglalkoztatásban lévő emberek fokozatos kivezetése a közfoglalkoztatásból (a foglalkoztatási rehabilitációban részesülők esetében a státuszuknak megfelelően kell dönteni a nyílt vagy védett foglalkoztatási keretéről);
- e két célkitűzéssel összhangban **a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása** újszerű eszközök és módszerek alkalmazásával annak érdekében, hogy a munkáltatók munkaerőigénye gyorsan és hatékony módon kielégíthető legyen, miközben növekszik a munkavállalási korú lakosság foglalkoztatási szintje az elsődleges munkaerőpiacon.

A stratégiai prioritások és célok összefüggéseit szemlélteti a következő táblázat:

Stratégiai terület	Prioritás	Cél	Tevékenységek
Munkaerő-piaci kereslet	foglalkoztatási potenciál kiaknázása	a munkáltatói igények egész megyére kiterjedő, strukturált, folyamatos és hatékony felmérése, a munkaerő-megtartásra fókuszáló eszközök elterjesztése	célzott munkaerő-közvetítés munkáltatók támogatása szolgáltatásokkal munkaerő-megtartást szolgáló eszközök, jó gyakorlatok elterjesztése A KKV-k megismerését szolgáló felmérések, adatgyűjtések támogatása, elsősorban a szervezetközi együttműködések segítségével. Ezek alapján stratégia, fejlesztési terv kialakítása a

			versenyképességük segítésére.
Munkaerő- piaci kínálat	munkaerő- tartalék mobilizálása	megyében élő, aktív korú, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztathatóságának javítása kivezetés a közfoglalkoztatásból	A munkaerőpiacról kiszoruló rétegek munkaerő-piaci (re)integrációjának támogatása A munkavállalók képzettségi szintjének növelése, kulcskompetenciák fejlesztése, erős és hatékony munkaerő-piaci szolgáltatások folyamatos biztosítása, a szakképzésben oktatott szakmák gazdasági igényekhez való igazítása Az önfoglalkoztatóvá válás támogatása
Munkaerő- piaci kereslet és kínálat összehangolása	munkaerő- piaci kereslet- kínálat összehangolása	a munkáltatók munkaerőigényének gyors és hatékony kielégítése munkavállalási korú lakosság foglalkoztatási szintjének növelése az elsődleges munkaerőpiacon	Munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása hatékony és korszerű eszközök segítségével, pályaorientáció, gazdaságba ágyazott szakképzés a munkaerő-kereslet előrejelzése hatékony módszerek alkalmazásával

A munkaerő-piaci kínálat oldalán, az inaktívak és az álláskeresők célcsoportjain belül hátrányos helyzetűnek tekinthetők különösen a következők:

- alacsony iskolai végzettségű személyek
- 25 év alatti fiatalok, vagy 30 év alatti pályakezdő álláskeresők
- 50 év felettiek
- GYED-ről, GYES-ről, ápolási díjról visszatérők, vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelő felnőttek
- foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők
- tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek

- megváltozott munkaképességű személyek
- roma emberek

Tartós munkanélküliséggel veszélyeztetett, aki:

- a) legalább 6 hónapja álláskereső, vagy
- b) legalább 3 hónapja álláskereső, és az alábbiak valamelyike igaz rá:

- közfoglalkoztatott, vagy
- elavult szakképzettséggel rendelkezik (van szakképzettsége, de azt több mint 10 éve szerezte), vagy
- megfelelő szakképzettséggel rendelkezik, de gyakorlattal nem rendelkezik, vagy
- szakképesítéssel nem rendelkezik.

(A munkanélküliségben töltött időtartamba az álláskeresés és a közfoglalkoztatásban történő részvétel időtartama is beszámítható.)”

4.3. A stratégia megvalósításának eszközei

A **munkaerőpiac keresleti oldalának**, a munkáltatói igények pontos ismerete elengedhetetlen ahhoz, hogy a munkaerő közvetítése hatékony módon valósulhasson meg. Ez egyrészt a mindenkori megnyíló munkalehetőségek, másrészt a jövőbeni, potenciálisan megnyíló munkalehetőségek feltárásával, nyilvántartásával és hozzáférhetővé tételével érhető el. Az azonnali és a prognosztizálható munkaerő-keresletet egyaránt jól szolgálhatja egy olyan internetes felület, amely lehetővé teszi a munkáltatók munkaerő-igényének valós idejű megosztását, és a felkínált munkalehetőségekkel kapcsolatos további információk megosztását (pl. munkakör bemutatása, elvárt képzettség és tapasztalat, javadalmazás és egyéb feltételek), és a közvetlen kapcsolatfelvételt a munkáltató képviselőjével. A felület hosszabb távon egy olyan dinamikus adatbázis kialakítását is igényelné, amely különböző szempontok szerinti keresések és szűrések futtatását is lehetővé teszi, pl. ágazatok, szakmacsoportok, munkakörök, vagy akár elvárt képzettség és kompetenciák szerinti bontásban.

Egy ilyen felület működtetése jelentős mértékben hozzájárulna a stratégia **munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolását** célzó célkitűzésének megvalósításához, hiszen újszerű eszközök és módszerek alkalmazásával járulna hozzá a munkáltatók munkaerő-igényének gyors és hatékony kielégítéséhez. A felület olyan módon is kialakítható, hogy integráltan tartalmazzon egy a munkaerő-piaci, ágazati trendeket nyomon követő, a vonatkozó kutatások, felmérések és adatbázisok révén elérhető információkra épülő előrejelző mechanizmust, amely szintén a keresleti és kínálati oldal összehangolását segítené elő.

Hangsúlyos terület a duális képzési rendszer helyi igényekhez igazodó fejlesztése és az élethosszig tartó tanulás ösztönzése. Cél, hogy a szak- és felnőttképzésből kikerülők minőségi, a munkaerőpiacon azonnal hasznosítható tudással rendelkezzenek, ezzel növelve számukra a munkaerőpiacon történő gyors elhelyezkedés esélyeit. Az egész életen át tartó tanulás központi szerepet tölt be a versenyképesség és foglalkoztathatóság szempontjainak tekintetében. Fontos, hogy a szak- és különösen a felnőttképzés rendszerébe ágyazva olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek megalapozzák és segítik az egész életen át tartó

tanulást, a szakmai és kulcskompetenciák további fejlesztésének lehetőségét a folyamatosan változó munkaerő-piaci környezetben.

A fentiekén túl fontos prioritássá vált a munkaerő-megtartás, melyet a foglalkoztatási stratégia fókuszába kell helyezni, és a keresleti oldal tekintetében erősíteni azokat a jó gyakorlatokat, aktív eszközöket, melyek segítik a munkaerő megtartását, csökkentik az elvándorlást. A stratégia célja nem csak ezen eszközök alkalmazásának bemutatás, terjesztése, hanem a munkaerő-megtartás filozófiájának erősítése, széles körű terjesztése, hiszen ez kettős célt szolgál: egyrészt az eszközök alkalmazásának eredményeképp erősödő munkavállalói lojalitás eredményeképp a munkáltatók humánerőforrás kompetenciája erősödik, másrészt az elvándorlás csökkentésében is szerepet játszik.

A megyében a legtöbb embert foglalkoztató KKV szektort csak felületesen ismerjük. Igény van egy olyan átfogó stratégiai dokumentum elkészítésére, amely a KKV-k közép- és hosszú távú fejlesztését célozza, tekintettel arra, hogy várhatóan a jövőben is a KKV-k lesznek a foglalkoztatás motorjai, és gazdasági megerősítésük elengedhetetlen egy stabil, fenntartható foglalkoztatás megteremtéséhez. Ezt a gazdasági megerősítés szolgálja egy komplex a KKV-kat célzó gazdaságfejlesztési terv elkészülte, melynek eredményeit jelen foglalkoztatási stratégiába szükséges beépíteni a jövőben az esedékes felülvizsgálata során.

A **munkaerőpiac kínálati oldalán** a megyében élő, aktív korú, ezen belül az inaktív személyek, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok hatékony elérése és foglalkoztathatóságának javítása a cél. A migrációs folyamatok elemzéséből világossá vált, hogy a térség a munkaerőigény kielégítése szempontjából a korábbi mértékben nem számolhat a Szlovákiából ingázó munkaerővel, így nagyobb hangsúlyt kell helyezni a térség potenciális munkaerejének megtartására, illetve mobilizálására. Ez egyrészt a jelenleg közfoglalkoztatásban lévők nyílt munkaerőpiacra átvezetését feltételezi, amiben döntő szerepe lehet a munkáltatók által elvárt alapkompentenciák (pl. alapvető matematikai, szövegértési képesség, monotonitástűrés, figyelem, memória, ügyesség stb.). A munkavállalásra felkészítésben, alkalmassá tételben emellett szerepe lehet olyan speciális, személyre szabott (elsősorban pszicho-szociális támogatást nyújtó) szolgáltatásoknak is, amelyeket a nagyobb léptékű munkaerő-piaci programok keretei között nem tudnak biztosítani. Másrészt nagy hangsúlyt kell helyezni a fiatalok megtartására, amit a munkaerőpiacra való kilépést megelőzően meg kell kezdeni. Ebben szerepe lehet a - kereslet és kínálat összehangolását is segítő - pályaaorientációs szolgáltatások megerősítésének, ami a sikeres munkavállalói karrier fontos kiindulópontja lehet, valamint a szakképzés rendszerének, amely a gazdasági beágyazottság fokozása révén megkönnyítheti az iskolából a munka világába való átlépést.

A tartós és bővülő foglalkoztatásnak, az aktivitás növelésének alapvető feltétele, hogy az emberek képessé váljanak a munkaerőpiacra való bekapcsolódásra. A megye lakossága gazdasági aktivitásának növeléséhez szükséges a munkanélküli és az inaktív emberek foglalkoztathatóságának javítása. Ez elsősorban a munkavállaláshoz szükséges tudás és készségek fejlesztését (és egészségi, valamint mentálhigiénés állapotuk) javítását teszi szükségessé. A foglalkoztatási szolgáltatások központjába a munkavállalásra ösztönzést, a képzési szolgáltatásoknál a munkavállaláshoz szükséges készségek fejlesztését kell helyezni. Ennek során igazodni kell a helyi munkaerő-piaci sajátosságokhoz. A változásokhoz való

alkalmazkodás elősegítéséhez nélkülözhetetlen az egész életen át tartó tanulás gyakorlati megvalósítása.

A hátrányos helyzetű rétegek foglalkoztatási lehetőségét segítheti a szociális gazdaság fejlesztése. A tercier szektor és a szociális gazdaság új foglalkoztatási lehetőségei jelentős mértékben hozzájárulhatnak a munka világából kiszorult emberek munkaerő-piaci re-integrációjához. E munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatósága, munkaerő-piaci kilátásaik, a harmadik szektorban való foglalkoztatásuk révén, jelentősen javulnak. Ugyanakkor a harmadik szektor hosszú távú foglalkoztatási lehetőségeket biztosít azok számára, akik még hosszabb távon sem tudnak a hagyományos munkaerőpiac résztvevőivé válni. Végül, a helyi szolgáltatások javítják a helyi közösségek életminőségét és elősegítik a helyi fejlődést.

A cél elérése érdekében össze kell kapcsolni a különböző készségfejlesztő, életvezetési, szociális, oktatási, képzési és foglalkoztatási szolgáltatásokat. Az érintett szolgáltatók együttműködésében (felnőtt-képzők, kormányhivatal, szociális, gyermekjóléti és civil szolgáltatók) egyéni fejlesztési terveket szükséges készíteni és végrehajtani, amelyek kiinduló pontja az egyén, valamint a vele való reális, elérhető célok kitűzése. A konkrét munkalehetőségekből kell kiindulni, és ezek kihasználása érdekében kell felvonultatni a rendelkezésre álló eszköztárat. A fejlesztési tervek kidolgozását ideális esetben a leendő munkáltató bevonásával és jóváhagyásával kell elkészíteni.

Az rugalmas foglalkoztatási formák (pl. részmunkaidő, távmunka) elterjedése leginkább a hátrányos helyzetűek körében jelenthet előrelépést. Ezen a téren az atipikus munkavállalási lehetőségek népszerűsítésére, a munkavállalók kapcsolódó képességeinek (pl.: számítástechnikai ismeretek), a technikai felkészültség fejlesztésére, az akadály-mentesítésre van szükség elsősorban a megyében. Kiemelt szerep juthat ezen a téren a kapcsolódó szervezési, népszerűsítési feladatokban a civil szervezetek számára.

Egyes munkáltatók és képzési szolgáltatók a gazdaság és ezzel a munkaerőpiac újonnan jelentkező igényeinek megfelelően, az államilag finanszírozott képzés rendszerén kívül, a rövidtávú képzési formákat előnyben részesítve, saját erőforrásokra támaszkodva biztosítanak képzési programokat a meglévő és a potenciális munkavállalóknak. Ezek a képzések jellemzően a technológiák változásai miatt jelentkező új tudásigényt hivatottak kiszolgálni, ezért célzott, rövid időtávon, és gyakran az adott munkáltató igényeinek megfelelő módon és helyszínen megvalósított képzési programokat jelentenek

Erősödő tendenciának tekinthető, hogy a gyakorlati ismeretek, valamint a közvetlen szakmai tapasztalat-szerzés jelentősége növekszik, míg az általános, közismereti tudásanyag és az elméleti tudás súlya csökken. A foglalkoztathatóság szempontjából ez a tendencia hátrányosan érintheti a stratégia eredményessége szempontjából fontos inaktív, valamint a jelenleg közfoglalkoztatásban lévő népesség helyzetét, hiszen a szélesebb körben hasznosítható általános ismeretek és kompetenciák hiánya megnehezíti az alkalmazkodást a munkaerőpiac változó igényeihez. Amennyiben az adott szakmához vagy szakmákhoz kapcsolódó tudásanyag mellett az általános ismeretek és egyéni kompetenciák fejlesztésére megfelelő mértékben nem kerül sor, az inaktív csoportok újbóli foglalkoztathatósága,

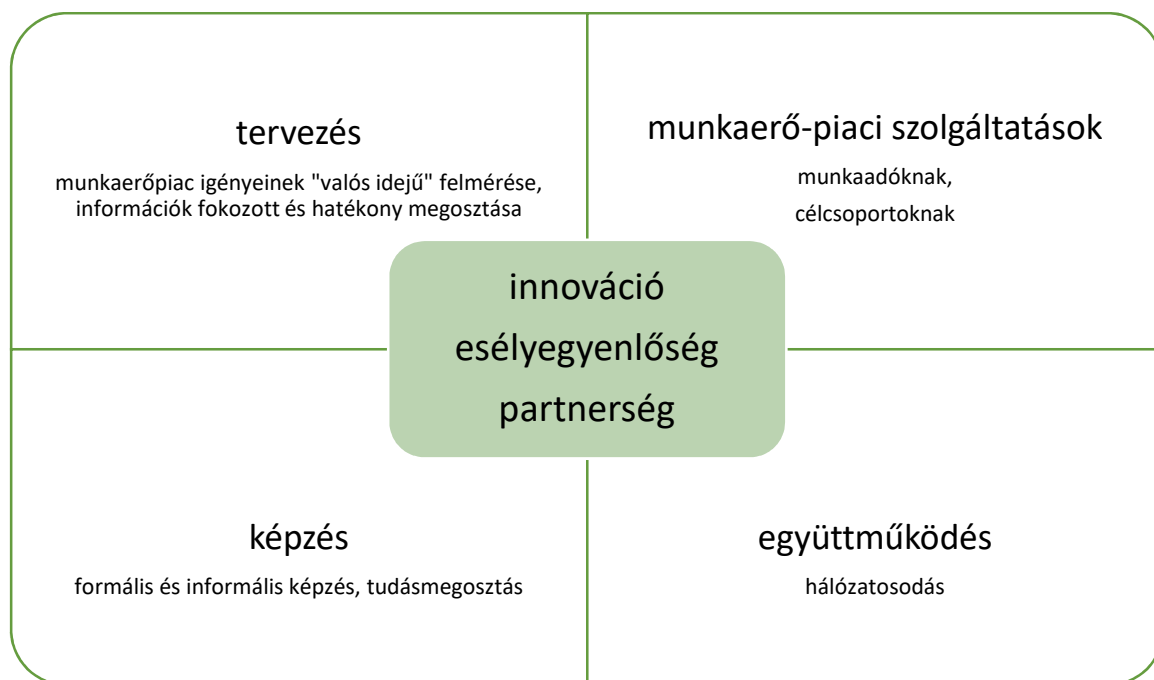
valamint a jelenleg közfoglalkoztatásban lévő személyek elsődleges munkaerőpiacra való visszavezetése érdekében szükséges képzés, ill. átképzés költségei indokolatlanul megnövekedhetnek. A stratégia megvalósítását szolgáló képzéseket ennek megfelelően célszerű úgy kialakítani, hogy a célzott szakmai képzések mellett hasonló súllyal kerüljön sor az elméleti tudás és az egyéni kompetenciák fejlesztésére is.

Különösen fontos ennek a szempontnak az érvényesítése a jelen stratégiában azonosított egyik lehetséges kitörési ponthoz, az autóiparhoz kapcsolódó képzési tevékenységek esetében. A kiemelt járműipari központokban megnyíló munkalehetőségek kiaknázása érdekében fontos magas színvonalú képzést biztosítani a potenciális munkaerőnek, azonban a hosszabb távú foglalkoztathatóság érdekében a képzésnek a szakmai kompetenciák mellett az egyéb kompetenciák fejlesztését is tartalmaznia kell. E szempont a munkaügyi szervezet szolgáltatásain és a Komárom- Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara képzési tevékenységén keresztül, valamint a megyei foglalkoztatási paktum hatékony támogatásával biztosítható.

A Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság fent hivatkozott, a szakképzési rendszer megújítását elősegítő Szakképzési és Fejlesztési koncepciója azonosítja a szakképzésben szükségesnek ítélt paradigmaváltás kereteit, eszközeit és szereplőit. A koncepció és a jelen stratégia kapcsolódási pontjai a következők:

- A gazdaság és a munkaerőpiac igényeinek fokozott figyelembevétele és a foglalkoztatás bővítése érdekében újszerű eszközök alkalmazása;
- A társadalmi különbségek csökkentése és az esélyegyenlőség érdemi érvényesítése a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esetében;
- Az egész életen át tartó tanulás elősegítése.

Az említett kapcsolódási pontokat a stratégia megvalósítása során a következő eszközök támogathatják:

43. sz. ábra. A stratégia megvalósításának lehetséges eszközei

Ezenkívül, amint a már idézett Magyar Munka Terv is rögzítette (és ebben nem történt változás), az elsődleges cél továbbra is az, hogy a versenyszférában minél több munkahely jöjjön létre, és a vállalatok támogatással vagy anélkül minél több munkavállaló számára tudjanak munkalehetőséget biztosítani. Továbbra is igaz azonban, hogy a munka világából tartósan kiszorultak egy része számára az elsődleges munkaerőpiac nem tud megfelelő munkát biztosítani. Részben mert olyan területen élnek, ahol gyenge az elsődleges munkaerőpiac, részint, mert munkaerőként való alkalmazásukhoz az elhelyezkedés ösztönzése mellett szociális munkára, mentorálásra, egyfajta „inkubációra” is szükség van. Ezt biztosíthatja az átmeneti foglalkoztatásnak a nyílt munkaerőpiacra átvezető, egyfajta „zsilipként” működő rendszere a szociális gazdaság keretei között. Emellett a közfoglalkoztatás rendszerét a nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatást és a szociális gazdaságot kiegészítve, komplementer módon kell működtetni annak érdekében, hogy az ne jelentsen zsákutcát a közfoglalkoztatottak számára. Ehhez szükséges, hogy egyfelől a közfoglalkoztatás ne korlátozza az egyént az álláskeresésben, másfelől ne vonja el az erőforrásokat (a potenciális megrendeléseket és a potenciális munkaerőt) a vállalkozások elől¹⁹.

A stratégiai területek / prioritások, célok, tevékenységek és a tevékenységek megvalósítását szolgáló eszközök összefüggéseit a következő táblázat szemlélteti:

¹⁹ Forrás: Széll Kálmán Terv Magyar Munka Terve, 2011/2012.

Stratégiai terület / Prioritás	Cél	Tevékenységek	Eszközök
Munkaerő-piaci kereslet - foglalkoztatási potenciál kiaknázása	a munkáltatói igények egész megyére kiterjedő, strukturált, folyamatos és hatékony felmérése	célzott munkaerő-közvetítés munkáltatók támogatása szolgáltatásokkal	munkalehetőségek feltárása, nyilvántartása és hozzáférhetővé tétele, bemutatása internetes felületen, közvetlen kapcsolat felvételi lehetőséggel a munkáltató képviselőjével munkaerő-piaci szolgáltatások munkáltatóknak (pl. munkáltatói bértámogatás igénybevétele, munkaerő-kölcsönzési rendszer kialakításának elősegítése) munkaerő-megtartás eszközeinek, filozófiájának elterjesztése innovatív megoldások alkalmazása a munkaerő-kereslet támogatása érdekében, pl. job-matching, skills audit, munkacsoportos integrált foglalkoztatás hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatása érdekében Megyei szintű, komplex KKV fejlesztési stratégia elkészítésének támogatása, elsősorban szervezetközi együttműködések koordinálásával, valamint döntéshozók felé történő kommunikációval.
Munkaerő-piaci kínálat – munkaerő-tartalék mobilizálása	megyében élő, aktív korú, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztathatóságának javítása kivezetés a közfoglalkoztatásból	A munkaerőpiacról kiszoruló rétegek munkaerő-piaci (re)integrációjának támogatása A munkavállalók képzettségi szintjének növelése,	munkaerő-piaci, gazdasági igényeknek megfelelő szakképzés, munkanélküliséggel veszélyeztetett személyek képzése/átképzése fiatalok megtartása érdekében pályaorientációs szolgáltatások megerősítése gyakornoki rendszer minőségfejlesztése, munkáltatók ösztönzése gyakornoki program működtetésére jelenleg közfoglalkoztatásban lévők nyílt munkaerőpiacra átvétele

		kulcskompetenciák fejlesztése, erős és hatékony munkaerő-piaci szolgáltatások folyamatos biztosítása Az önfoglalkoztatóvá válás támogatása	a munkavállalói alapkompentenciák és munkavállalói attitűdök fejlesztésével, speciális, személyre szabott (elsősorban pszichoszociális támogatást nyújtó) munkaerő-piaci szolgáltatásokkal, egyéni fejlesztési tervekre alapozottan, mentorálással szakmai ismeret- és gyakorlati tapasztalatszerzés elősegítése, korszerű és magas színvonalú képzés biztosítása, kiemelten az autópárhhoz kapcsolódó képzési tevékenységek esetében innovatív megoldások alkalmazása a munkaerő-kínálat növelése érdekében, pl. munkatapasztalat-szerzés, foglalkoztatásba ágyazott képzés, rövidtávú képzés, csökkentett szakmai tartalmú, betanító jellegű képzés az egész életen át tartó tanulás elősegítése érdekében a felnőttképzés megerősítése vállalkozásindítás ösztönzése társadalmi vállalkozások, szociális gazdaság támogatása komplex képzési és foglalkoztatási programok kialakítása, működtetése megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának elősegítése atipikus foglalkoztatási formák terjedésének támogatása átképzést segítő programok kialakítása új típusú munkaerő kiválasztási módszerek megismertetése a vállalkozókkal új típusú, belső vállalkozói képzések megvalósítása
--	--	--	---

			az önfoglalkoztatóvá válás támogatási rendszerének erősítése vállalkozói ismeretek megszerzésének támogatása
Munkaerő- piaci kereslet és kínálat összehangolása	a munkáltatók munkaerőigényének gyors és hatékony kielégítése munkavállalási korú lakosság foglalkoztatási szintjének növelése az elsődleges munkaerőpiacon	munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása hatékony és korszerű eszközök segítségével, pályaorientáció, gazdaságba ágyazott szakképzés a munkaerő-kereslet előrejelzése hatékony módszerek alkalmazásával	innovatív megoldások alkalmazása a kereslet és kínálat összehangolása érdekében, pl. munkaerő-piaci, ágazati trendeket nyomon követő, integrált előrejelző mechanizmus kialakítása a keresleti és kínálati oldal összehangolása érdekében új együttműködések, hálózatok létrehozása, meglévő együttműködések megerősítése, megújítása a munkaerő-piaci információk hatékony megosztása érdekében felnőttképzési intézményrendszer feltérképezése, együttműködések kialakítása a megváltozó termelési környezet folyamatos monitorozása, és az ehhez kapcsolódó tájékoztatási rendszer kiépítése, működtetése Az érintett munkaerő-piaci szereplők bevonásával hatékony jelzőrendszer kialakítása és működtetése az intézményrendszeren kívüli inaktív, de dolgozni tudó álláskereső felkutatására

4.4. Stratégiai célok beágyazottsága, kapcsolódás más stratégiákhoz

A fentiekben meghatározott stratégiai célok összhangban állnak a Partnerségi Megállapodás²⁰ 5. nemzeti fejlesztési prioritásában a helyi gazdaság foglalkoztatási lehetőségeinek - a munkaerőpiacról kiszorult rétegeknek is lehetőséget biztosító – kiaknázására, a helyi foglalkoztatás növelésére vonatkozó célmeghatározásával, továbbá hozzájárulnak a térségi gazdasági szereplők közötti együttműködés fokozásának céljához.

A releváns hazai kormányzati stratégiák közül 2010. után az Új Széchenyi Terv (2011.), valamint a Széll Kálmán Terv Magyar Munka Terve (2011., majd 2012.) határozták meg a foglalkoztatáspolitikai alapjait.

A gazdasági aktivitás és a foglalkoztatás terén Magyarország európai összehasonlításban azonosítható hátrányai állandósultak, így 2010-től az új gazdaságpolitikai stratégiákban új foglalkoztatáspolitikai koncepciók is megfogalmazódtak. Az Új Széchenyi Terv és a Magyar Munka Terv egyaránt kiemeli, hogy a magyar foglalkoztatás kritikus pontja az alacsony foglalkoztatás, és a társadalom jelentős csoportjai kiszorultak a munkaerőpiacról. Az Új Széchenyi Terv rámutat, hogy különösen az alacsony iskolai végzettségűek körében magas a munkanélküliség hazánkban, magasabb, mint Európa többi országában. Emellett a Széll Kálmán Terv Magyar Munka Terve kiemelt céljai voltak a munkahelyteremtés és legális foglalkoztatás a versenyszférában, valamint támogatott munkahelyek létrehozása a tartósan munkanélküliek számára. Amint fentebb bemutattuk, az azóta eltelt időszakban a foglalkoztatási arány és a munkanélküliségi ráta is kedvező irányba módosult. Ezzel együtt a jelen stratégia céljai illeszkednek az Új Széchenyi Terv²¹ Foglalkoztatási Programjának máig releváns elsődleges céljához, a foglalkoztatás bővítéséhez, amely többek között a potenciális munkavállalók, kiemelten a hátrányos helyzetű emberek felkészítése és legális foglalkoztatásuk támogatása, valamint fenntartható munkahelyek létrejötte, a magas élőlomb igényű ágazatok, a hátrányos helyzetű térségek támogatása, valamint versenyképes szak- és felnőttképzés révén érhető el.

Az aktuális kormányzati stratégiai dokumentumok közül a 2016. évi Nemzeti Reform Programban található a stratégia beágyazottságát szemléltető megállapítások, amennyiben hangsúlyos célként jelenik meg a vállalatok munkahelyteremtő képességének fokozása és egyes hátrányosabb helyzetű célcsoportok foglalkoztathatóságának növelése, különös tekintettel a munkanélküliek, elmaradott térségben élők, képzetlen munkavállalók, fiatalok és nők csoportjaira. A Program a támogató környezet kialakításának fontos eszközei között említi a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedést elősegítő aktív munkaerő-piaci eszközök erősítését, a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való kivezetés előmozdítását az aktiváló elemek erősítésével, ösztönzők bevezetésével, illetve a közfoglalkoztatás célzásának javítását.

²⁰ Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra

²¹ Új Széchenyi Terv, 2011.

Mivel a jelen stratégia esetében kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportokról van szó, fontos még megemlíteni a 2014 novemberében kiadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.-t is, ami hátrányos helyzetű személyek társadalmi integrációját segítő intézkedéseket fogalmaz meg. Kiemelt problémaként kezeli a hátrányos helyzetű fiatalok korai iskolaelhagyását, és az ennek eredményeképpen jelentkező alulképzettséget. A lemorzsolódás megakadályozása és a lemorzsolódott tanulók oktatási rendszerbe való visszavezetése érdekében az iskolai és iskolán kívüli támogató szolgáltatások (Tanoda és Második Esély típusú programok) megerősítését, ösztöndíj-programok működtetését tervezi. A Stratégia a tankötelezettség felső korhatárát betöltött, iskolarendszerből szakképzettség nélkül kikerülő fiatalok számára szakképzettség megszerzését támogató intézkedések kidolgozását sürgeti, és ezzel összefüggésben kistérségi szinten működő közösségi központok, valamint szociális foglalkoztató és képző centrumok létrehozását tervezi. A szakképzés mellett a felnőttképzést is új alapokra kívánja helyezni annak érdekében, hogy az megfelelő keretet jelentsen az egész életen át tartó tanuláshoz. A felnőttképzés új szabályozásával olyan rendszert kíván létrehozni, amely átláthatóbb, ellenőrizhetőbb, jobban igazodik a munkaerőpiac strukturális és tartalmi elvárásaihoz, képes növelni a támogatott képzések munkaerő-piaci eredményességét, és az állami felnőttképzési intézmény koordinációs, módszertani, fejlesztési szerepét megerősítve biztosítja a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

A stratégia céljai a fentiekén túl illeszkednek Komárom-Esztergom megye Integrált Területi Programjához²², ezen belül az I. célkitűzéshez, amely tartalmazza a helyi gazdaság-szervezéshez kapcsolódó megyei szintű képzési, foglalkoztatási programok támogatását, továbbá a IV. célkitűzéshez, amely kiemelten támogatandó területként azonosítja a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok képzését és foglalkoztatását.

4.5. Kapcsolódás foglalkoztatási kezdeményezésekhez, programokhoz

A stratégia kapcsolódik a Széchenyi 2020 fejlesztési program operatív programjaihoz, különösen a 2015. évtől kezdődően a Gazdaságfejlesztési és Innovációs, valamint Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programok keretében megvalósuló programokhoz, ezen belül:

- az 5. prioritási tengely keretében a munkanélküli fiatalok munkaerő-piaci hátrányainak enyhítését és foglalkoztathatóságának javítását célzó, 2015. első negyedévében elindított GINOP-5.2.1-14 kódjelű, Ifjúsági Garancia Program megyei részprojektjéhez;
- a hátrányos helyzetű álláskereső munkaező-piaci képzését és foglalkoztatását támogató GINOP-5.1.1.-15 Út a munkaerőpiacra kiemelt projekt megyei részprojektjéhez;
- GINOP-5.1.1-15 program keretében biztosított EURES hálózat szolgáltatási rendszeréhez;
- a GINOP-6.1.1-15 „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” kiemelt program megyei projektjéhez.

²² Stablan az élvonalban -Integrált Területi Program, Komárom-Esztergom megye 2014-2020

- az EFOP 1.2.9-17 „Nők a családban és a munkahelyen” program megyei projektjeihez.
- EFOP- 1.6.3.-17 Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan

A stratégia további kapcsolódási pontját jelentik a Nemzeti Foglalkoztatási Alap Foglalkoztatási Alaprészéből finanszírozott központi programok, amelyek a foglalkoztatáspolitikát érintő kormányzati törekvésekhez illeszkedve, a munkaerőpiacon jelentős hátránnyal küzdő álláskeresői csoportok munkához jutását és tartós munkavállalását segítik elő. Ezek közül kiemelhető a 2016. februárjában indult „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába” című központi munkaerő-piaci program, amely a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra visszalépők arányának növelése érdekében a minden jogosultsági feltétellel rendelkező, közfoglalkoztatásból kilépő és az elsődleges munkapiacra munkaviszonyt létesítő közfoglalkoztatottak számára biztosít elhelyezkedési juttatást.

A párhuzamosan futó országos foglalkoztatási célú programok és a térségben létrejövő paktumok keretében megvalósuló intézkedések között megfelelő összhangot kell teremteni, el kell kerülni az átfedéseket, és - amennyire lehetséges - ki kell alakítani egy feladatmegosztást az alkalmazott eszközök és/vagy az elérni kívánt célcsoportokat tekintve. Az a cél, hogy a különböző munkaerő-piaci programok lehetőleg ne versenyezzenek egymással, hanem egymást kiegészítve szinergikus hatást érjenek el. Ehhez folyamatos egyeztetésre van szükség nem csak a paktumok résztvevői között, de az országos programokat működtető szereplőkkel is.

A stratégia fontos kapcsolódási pontját jelentik továbbá a helyi gazdaságfejlesztést célzó foglalkoztatási kezdeményezések és támogatási programok, amelyek különösen a hátrányos helyzetű térségekben, pl. termelési-értékesítési láncok megszervezésével, társadalmi vállalkozások működtetésével segítik elő a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatását, nem csak az elsődleges, hanem a másodlagos munkaerőpiacon is.

A stratégia a fentiek mellett kapcsolódik a megye területén működő foglalkoztatási paktumokhoz:

- a megyei paktumhoz, amelynek területi hatóköre **2018. november 1-jétől Kisbér, Komárom, Tata járások, valamint a Tatabányai járás területe Tatabánya és a Tatabánya Nyugati Ipari Park Környe közigazgatási területére eső területe kivételével;**
- Esztergom, és Oroszlány járások közigazgatási területét magában foglaló helyi paktumokhoz.

Illeszkedés vizsgálatot a 4. sz. melléklet tartalmazza.

5. A stratégia megvalósításának feltételrendszere

5.1. Szakmai feltételek

A stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez a következő szakmai és tartalmi feltételekre van szükség:

- a foglalkoztatás bővítésében érintett partnerek, kiemelten a munkaadók ösztönzése és érdekeltségének kialakítása a stratégia céljainak megvalósítása érdekében
- a megyében működő munkaadók - általános és munkakör-szintű - igényeinek, elvárásainak ismerete, szolgáltatási szükségleteinek feltárása
- a releváns munkaerő-piaci információk „valós idejű” megosztása az érintett partnerszervezetek között
- korábban nem, vagy korlátozottan használt eszközök és módszerek alkalmazása foglalkoztatás bővítése és a munkaerő-piaci integráció elősegítése érdekében, ezen belül pl. munkatapasztalat-szerzés, foglalkoztatásba ágyazott képzés, rövidtávú képzés, csökkentett szakmai tartalmú, betanító jellegű képzés, munkacsoportos integrált foglalkoztatás hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatása érdekében, job-matching, skills audit
- a munkaerő-piaci szolgáltatások megerősítése egyrészt a foglalkoztatási szolgálat, másrészt a civil/nonprofit és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatók együttműködésének fokozásával
- az Európai Unió, kiemelten az Európai Szociális Alap által társfinanszírozott foglalkoztatási, foglalkoztatást elősegítő oktatási és képzési, foglalkozási rehabilitációs, valamint a foglalkoztatási szféra érintett szervezeteinek fejlesztését szolgáló támogatások szükségletorientált alkalmazása és szinergikus hatásainak fokozása
- korszerű eszközökre és alkalmazásokra épülő interaktív szakmai felület a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők közvetlen, és hatékony együttműködésének fokozása érdekében, kiemelten a munkaerő kereslet és kínálat összehangolása érdekében.

5.2. Szervezeti feltételek

A stratégia megvalósításában kulcsfontosságú szerepet tölt be a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt, Komárom-Esztergom megyében működő szervezeti kör (lásd: 6. fejezet). E partneri körhöz tartoznak a Komárom-Esztergom megyei Foglalkoztatási Paktum és **a helyi foglalkoztatási paktumok**. Emellett együttműködő partnerek lehetnek mindazok a foglalkoztatáspolitikai határterületén működő partnerszervezetek, amelyek tevékenysége közvetve kapcsolódhat a stratégiában bemutatott foglalkoztatási célok megvalósításához (pl. köznevelési intézmények, szociális szféra intézményei és szervezetei, foglalkozás-egészségügyi intézmények és szolgáltatók, pályaaorientációs szolgáltatást végző szervezetek). Mindez amiatt fontos, hogy az együttműködő partnerek közreműködésével lehetővé váljon a

megyei munkaerő-piaci helyzetre és foglalkoztatási tendenciákra vonatkozó információk hatékony és folyamatos összegyűjtése, valamint az információk felhasználása a stratégia céljainak megvalósítása érdekében.

Szervezeti oldalról a stratégia céljainak elérése érdekében végzett munka akkor lehet eredményes, ha egyrészt egy megfelelő szakmai és pénzügyi kapacitásokkal rendelkező menedzsment szervezet ellátja a koordináció napi feladatait, és katalizátorként ösztönzi és fenntartja a szervezetközi együttműködést, másrészt kialakul az együttműködés kultúrája és napi gyakorlata, amelynek során minden együttműködő fél képes adni és elfogadni, és a helyi közösségek, tágabban pedig a megye lakossága érdekében dolgozik. E két feltétel egyidejűleg is jól érvényesíthető az egyre elterjedtebbé váló korszerű informatikai eszközökkel, valamint egyszerű alkalmazásokkal támogatott hálózatos együttműködés formájában. A tevékenységek célzottsága és érvényessége ezeken felül a negyedévente felülvizsgált akciótervek révén biztosítható. A transzparens és hiteles működés érdekében olyan szervezeti háttér kiépítése célszerű, amely képes a releváns információk valós idejű megosztására, és működtetése a hosszabb távú fenntarthatóság érdekében alacsony költségszint mellett is megoldható.

5.3. Finanszírozási feltételek

Komárom-Esztergom megye fent hivatkozott Integrált Területi Programjának forrásallokációs tervével összhangban a megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések és a foglalkoztatás-ösztönzést célzó együttműködés elsődlegesen a megyei és a helyi paktumok támogatásával valósulhatnak meg. Mindez az elkövetkező évekre megteremti a foglalkoztatás bővítését célzó együttműködések hátterét. Ez a finanszírozási megoldás összhangban van a hazai foglalkoztatási megállapodások vizsgálatát célzó helyzetfeltáró kutatás záró tanulmányának²³ megállapításával, amely szerint a hazai paktumok menedzsmentjének fenntartásához szükséges finanszírozás nagy része jellemzően paktumtámogatási pályázati forrásokból érkezett. Emellett jelentős forrásként jelent meg az önkormányzati vagy társulási forrás is, ugyanakkor legkevésbé jelentős forrásnak a partnerek által befizetett, illetve biztosított támogatás számított. A paktumok fejlesztési projektjeinek finanszírozási forrásai összességében még magasabb arányban érkeztek paktumtámogatási pályázati forrásokból, mint a menedzsment esetében, bár a fejlesztési projektek finanszírozásában más elnyert pályázati forrásoknak is számottevő szerepe volt.

A tanulmány megállapításai megerősítik azt a több évtizedes nemzetközi tapasztalatot, hogy pusztán az együttműködő partnerek befizetéseiből, különösen a vállalkozások hozzájárulásából a foglalkoztatási megállapodások hosszú távú fenntarthatósága nem biztosítható, ezért a támogatott időszakon túli együttműködéshez jellemzően állami vagy önkormányzati szerepvállalás szükséges. Igaz ez még abban az esetben is, ha pl. a partnerszervezetek szolgáltatásaiból a foglalkoztatási paktum bevételhez jut, illetve, ha az egyes partnerek ingyenes-kedvezményes formában nyújtanak szolgáltatást a paktum számára,

²³ Foglalkoztatási megállapodások (paktum) vizsgálata - Hétfa Kutatóintézet, Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Nonprofit Kft. (2015.)

pl. bizonyos költségek átvállalásával. A fenntarthatóság szempontját erősíti ugyanakkor, ha a paktum nem önálló szakmai feladatot lát el, hanem a más rendszerekben végzett szakmai tevékenységek foglalkoztatási szempontú koordinációját és motiválását végzi, és ehhez közvetve felhasználja a különböző finanszírozási csatornákon rendelkezésre álló forrásokat. Mindezek alapján célszerű megvizsgálni olyan, a foglalkoztatás bővítését célzó együttműködési alternatívákat és eszközöket, amelyek a támogatási lehetőségektől függetlenül is képesek a stratégiában foglalt célok megvalósítására.

A stratégia megvalósításának előkészítési szakaszában célszerű és fontos tételesen megvizsgálni az országos ágazati támogatási programok, munkaerő-piaci programok, a helyi foglalkoztatási megállapodások (paktumok), más forrásokból finanszírozott foglalkoztatási és munkaerő-piaci programok tartalmát és beavatkozási logikáját annak érdekében, hogy a szinergikus hatások erősíthetők, az esetleges átfedések pedig kiküszöbölhetők legyenek.

6. A stratégia megvalósításában érintett szereplők és szerepük

A stratégia eredményessége érdekében fontos szempont, hogy a kitűzött célok megvalósítása széles szakmai bázison, a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt helyi szereplőkkel és szakértőkkel szoros együttműködésben, a társadalmi nyilvánosság és részvétel biztosításával valósuljon meg. Ennek érvényesítésére olyan együttműködési keret lehet alkalmas, amely érdemben képes bevonni és közreműködésre ösztönözni egy olyan széles szervezeti kört, amelynek érintettsége és érdekeltsége van a stratégia megvalósításában, a következők szerint:

Szervezet típus	Érintettség / érdekeltség
kormányhivatal foglalkoztatási feladatokat ellátó szervezeti egységei	álláskereső, ill. inaktív emberek egyes csoportjainak (pl. fiatalok, GYES/ GYED-ről visszatérők) munkaerő-piaci reintegrációja
kormányhivatal foglalkozási rehabilitációs feladatokat ellátó szervezeti egysége	megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci reintegrációja
helyi önkormányzat és önkormányzati szervezetek	népességmegtartás, a helyi lakosság munkavállalásának elősegítése
munkáltató	kompetens munkaerő alkalmazásának elősegítése a vállalkozásoknál, a közszférában, valamint a tercier szektorban
kamarák	közreműködés a vállalkozások foglalkoztatási igényeinek kielégítésében
munkáltató érdekképviseleti szervezet	a vállalkozások foglalkoztatással összefüggő érdekeinek képviselete
non-profit munkaerő-piaci szolgáltató	ügyfelek/célcsoportok munkaerő-piaci integrációja
for-profit munkaerő-piaci szolgáltató	ügyfelek munkaerő-piaci integrációja, ill. foglalkoztatásának elősegítése
képző intézmény, képzési szolgáltató	foglalkoztathatóság javítása a képzettség fokozásával
(foglalkoztatási célú) civil szervezet	foglalkoztathatóság javítása a célcsoportoknak biztosított támogató szolgáltatásokkal

7. Elvárt eredmények, hatások

A stratégia megvalósításától várt eredmények a célokhoz igazodnak, és a következők szerint összegezhetők:

- új nyilvántartási és előrejelzési rendszer jön létre a jelenlegi és jövőbeni munkáltatói igények strukturált és folyamatos felmérésére, a munkalehetőségek valós idejű megosztásának lehetőségével;
- megtörténik a megyében élő, aktív korú, elsősorban inaktív, kiemelten hátrányos helyzetű személyek egyes csoportjai foglalkoztathatóságának javítása, valamint kivezetése a közfoglalkoztatásból;
- újszerű eszközök és módszerek alkalmazására kerül sor a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása, a munkáltatók munkaerő-igényének gyors és hatékony kielégítése érdekében.

A stratégiai célok megvalósításától várt eredmények a jövőképből levezethető jövőbeni értékek megvalósulását szolgálják, amelyek egyúttal a várt környezeti, társadalmi, gazdasági hatásnak is tekinthetők. Ezek a következők:

Érték megnevezése	Rövid magyarázat
Népességmentartás	A megye képes megőrizni, illetve potenciálisan bővíteni lakosságát, megelőzni a népesség, és kiemelten a fiatal népesség elvándorlását
Bővülő foglalkoztatás	A munkaerőpiac által kínált munkalehetőségek mennyiségi és minőségi bővülése, több és jobb feltételekkel rendelkező munkahely
Proaktivitás	A foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők fokozott együttműködése révén a folyamatosan megfigyelt tendenciák alapján hatékony megelőző jellegű intézkedések történnek, strukturált formában.
Mérhetőség, számon kérhetőség	A foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők, különösen az állami szervek, a köztestületek, érdekképviselői szervezetek és civil szervezetek tevékenysége és teljesítménye mérhetővé, a közpénzből finanszírozott beavatkozások számon kérhetővé válnak.
Konstruktivitás	A foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők építő jellegű hozzáállással folytatják együttműködésüket
Hatékonyság	A foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők tevékenységének és teljesítményének fokmérője, hogy milyen hatékonysággal járulnak hozzá a foglalkoztatás bővítéséhez
Hatékonyabb szervezetközi együttműködés	Az érdekeltségek és motivációk pontos azonosítása, valamint korszerű eszközök és alkalmazások lehetőségeinek kiaknázása révén a foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szereplők között hatékonyabb együttműködés valósul meg

Motiváció	A megye munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű lakossága körében magasabb szintű munkavállalási motiváció alakul ki
Esélyegyenlőség	A foglalkoztatás bővítését célzó tevékenységek és lehetőségek potenciálisan valamennyi érintett számára elérhetők
Környezeti fenntarthatóság	A foglalkoztatás bővítését célzó tevékenységek nem veszélyeztetik a természeti környezetet

8. Ajánlás a stratégia operatív megvalósítására, akciótervezés

8.1. A stratégia megvalósításának menete

A stratégia megvalósításának elsődleges technikai eszköze egy részletes akcióterv, amely a stratégia alapján pontosan rögzíti a megvalósításban érintett potenciális partnerek szerepét, feladatait, a fő mérföldköveket, a feladatok ütemezését és szakmai, személyi, jogszabályifinanszírozási, és infrastrukturális háttérét, feltételrendszerét.

A megvalósítás megtervezése során célszerű a potenciális, illetve a már ismert, határozott szereppel rendelkező partnereket mielőbb érdemben bevonni, majd meglévő kapacitásaikra építeni a foglalkoztatás bővítését célzó tevékenységeket, szolgáltatásokat.

Fel kell mérni és összegezni szükséges a munkaerő-piaci trendekről és várható folyamatokról rendelkezésre álló információkat, a korábbi kutatások, elemzések, tanulmányok, valamint projektek tervezési és megvalósítási dokumentumainak összegyűjtésével. Ezenkívül információkat kell gyűjteni a vállalkozásoknak, nonprofit szervezeteknek, állami szervezeteknek és munkavállalóknak egyaránt hasznos gyakorlati eszközökről, illetve hozzáférhetővé kell tenni a foglalkoztatás bővítését szolgáló módszereket és eszközöket. A már ismert partnerszervezetek honlapján keresztül hozzáférhetővé kell tenni az együttműködésre vonatkozó, és az együttműködéshez szükséges információkat, létrehozva egyúttal a szükséges kapcsolódásokat a partnerszervezetek internetes felületeihez is.

Fontos a stratégia megvalósítását szolgáló tevékenységek részletes megtervezése, majd a tevékenységek megfelelő színvonalú megvalósítását szolgáló minőségirányítási folyamatok kialakítása.

Fel kell tárni a stratégia megvalósítása érdekében igénybe vehető hazai és európai uniós forrásokat, a lehetséges támogatási programokat, valamint egyéb (költségvetési ill. piaci) bevételi forrásokat. A stratégiai célokat szolgáló tevékenységek pénzügyi megvalósítása során, támogatási források igénybevétele esetén a támogatások hatékony felhasználására, valamint proaktív forráskereséssel és a stratégia egészére kiterjedő szakmai és pénzügyi tervezéssel a költséghatékony megvalósításra kell törekedni.

8.2. Az akciótervezés lépései

A stratégia célkitűzések elérésének lehetséges módja az alábbi akciók végrehajtása.

1. A foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt szervezeti kör azonosítása és bevonása
2. Együttműködési struktúra kialakítása és megszilárdítása, az együttműködés tartalmának meghatározása
3. Minőségbiztosítási eljárások kialakítása és alkalmazása
4. Informatikai alkalmazások fejlesztése

5. Humánerőforrás és kapacitások tervezése
6. Szakmai megvalósítás feltételeinek kialakítása
7. Kommunikáció

Az Internet az együttműködés és a tájékoztatás elsődleges fontosságú eszköze, és a stratégiai célok megvalósítása során biztosítani szükséges a megfelelő on-line információáramlást, az interaktivitást és a széles szakmai nyilvánosságot. A hatékony együttműködéshez elengedhetetlen a hiteles, naprakész és releváns információk valós idejű megosztása.

A stratégiai célok megvalósítását szolgáló szakmai tevékenységek színvonalát a megfelelő tudású és tapasztalatú, elkötelezett és motivált szakemberek szavatolják, ezért az együttműködés eredményessége szempontjából a humán erőforrások kulcsfontosságúak. Ehhez a magas szakmai színvonal mellett motiváltságra, elkötelezettségre és „szoft” készségekre is szükség van, ezért az akciók megtervezése során célszerű ezekre külön figyelmet fordítani.

Összességében az akciótervezés folyamatát célszerű dinamikus folyamatként értelmezni, és a megyei, továbbá a helyi foglalkoztatási stratégiák alapján készült és készülő akcióterveket egymással folyamatosan összhangba hozni, pl. negyedéves rendszerességgel.

A jelen stratégia megvalósítására a fenti szempontok figyelembevételével készített akcióterv és felülvizsgálata az 1. sz. mellékletben található.

9. Horizontális szempontok érvényesítése

9.1 Horizontális szempontok érvényesítése

A stratégia megvalósítása során a gyakorlatban szükséges érvényesíteni az esélyegyenlőség, valamint a fenntartható fejlődés horizontális elveit. Ennek megfelelően egyenlő és diszkriminációtól mentes hozzáférést kell biztosítani valamennyi érintettnek a stratégia keretében megvalósuló tevékenységekhez és a keletkező információkhoz. E horizontális elvek gyakorlati érvényesítését több útmutató is segíti; ezek közül célszerű olyan útmutatót figyelembe venni, amely leginkább megfelel a stratégia céljainak eléréséhez, és megfelelően reflektál a célcsoportok sajátosságaira.

Mindemellett a stratégia társadalmi hasznosságára tekintettel a tervezés és a megvalósítás során mindvégig megfelelő nyilvánosságot kell biztosítani, elsősorban az internet segítségével.

9.2 Lokális és horizontális folyamatok áttekintése a felzárkózási szempontok tükrében

A 2019. márciusi felülvizsgálat keretében sor került jelen stratégia felzárkózási és esélyegyenlőségi szempontú felülvizsgálatára is. Ennek keretében a stratégia az alábbi pontokon erősítette az esélyegyenlőségi folyamatokat, melyek eredményeképp a felzárkózási szempontok hangsúlyosabbá váltak a dokumentumban, és így a stratégia végrehajtása, megvalósítása során is:

1. A foglalkozási stratégia alapvetően a hátrányos helyzetű rétegek munkaerőpiaca történő reintegrációját helyezi céljai középpontjába. A stratégia megvalósításának egyik kulcseleme a munkaerő-kínálati oldal minél hatékonyabb mobilizálása. Ennek egyik legfontosabb lépése a munkaerőpiacról kiszoruló rétegek reintegrációja, a kulcskompetenciák és a munkavállalók képzési szintjének növelése. (4.1 fejezet)
2. A stratégia második prioritása a komplex képzési és foglalkoztatási programok megvalósítása, ennek segítségével a hátrányos helyzetű rétegek munkaerő-piaci reintegrációja. A stratégiába a célok megvalósítását szolgáló tevékenységek szintjén beemelésre került az önfoglalkoztatóvá válás segítése, ami szintén a munkaerőpiacról kiszoruló hátrányos helyzetű rétegek aktivitásának növelését szolgálja. (4.2 fejezet)
3. A fentiekén túl a stratégia megvalósításának eszközszerét szolgálja a munkaerő-kínálat képzési szintjének növelése, kulcskompetenciáinak fejlesztése, a különböző egyéni fejlesztések, tanácsadások bekapcsolása a humánfejlesztési rendszerbe, valamint a rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztése. Utóbbi elsősorban azokat a hátrányos helyzetű, inaktív státuszban lévő csoportokat segíti, akik képesek lennének dolgozni, de valamilyen oknál fogva ezt nem tudják megtenni. Az ő bevonásuk mind az aktivitási szint növelését, mind a leszakadó rétegek hátrányainak csökkentését is segítik.
4. A stratégiai dokumentumba kiemelésre került az EFOP-1.6.3-17 jelű projekthez való kapcsolódás, ennek eredményeként a szinergiák kiaknázása, az esélyegyenlőségi szempontok minél hatékonyabb és hangsúlyosabb érvényesítése.

A fentiekén túl jelen dokumentum következő esedékes felülvizsgálata során tekintettel kell lenni az EFOP-1.6.3-17 jelű, Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan című pályázat keretében elkészülő stratégiai dokumentumok, a Szolgáltatási Út Térkép és a Megyei Esélyegyenlőségi Paktumban foglaltakra, melyek eredményeit felzárkózás-politikai cselekvéseit szükséges beépíteni jelen dokumentumba.

10. A stratégia megvalósításának nyomon követése

A fentiekben vázlatosan bemutatott jelenlegi trendek ismeretében összességében megállapítható, hogy a stratégia megvalósítása során és a jövőben is erőfeszítéseket kell tenni a munkáltatói igények pontos feltérképezése, a munkaerőpiacról kiszorult/kiszoruló társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációját segítő, szakmailag megalapozott eszközök, módszerek és szolgáltatások alkalmazása, valamint a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása érdekében. Mindezt oly módon, hogy e tevékenységek eredménye, hatása és hatékonysága megalapozott módon nyomon követhető és mérhető legyen.

A stratégiai célkitűzések megvalósítását következetes stratégiai monitoring intézkedésekkel célszerű biztosítani, melyek funkciója a tervezett kezdeményezések végrehajtásának nyomon követése, a tapasztalatok visszacsatolása a végrehajtás folyamataiba, valamint a stratégia folyamatba épített felülvizsgálata, szükség szerint módosítások kidolgozása. Első lépésben a meghatározott akciók végrehajtására készítünk tervek, amelyek sikerének fontos eleme a felhasználható erőforrások és az elszámoltathatóság pontos meghatározása. Meg kell győződni arról, hogy minden célnak vagy tevékenységnek megvan-e a felelőse.

E tervek a jelen stratégiában meghatározott célkitűzésekre támaszkodnak, azonban adott esetben előre nem látott, jelen dokumentumban nem hivatkozott stratégiai lépésekkel bővíthetnek. Az akcióterv – a stratégiai akciók pontosítása, ütemezése mellett – egyértelműen rögzíti a szervezeti és egyéni felelősöket, határidőket, teljesítményindikátorokat. Az akcióterv ezáltal stratégiai iránymutatást nyújt valamennyi együttműködő partner számára a vállalt feladatok ellátása és a teljesített feladatok rendszeres áttekintése során. A stratégia felülvizsgálatára a térségben létrejövő további paktumok kidolgozását követően sor kerül.

A stratégia megvalósítása során szükséges és fontos a tevékenységek célmeghatározás alapján kialakított mutatóinak nyomon követése, ezen belül a számszerűsített mutatók esetében a bázisértékek és a hozzájuk tartozó, a stratégia időhorizontján értelmezett célértékek mérése, minimálisan éves szinten.

Az egyes célokhoz rendelt számszerűsített mutatók a következők lehetnek, pl.:

<i>Cél</i>	<i>Lehetséges mutató</i>	<i>bázis- érték</i>	<i>cél- érték</i>	<i>mérték- egység</i>
keresleti oldal fejlesztése	célzott felmérések száma	0	1	db
	munkáltatói érdekeltség fokozására bevezetett eszköz	0	5	db
kínálati oldal fejlesztése	inaktív személyek, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok hatékony elérése	0	40	fő
	munkavállalási motiváció erősítésére alkalmazott módszer	0	2	db
	közfoglalkoztatásból a nyílt munkaerőpiacra kivezetett személyek száma	0	25	fő
kereslet és kínálat összehangolása	kereslet és kínálat összehangolására alkalmazott újszerű eszköz és / vagy módszer	0	2	db

11. Minősbiztosítás, a stratégia megvalósításának értékelése

11.1. Folyamatba ágyazott értékelés és önértékelés

A folyamatba épített, vagy formatív értékelés célja a stratégiai célok megvalósításában elért előrehaladás mérése alapján megalapozott megállapítások megfogalmazása és az esetlegesen szükséges beavatkozások előkészítése. A megfelelően és rendszeresen elvégzett értékelés egyben a stratégiai végrehajtás minősbiztosítása, főbb lépései a következők:

- 1) adatok, információk folyamatos gyűjtése
- 2) adatok, információk rendszeres összegzése, meghatározott szempontok szerinti csoportosítása
- 3) összegzett adatok és információk elemzése
- 4) az elemzés alapján következtetések megfogalmazása
- 5) a következtetések alapján megállapítások megfogalmazása
- 6) a megállapítások alapján a szükséges és célszerű beavatkozások megtervezése, feladat- és ütemterv formájában.

A folyamatba épített, vagy formatív értékelés rendszeres, folyamatos visszajelzést ad az értékelt tevékenységekről az értékelt számára. Motivációs funkciója igen erős, és képes az időbeni fejlődés, tendenciák bemutatására is. A folyamatos visszajelzések hatással vannak az értékeltre, formálják, módosítják viselkedését, tevékenységét. A módosított tevékenységekre adott értékelés pedig tovább növeli az elkötelezettséget, a javítási szándékot. A formatív értékelés kiterjed valamennyi olyan elemre, mely lényeges, tartalmi, szakmai jelentőséggel bír, de kiemeli azokat az elemeket, melyek az eredményesség szempontjából különösen fontosak. Az értékelés pontos és konkrét, egyszerre érvényesíti az informálás és motiválás elemeit. A formatív értékelés akkor töltheti be megfelelően szerepét, ha gyakori, rendszeres és lehetőleg minden érintett partnerszervezetre kiterjed, nem csak azokra, akik egyébként is motiváltak a kapcsolattartásban, információcserében. Ez a fajta értékelési tevékenység nem lehet minősítő jellegű, nem feladata az „osztályozás”, kiemelt célja azonban, hogy a lehető legszélesebb kört érje el, és motiváljon a további együttműködésre, folyamatos munkakapcsolat kialakítására. Az értékelés időben, az értékelést végrehajtó személyek és feladatok szintjén is beágyazódik a stratégia megvalósítását szolgáló tevékenységek közé. A folyamatba ágyazott értékelésnek figyelembe kell vennie a szakmai elemeket, illeszkednie kell a stratégia végrehajtása során megvalósuló valamennyi tevékenységhez.

11.2. Értékelések eredményeinek hasznosítása

A folyamatba ágyazott értékelés szerepe a javítandó területek behatárolása és az igényelt változtatások meghatározása, valamint a stratégia megvalósításának folyamatával kapcsolatban felmerülő újabb igények, beavatkozási pontok azonosítása.

Javasolt kérdések a stratégia felülvizsgálatához és fejlesztéséhez:

1. Mi teljesült az előző időszakban? Mi az, ami nem valósult meg?
2. Milyen nehézségek és lehetőségek vetődtek fel?
3. Hogyan kezeltük ezeket?
4. Milyen külön akciókat tervezünk a következő (felülvizsgálati) időszakra?
5. Ha az eredeti ütemezéstől eltért a megvalósítás, az eltérés okoz-e kockázatot, s ha igen, akkor hogyan kezelhető?

Az értékelési kérdések megválaszolásával körvonalazhatóak azok a területek, amelyeken célszerű a fejlesztés megkezdése, a stratégia módosítása. Az értékelési terminusok végén készítendő visszajelzések ezen a területen is segítséget nyújthatnak.

Az értékelési folyamatban két mérési szint, mennyiségi és minőségi, különül el egymástól: A statisztikai adatok gyűjtését, rendszerezését, kereshetővé tévő statisztikai adatbázis rendszer mely tartalmazza az összes számszerűsíthető adatot, valamint a hozzá tartozó eszközrendszer a mennyiségi adatgyűjtés körébe tartozik.

A második szint, a minőségi adatgyűjtés körébe a megvalósító szervezetek nem számszerűsíthető információinak összegyűjtése tartozik.

A mennyiségi adatgyűjtés lehetséges eszközrendszere:

- Munkáltatók és célcsoportok adatbázisa
- Digitalizált kérdőívek
- On-line adatgyűjtő felület

A minőségi adatfelvétel lehetséges eszközrendszere:

- Munkáltatók és célcsoportok adatbázisa
- Személyes/telefonos kérdőív
- Dokumentumelemzés

Mellékletek

1. sz. melléklet: Felülvizsgált Akcióterv

Sz.	Cél	Feladat	Eszközök	Időtáv (hónap)	Mérés, indikátorok	Megvalósítók, együttműködő partnerek	Felülvizsgálat eredménye
	ELŐKÉSZÍTÉS			0-6			
1	Stratégiai együttműködés kialakítása	A stratégiai célok megvalósítását szolgáló együttműködés kialakítása	hálózatépítés, egyeztetések	0-2	interakciók, egyeztetések száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve
2		Meglévő együttműködések, hálózatok megszilárdítása	hálózatépítés, egyeztetések	0-2	interakciók, egyeztetések száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	II. ütem során teljesül
3	Nyílt kommunikáció	Az együttműködésben érdekelt és érintett szervezetek közötti nyílt kommunikációt elősegítő felületek és tájékoztatási csatornák kialakítása	internetes, e-mail-es és web2-es felületek	0-2	kommunikációs és tájékoztatási eszközök száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során részben teljesítve, web2-es felület nem készült, erre igény nem mutatkozott
4		Kommunikációs felületek és tájékoztatási csatornák működtetése	internetes, e-mail-es és web2-es felületek	kezdetektől folyamatosan	rendszeresen alkalmazott kommunikációs és tájékoztatási eszközök száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során részben teljesítve, web2-es felület nem készült, erre igény nem mutatkozott
5	Esélyegyenlőség biztosítása	A stratégia keretében illetve azzal összhangban megvalósuló tevékenységek során az egyenlő esélyű hozzáférés és az esélyegyenlőség gyakorlati érvényesítése, ennek gyakorlati módszereinek kialakítása	esélyegyenlőségi szempontrendszer, útmutatók	kezdetektől folyamatosan	a gyakorlatban, folyamatosan érvényesített esélyegyenlőségi szempontok száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során részben teljesült, gyakorlati érvényesítése folyamatban
6	Hatékony együttműködés	Az együttműködés rendszerének és rendjének meghatározása, együttműködő partnerek	feladat- és tevékenységmátrix kidolgozása,	0-2	aktualizált feladat- és tevékenységmátrix	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve, felülvizsgálat II.

felülvizsgálat során módosított/kiegészített tartalmak

Ssz.	Cél	Feladat	Eszközök	Időtáv (hónap)	Mérés, indikátorok	Megvalósítók, együttműködő partnerek	Felülvizsgálat eredménye
		feladatainak és felelősségének meghatározása	felelősök megjelölésével				ütemben
7	Gördülékeny akciótervezés kialakítása	Az eseményekre reflektáló gördülékeny akciótervezés módszerének kialakítása	akciótervezés módszertanának kialakítása	0-2	akciótervezés módszertana	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve
		Az akciótervek felülvizsgálati rendjének kialakítása és felülvizsgálatok elvégzése	akciótervezés módszertanának alkalmazása	kezdetektől folyamatosan	felülvizsgált akciótervek	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I és II. ütemben is megtörténik
8	Mezők közötti komplementaritás biztosítása	Egyeztetések az ország munkaerő-kereslet szempontjából eltérő helyzetben lévő más megyével a lehetséges stratégiai kapcsolódási pontok azonosítása érdekében, különös tekintettel a mobilitási lehetőségekre	dokumentumelemzés, egyeztetések	0-3	eredményes egyeztetések száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei és megyén kívüli szervezetek	II ütemben tervezett
9	Mezőn belüli komplementaritás biztosítása	Komárom-Esztergom megye valamennyi foglalkoztatási kezdeményezésének, programjának és paktumjának áttekintése, kapcsolódási lehetőségek egyeztetése, esetleges átfedések kiküszöbölése, akciótervek összehangolása	dokumentumelemzés, egyeztetések	0-3	eredményes egyeztetések száma, összehangolt akciótervek	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesült, II. ütem során folyamatos egyeztetés szükséges
10	Illesztés az országos programokhoz	A stratégia összehangolása a megyére is kiterjedő országos munkaerő-piaci és képzési programokkal és a közfoglalkoztatási programokkal, célok, célcsoportok eszközök összeillesztése	dokumentumelemzés, egyeztetések	0-3	országos programokkal összehangolt akciótervek	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek, országos szintű szervezetek	I. ütem során teljesítve II. II. ütemben a felülvizsgálat során megtörtént
11	Célcsoportok pontosítása, bevonása	A stratégia, és ehhez kapcsolódóan a foglalkoztatási paktum célcsoportjának részletes	dokumentumelemzés egyeztetések	0-3	célcsoport-elemzés, kiválasztási	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve II. II. ütemben

Ssz.	Cél	Feladat	Eszközök	Időtáv (hónap)	Mérés, indikátorok	Megvalósítók, együttműködő partnerek	Felülvizsgálat eredménye
		meghatározása, a résztvevők kiválasztásának szempontrendszere			szempontrendszer		is megtörténik
12	Munkáltatói igények előzetes meghatározása	Mielőtt a munkáltatói igények újszerű, szisztematikus felmérése gyakorlattá válik, szükséges egy előzetes felmérés, amely reprezentatív módon felméri az aktuálisan betöltetlen, illetve a közeljövőben várhatóan megnyíló munkalehetőségekkel kapcsolatos munkáltatói elvárásokat (pl. kompetenciák, munkatapasztalat)	dokumentumelemzés egyeztetések	0-3	dokumentált felmérés	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során részben teljesült, Kormányhivatali adatszolgáltatás, paktumiroda munkáltatói felkeresése által, azonban a felmérés nem reprezentatív II. körben is tervezett.
13	Szolgáltatások meghatározása	A stratégiával összhangban, és ehhez kapcsolódóan a foglalkoztatási paktum keretében nyújtandó munkaerő-piaci és egyéb szolgáltatások körének meghatározása egyrészt a munkáltatók, másrészt a munkavállalók számára	dokumentumelemzés, kérdőívezés, egyeztetések	0-5	munkaerő-piaci és egyéb szolgáltatások meghatározott köre	Munkáltatók, munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve II. ütemben is megtörténik.
14	Képzések kiválasztása	A stratégiai célokkal összhangban, és ehhez kapcsolódóan a foglalkoztatási paktum keretében támogatandó képzések típusának, irányának meghatározása	elemzések, egyeztetések	0-6	képzések meghatározott típusai, iránya, egyéni képzések erősítése	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során a Kormányhivatal adatszolgáltatása alapján teljesítve, a felmérés a II. ütemben folyamatosan zajlik
15	Foglalkoztatási támogatások meghatározása	A stratégia kereteivel összhangban, és ehhez kapcsolódóan a foglalkoztatási paktum részeként nyújtható foglalkoztatási célú támogatások körének meghatározása	dokumentumelemzés, egyeztetések	0-6	foglalkoztatási célú támogatások meghatározott köre	Kormányhivatal	I. ütem során teljesítve II. ütemben is megtörténik

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
16	Erőforrások azonosítása	Erőforrástérkép elkészítése (szakmai, pénzügyi, humán, szervezeti és egyéb erőforrások feltérképezése), szinergiák és átfedések azonosítása	dokumentumelemzés, egyeztetések	0-6	elkészült erőforrástérkép	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során részben teljesült, az erőforrástérkép nem teljes, a felmérés további folytatása javasolt
	VÉGREHAJTÁS			<i>6. hónaptól folyamatosan</i>			
	a munkáltatói igények egész megyére kiterjedő, strukturált, folyamatos és hatékony felmérése						
17	célzott munkaerő-közvetítés	munkalehetőségek feltárása az elsődleges munkaerőpiacon, beleértve a vállalatok, vállalkozások, a közintézmények (egészségügy, oktatás, szociális szféra) és a civil szektor foglalkoztatási potenciálját is	internetes, illetve web2-es alapon elérhető interaktív felületek, közösségi médiák	6. hónaptól	rendszeresen alkalmazott kommunikációs és tájékoztatási eszközök száma	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során nem teljesült, erőforrásigényes feladat, melyre várhatóan a II. ütemben sem kerül sor
18		munkáltató elvárások pontos feltérképezése (pl. munkaköri elvárások, szaktudás, kompetenciák, tapasztalat)	munkakör-elemzések	6. hónaptól	elkészült munkakör-elemzések száma	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során nem teljesült, erőforrásigényes feladat, melyre várhatóan a II. ütemben sem kerül sor projektterv készült a II. ütemben

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
19		munkalehetőségek nyilvántartása és hozzáférhetővé tétele, bemutatása internetes, illetve web2-es alapon elérhető interaktív felületen, közvetlen kapcsolatfelvételi lehetőséggel a munkáltató képviselőjével	internetes, illetve web2-es alapon elérhető interaktív felületek, közösségi médiák	6. hónaptól	rendszeresen alkalmazott kommunikációs és tájékoztatási eszközök száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során nem teljesült, erőforrásigényes feladat, melyre várhatóan a II. ütemben sem kerül sor
20		tájékoztatás és szolgáltatások a célcsoportokhoz tartozó személyek számára az aktuális munkalehetőségekről	tájékoztatók, munkavállalói szolgáltatások	6. hónaptól	tájékoztatási alkalmazások száma, igénybe vett szolgáltatások száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során folyamatosan teljesült a Kormányhivatal szervezeti keretein belül II ütemben is megtörténik
21	munkáltatók támogatása szolgáltatásokkal	munkaerő-piaci szolgáltatások munkáltatóknak	munkáltatói szolgáltatási kosár	6. hónaptól	igénybe vett szolgáltatások száma	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során folyamatosan teljesült a Kormányhivatal szervezeti keretein belül II. ütemben is megtörténik
22		új együttműködések, hálózatok létrehozása, meglévő együttműködések megerősítése, megújítása a munkaerő-piaci információk hatékony megosztása	hálózatépítés, egyeztetések	6. hónaptól	interakciók, egyeztetések száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve

felülvizsgálat során módosított/kiegészített tartalmak

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
		érdekében					
23		innovatív megoldások alkalmazása a munkaerő-kereslet támogatása érdekében, pl. job-matching, skills audit, munkacsoportos integrált foglalkoztatás hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatása érdekében	újszerű és működő gyakorlati megoldások azonosítása, adaptálása, alkalmazása	6. hónaptól	alkalmazott innovatív megoldások száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során nem teljesült, erőforrásigényes feladat, melyre várhatóan a II. ütemben sem kerül sor
24		Megyei szintű KKV fejlesztési stratégia elkészítésének támogatása, szakmaközi együttműködések kialakítása, szervezése.	együttműködések szervezése, döntés-előkészítési folyamatok elindítása	II. ütem kezdetétől	interakciók, egyeztetések száma	Munkáltatók, munkáltatói szakmai szervezetek, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	II. ütem során megvalósuló tevékenység
	megyében élő, aktív korú, kiemelten a hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztathatóságának javítása						
25	foglalkoztathatóság javítása aktív eszközökkel (ezen belül a munkavállalók képzettségének és alkalmazkodóképességének növelése, képzés/átképzés	munkaerő-piaci, gazdasági igényeknek megfelelő szakképzés	szakképzési, felnőttképzési programok	6. hónaptól	megvalósult képzések száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve II. ütemben is megtörténik

Ssz.	Cél	Feladat	Eszközök	Időtáv (hónap)	Mérés, indikátorok	Megvalósítók, együttműködő partnerek	Felülvizsgálat eredménye
	)						
26		munkanélküliséggel veszélyeztetett személyek képzése/átképzése	szakképzési, felnőttképzési programok	6. hónaptól	megvalósult képzések száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során teljesítve II. ütemben is megtörténik
27		EFOP-1.6.3-17 jelű projektben kialakított civil kapcsolatok és konkrét célcsoporti kapcsolatok révén az inaktív és a hátrányos helyzetűek paktumba történő bevonásának elősegítése	Szolgáltatási Út Térkép kialakítása és eredményeinek beépítése a Megyei Foglalkoztatási Stratégiaiba, Megyei Esélyteremtő Paktum eredményeinek figyelembe vétele a projekt megvalósítása kapcsán	II. ütem kezdetétől, a SZUT rendelkezésr e állását követően	módosított dokumentumok száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek, Esélyegyenlőségi Fórum tagjai	II. ütem során megvalósuló tevékenység
	kivezetés a közfoglalkoztatá sból						

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
28	munkavállalás ösztönzése	fiatalok megtartása érdekében pályaorientációs szolgáltatások megerősítése	pályaorientációs szolgáltatások	6. hónaptól	igénybe vett pályaorientációs szolgáltatások száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során a KEMKIK bevonásával folyamatosan ellátott
29		gyakornoki rendszer minőségfejlesztése	minőségében megújult gyakornoki rendszer	6. hónaptól	tanulószerződéses gyakornokok aránya az előző évhez képest	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során a KEMKIK bevonásával folyamatosan ellátott
30		munkáltatók ösztönzése gyakornoki program működtetésére	munkáltatói ösztönzők	6. hónaptól	gyakornoki programot működtető munkáltatók aránya az előző évhez képest	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során a KEMKIK bevonásával folyamatosan ellátott
31		szakmai ismeret- és gyakorlati tapasztalatszerzés elősegítése, korszerű és magas színvonalú képzés biztosítása, kiemelten az autóiparhoz kapcsolódó képzési tevékenységek esetében	szakképzési, felnőttképzési programok	6. hónaptól	megvalósult képzések száma, külön az autóiparhoz kapcsolódóan megvalósult képzések száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben nem teljesült
32		innovatív megoldások alkalmazása a munkaerő-kínálat növelése érdekében, pl. munkatapasztalat- szerzés, foglalkoztatásba ágyazott képzés, rövidtávú képzés, csökkentett szakmai tartalmú, betanító jellegű képzés	újyszerű és működő gyakorlati megoldások azonosítása, adaptálása, alkalmazása	6. hónaptól	alkalmazott innovatív megoldások száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben nem teljesült
33		az egész életen át tartó tanulás elősegítése érdekében a felnőttképzés megerősítése	felnőttképzési programok	6. hónaptól	megvalósult képzések száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	Nincs erre vonatkozó adat
34		társadalmi vállalkozások, szociális gazdaság megerősítése a foglalkoztatási potenciáljuk bővítése érdekében	társadalmi vállalkozások támogatása	6. hónaptól	foglalkoztatás bővítésében érintett társadalmi vállalkozások	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	Nincs erre vonatkozó adat

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
					aránya az előző évhez képest		
35	kivezetés a közfoglalkoztatá sból, egyénre szabott munkaerő-piaci szolgáltatások	jelenleg közfoglalkoztatásban lévők nyílt munkaerőpiacra átvezetése a munkavállalói alapkompentenciák és munkavállalói attitűdök fejlesztésével	kompetenciafejles ztés	6. hónaptól	kompetenciafejlesz tésben részesült közfoglalkoztatotta k száma és aránya az előző évhez képest	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során folyama tosan teljesült a Kormán yhivatal szerveze ti keretein belül II. II ütemben is megtört énik
36		jelenleg közfoglalkoztatásban lévők nyílt munkaerőpiacra átvezetése speciális, személyre szabott (elsősorban pszicho- szociális támogatást nyújtó) munkaerő-piaci szolgáltatásokkal, egyéni fejlesztési tervek alapozottan	személyre szabott munkaerő-piaci szolgáltatások, egyéni fejlesztési terv	6. hónaptól	szolgáltatásban részesült közfoglalkoztatotta k száma és aránya az előző évhez képest	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	
37		jelenleg közfoglalkoztatásban lévők nyílt munkaerőpiacra átvezetése szükség szerint mentorálással	mentorálás	6. hónaptól	mentorálásban részesült közfoglalkoztatotta k száma és aránya az előző évhez képest	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során folyama tosan teljesült a Kormán yhivatal

Ssz.	Cél	Feladat	Eszközök	Időtáv (hónap)	Mérés, indikátorok	Megvalósítók, együttműködő partnerek	Felülvizsgálat eredménye
							szerveze ti keretein belül II. II ütemben is megtört énik
	a munkáltatók munkaerőigényé nek gyors és hatékony kielégítése						
38	kereslet és kínálat összehangolása	munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása hatékony és korszerű eszközök segítségével, pályaorientáció, gazdaságba ágyazott szakképzés	újszerű és működő gyakorlati megoldások azonosítása, adaptálása, alkalmazása	6. hónaptól	alkalmazott innovatív megoldások száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben nem teljesült
39		pályaorientáció (fiatal- és felnőttkori) megerősítése	pályaorientációs rendszer	6. hónaptól	igénybe vett pályaorientációs szolgáltatások száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben nem teljesült
40		munkaerő-megtartás jó gyakorlatának, filozófiájának elterjesztése	tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása, munkáltatók ösztönzése	II. ütem megkezdését követően 3. hónaptól	tájékoztatásba bevont vállalkozások száma	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	II. ütem során megvalósításra javasolt programelem
41		gazdaságba ágyazott szakképzés megerősítése	gyakorlati képzés fejlesztése	6. hónaptól	vállalkozásoknál megvalósuló szakképzési programok száma	Munkáltatók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben nem teljesült

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
	munkavállalási korú lakosság foglalkoztatási szintjének növelése az elsődleges munkaerőpiacon						
42	a munkaerő- kereslet előrejelzése hatékony módszerek alkalmazásával	új együttműködések, hálózatok létrehozása, meglévő együttműködések megerősítése, megújítása a munkaerő-piaci információk hatékony megosztása érdekében	hálózatépítés, egyeztetések	6. hónaptól	interakciók, egyeztetések száma	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben nem teljesült II ütemben tervezett
43	célcsoportok foglalkoztatásán ak elősegítése	inaktív népesség elérése, programba vonása, foglalkoztathatóságának fejlesztése és elhelyezkedésének támogatása, különös tekintettel a nők, 25 év alatti fiatalok, és 55 év feletti csoportjára	aktív munkaerő- piaci eszközök	6. hónaptól	alkalmazott aktív munkaerő-piaci eszközök száma	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során folyamatosan teljesült a Kormányhivatal szervezeti keretein belül II. ütemben is tervezett
44		közfoglalkoztatásban lévő elérése, motiválása, programba vonása, foglalkoztathatóságának fejlesztése és elhelyezkedésének támogatása	aktív munkaerő- piaci eszközök	6. hónaptól	alkalmazott aktív munkaerő-piaci eszközök száma és aránya az előző évhez képest	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütem során folyama tosan teljesült a Kormán yhivatal szerveze ti keretein belül II. II ütemben is megtört

<i>Ssz.</i>	<i>Cél</i>	<i>Feladat</i>	<i>Eszközök</i>	<i>Időtáv (hónap)</i>	<i>Mérés, indikátorok</i>	<i>Megvalósítók, együttműködő partnerek</i>	<i>Felülvizsgálat eredménye</i>
							énik
45		helyi közszolgáltatások fejlesztésének ösztönzése a munkavállalás elősegítése érdekében, különösen a megye hátrányos helyzetű térségeiben (pl. bölcsődei, óvodai szolgáltatás, idősgondozás)	települési, helyközi együttműködési lehetőségek kiaknázása, újszerű működő gyakorlati megoldások azonosítása, adaptálása, alkalmazása és	6. hónaptól	alkalmazott aktív munkaerő-piaci eszközök száma és aránya az előző évhez képest	Foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben részben teljesült, bölcsődei, óvodai férőhelyek bővültek, II. ütem során további bővítés várható
46	vállalkozásindítási ösztönzése	vállalkozásindítás ösztönzése, önfoglalkoztatóvá válás	vállalkozásindítási módszertani és pénzügyi támogatás	6. hónaptól	támogatással indított vállalkozások száma és aránya az előző évhez képest	Munkavállalók, foglalkoztatás bővítésében érintett és érdekelt megyei szervezetek	I. ütemben teljesült II. ütemben is megtörténik

2. sz. melléklet: Egyeztetések dokumentuma (2016.)

A stratégia szövegtervezeteinek (v1.0 és v2.0) egyeztetése során érkezett észrevételek feldolgozása a következők szerint történt:

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
	KEM Paktum			
1		Zavaró, hogy 2012 és 2016. évek között „ugrál” az anyag, így az adatok nem összehasonlíthatók. Nem nyújtanak kellő alapot a kiinduló helyzetkép megfogalmazásához. Ezért minden adatból a 2016-os friss adatokat tegyük bele.	IGEN	2016-os adatok korlátozottan elérhetők, éves adatok pedig még értelemszerűen nem állnak rendelkezésre. A nem éves adatok félrevezetőek lehetnek. Ahol lehetséges, friss adatokat használtunk. A gazdasági fejezet módosításához használtuk a Kamarától a véleményezés során kapott elemzést.
2		Zavaró, hogy a megyei leírásnál is találunk régiós utalásokat. Jó lenne csak a megyéről írni a megfelelő fejezetnél.	IGEN	A leírásokat pontosítottuk, ahol releváns, a megyéről írunk.
3		Amennyiben az anyagban kijelentést teszünk, kérem, hogy minden esetben támasszuk alá számadatokkal. Pl. az országos GDP összehasonlítása a megyei adattal.	IGEN	Ahol releváns, a forrásadatokat hivatkozásait megadtuk.
4		Közlekedési infrastruktúráról részletesen kell írni. Alapfeltétel a sikeres munkavállaláshoz. Lehet, hogy valamely optikából jónak mondható a megye közlekedési hálózata, ugyanakkor számos területet ismerünk, amely egymás számára elérhetetlen. Pl. Várgesztes – Tata, Komárom-Esztergom stb. holott nincsenek túl nagy távolságra egymástól. Az úthálózat mellett a tömegközlekedéssel és a vállalati saját személyszállítási útvonalakról is írni kellene.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
5		Alapvető fontosságú, hogy a 1206/2014. (IV. 1.) Korm. határozata Tatabánya és Esztergom térségének kiemelt járműipari központtá nyilvánításáról a Tatabánya és Esztergom térségének és járműiparának hosszú távú fejlődése és versenyképességének növelése érdekében megemlítésre és kidolgozása kerüljön. A hivatkozott határozat végrehajtása érdekében a Megyei Önkormányzat, Esztergom Város Önkormányzata, Tatabánya MJV Önkormányzata, Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, valamint az EDUTUS Főiskola közös gazdasági társaságot alapít. A témában számos belső anyag és előterjesztés készült, amelyet mindenképpen javasolt felhasználni.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
6		Nem ír az anyag lényegében a Szlovákiában már működő és a hamarosan betelepülő új autóipari gyártókról, azok munkaerő igényéről. Részletes bemutatást lenne jó befoglalni, mivel a legnagyobb veszély egyike a munkaerő elszívás tekintetében éppen ebből a régióból várható.	IGEN	Az egyes ágazati utalásokat pontosítottuk. A Szlovákia felől vélelmezett munkaerő-elszívás adatokkal nem igazolható, a szöveget ennek megfelelően kiegészítettük.
7		Az ágazatok kidolgozása nagyon kezdetleges és vázlatos. Jó lenne ezeket alaposan kidolgozni. A legrosszabb a helyzet a mezőgazdasági és a turisztikai résznél.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
8		A foglalkoztatási adatok és a munkanélküliségi adatokat nagyon jól megfogalmazta Hajasné Dr. Hertelendi Valéria főosztályvezető asszony a nyitó konferenciánkon. Javasolom, hogy azokat az adatokat és ábrákat mindenképpen tegyük bele a stratégiába.	IGEN	Egyes ábrákat beépítettünk, a szöveget pontosítottuk.
9		Szakképzés, képzés: Teljesen átdolgozandó, mivel olyan általánosságokat tartalmaz, amely valamilyen szaklapból került ide át. Azonban a megyei helyzetkép nincs bemutatva. A szakképzésnek három (!) állami fenntartó pillére van: KLIK, FM, NGM által fenntartott Szakképzési Centrum. Ezen felül a megyénkben több egyházi és nem állami fenntartású intézmény is van. Az intézményekről kimutatást szükséges készíteni. Téves az a kijelentés is, hogy felsőfokú képzés csak az Edutus-on van. A megye történelmileg is jelentős elsőnek számító PPTE BTK esztergomi kara teljesen kimaradt. A szakképzés idén őszi átalakítása nem csak az iskolai nevek átnevezését jelenti, hanem tartalmi változással is jár. Erről írni szükséges.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
10		Felsőfokú képzés található még Észak -Komáromban is a Sellye J. Egyetemen, ne hagyjuk figyelmen kívül.	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.
11		Kiemelt jelentőségű a Kormánynak Tatabányával kötött megállapodása, amely több milliárd forintnyi forrást juttat a város számára különféle fejlesztésekre. Miniszterelnök úr személyes látogatása alkalmával külön kihangsúlyozta a szakképzés átalakítását a városban, az Árpád Gimnázium reálgimnáziummá alakítását, valamint az Óbudai Egyetem szerepvállalását a műszaki felsőoktatás területén. Ezekről az irányokról szó sem esik.	RÉSZBEN	A szakképzési fejezetet némileg kiegészítettük.
12		Tata Város Önkormányzata a volt Piarista Kollégium épületének fejlesztésével a Soproni Egyetemmél együttműködésben felsőfokú képzést fog indítani. Erről szeptemberben önkormányzati határozat született.	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.
13		Komárom Város Önkormányzata a régészeti feltárásai kapcsán együttműködést kezdett az ELTE-vel. Erről is jó lenne írni, hogy hol tart az ügy, lesz-e a városban	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
		régészeti képzés, ha igen, akkor mikor és hol?		
14		Pályaorientációról egy szó sem esik. Egyrészt be kellene mutatni, hogy mit jelent a fogalom, másrészt, hogy mely szervezetek foglalkoznak ezzel a tevékenységgel alapfeladatként és önként vállalt feladatként. Alapfeladatként állami intézményként foglalkozik: KLIK, Kormányhivatal, Szakképzési Centrum, KEMKIK.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
15		Mesterképzésről egy szó sem esik, holott a szakmával rendelkezőknek gyakorlatilag ez jelenti a szakma csúcsát. Mesterképzést a két kamara folytat. A KEMKIK mesteravató rendezvénye idén ősszel a Megyei Értéktár részévé vált. Ezt is jó lenne bemutatni és rögzíteni.	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.
16		Nem esik szó arról sem, hogy tavaly ősztől a második szakma megszerzése is ingyenesé vált az állami szakképzésben. Ennek feltételeit be kell mutatni. Ez azért nagyon fontos, mivel a gazdasági szereplők ingyen tudják a saját munkavállalóikat is képezni, amelyhez tanulószerveződés kapcsolódik és az állami támogatások lehívhatóak.	RÉSZBEN	A szakképzési fejezetet némileg kiegészítettük.
17		Nem esik szó a duális képzésről, a kamarai garanciavállalás programjáról. Mindenképpen, részletesen be kell mutatni.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
18		A duális képzés kapcsán be kell mutatni, hogy 2016. január 1-jétől milyen támogatást vehetnek igénybe a havi adóbevalláson keresztül a gazdálkodó szervezetek. Külön ki kell hangsúlyozni, hogy az egészségügyi intézmények sincsenek ebből a körből már kizárva	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.
19		A megyei gyakorlati képzőhelyek számáról, arányáról nem látunk adatokat.	IGEN	
20		Az MFKB tevékenységét egy mondatlall említik, de ebből nem lehet megtudni, hogy mi az MFKB helye és szerepe a szakképzésben, kik a tagjai és hogyan dőlnek el az irányok és az arányok. Részletes bemutatás szükséges.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
21		Nem látható, hogy mi a civilek szerepe a programunkban.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
22		Nem látható, hogy melyek az egyéb érintettek, miért és miben számítunk rájuk.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
23		A stratégia jelen állapotában tulajdonképpen egy bevezető. Nincsenek konkrétumok sem a foglalkoztatás, sem a képzés területén. Azaz maga a lényegi stratégiai rész teljesen hiányzik.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
24		Nem írjuk le azt, hogy munkaerőhiány van, az milyen területeket érint. Milyen a strukturális munkanélküliség helyzete nálunk.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
	OFA			
25		Bevezetés, a stratégia kialakításának, elfogadásának és megújításának menete c. fejezetben szükségesnek tartjuk a szlovák állampolgárok Komárom-Esztergom megyei munkavállalásában tapasztalható tendenciaváltozás részletesebb kifejtését. A szlovák állampolgárok jelentős mértékben kerültek foglalkoztatásra a megye munkáltatóinál, melyet válságot követő gazdasági fellendülés, a kedvezőtlen Euro-Forint árfolyamváltozás, a megyében jelenlévő cégek tevékenységével azonos szlovákiai cégek megjelenése nagymértékben átalakított. Így például a Nyitrára települt autógyár és kapcsolódó autóipari beszállítói magasabb bérrel, vonzóbb munkakörülményekkel, árfolyamkockázat nélkül várja a munkavállalókat, amely várhatóan fluktuációt eredményez a megye munkáltatóinál. Ezt a pontot érdemesnek látjuk megtámogatni a megyére vonatkozó statisztikai adatokkal.	IGEN	A Szlovákia felől vélelmezett munkaerő-elszívás adatokkal nem igazolható, a szöveget ennek megfelelően kiegészítettük.
26		A 1.1. A munkaerő-piaci mutatók alakulása a rendszerváltás óta c. részben (9. oldal) kerül említésre a munkaerő-piacról alacsony iskolai végzettség miatt kiszoruló problémája. Esetükben lehet visszajelzést kérni a betanított munkásokat foglalkoztató munkáltatóktól, mivel egyes esetekben nem a konkrét végzettség megléte vagy annak hiánya, hanem bizonyos kompetenciákban való hiányosság akadályozza meg az alkalmazást. Több ágazat is hasonló, jól fejleszthető kompetenciákat vár el a szalagmunkásoktól (alapvető matematikai-, szövegértési képesség, monotonitástűrés, figyelem, memória, kézügyesség, stb.) amely bizonyos tekintetben nyilván arányos az iskolai végzettség szintjével, de iskolarendszerű vagy OKJ képzés keretein kívül, alacsony óraszámban gyorsan és hatékonyan fejleszthető. Ebből következően a szaporodó projektjellegű tevékenységek ellátásához szükséges humán-erőforrás rugalmasan képezhető. A fejlesztés eredményeképpen sikeres állásbetöltés az adott kompetenciák folyamatos gyakorlása, fejlődése/fejlesztése pedig hosszabb távon alkalmassá teszi a munkavállalót a munkaerő-piacon való tartósabb jelenlétre, az adott pozíció vagy tevékenység megszűnése esetén is. Számolva, hogy a munkáltató változó feladatainak minőség tudatos és költség hatékony ellátása érdekében további kompetencia-fejlesztésben részesíti az érintett munkavállalót, ezáltal csökken saját fluktuációja és szinten tartja az egyén versenyképességét.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
27		Ugyancsak ez a fejezet tárgyalja a közfoglalkoztatás különböző aspektusait, ideértve a közfoglalkoztatásban „ragadás” veszélyét, melynek egyik oka a minimálbér és a közfoglalkoztatással megszerezhető jövedelem közötti szűk rés, amely a fentebb tárgyalt kompetenciahiány miatti nyílt munkaerő-piacon szerzett negatív tapasztalattal párosulva erős motiváció-vesztést okozhat a közfoglalkoztatásba bevontak forprofit vállalatoknál való álláskeresése során.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
28		Az 1.2. A hazai munkaerőpiac jelenlegi jellemzői c. alfejezet országos adatai helyett a paktum tárgyát tekintve sokkal fajsúlyosabb információt hordoznak a konkrétan Komárom-Esztergom megyére vonatkozó adatok. Jelen stratégia természetesen hozzájárul az országos foglalkoztatási stratégia alakításához, de célja a megyére vonatkozó eredmények és változások elérése, így bázisul a megyei adatok kell, hogy szolgáljanak.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük, bár megyei bontású adatok csak korlátozottan elérhetők.
29		1.3. A gazdaságpolitika és a foglalkoztatáspolitikai intézkedéseinek iránya c. alfejezethez tartozik, hogy a válság következtében, a fennmaradás érdekében a vállalatok olyan költséghatékonyságot célzó intézkedéseket hoztak, amely nem finanszírozta a vállalati-, brand- és személyügyi marketinget, a munkakörülmények és a fizikai környezet javítását, továbbá a munkavállalók fejlesztése is lekerült a napirendről. Mindezek együtt, illetve a folyamatosan fejlődő és rendkívül népszerű közösségi média (blogok, különböző online bejegyzések egy-egy munkanapról, munkahelyről karöltve a ténnyel, hogy az embereket nagymértékben befolyásolja ismerősük véleménye) nagymértékben hozzájárult a vállalatok vonzerejének csökkenéséhez.	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.
30		Fontos azt is megemlíteni, hogy a külföldre vándoroltak hazai munkaerő-piacra való visszatérésük szempontjából nem tekinthetők homogénnek. Vannak olyan ágazatok, ahol az elmúlt időszakban hazánkban is olyan változások zajlottak, melynek következtében a hazavágyók számára versenyképes prioritás lehet a visszatérés, de vannak olyanok is, akiknek még hosszútávon sem tud a hazai munkaerő-piac megfelelő alternatívát kínálni. Van egy olyan réteg, még ha szűk is, aki potenciális belépő/visszatérő lehet (természetesen a megfelelően vonzó lehetőség mellett) a megyei piacra. Esetleg itt is érdekes lehet megyei adat a külföldre vándoroltakra vagy ingázókra vonatkozóan, amennyiben az rendelkezésre áll. Ugyanakkor a megyében jelenlévő külföldi munkavállalók arányát is meglehetne nézni (elsősorban szlovák, román, ukrán), a fent már említésre került szlovák munkaerő-piaci „kivonulás” egyelőre nem érinti a román, ukrán munkavállalókat, de őket tekintve megfelelő személyügyi	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
		marketinggel elősegíthető a további munkaerő-bevonás.		
31		Szintén ez az alfejezet tartalmazza (12. oldal) a különböző területekkel való együttműködés fontosságát. Itt érdemes kifejteni, hogy mely szereplők között várható együttműködés, hiszen a paktum céljának eredményes elérése mindenképpen munkáltató fókuszú ill., hogy milyen eszközökkel lehet a munkáltatókat aktívabb együttműködésre készíteni.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük. A stratégia a megyére vonatkozik, nem kizárólag a paktumról szól.
32		Többször történik hivatkozás korábbi együttműködések, paktumok, programok sikereire, tapasztalataira. Amennyiben ezek valóban hasznosak a tárgyalt stratégiai paktumra nézve érdemes konkrét példákat említeni.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
33		2.1. Gazdasági helyzet c. alfejezetben (14. oldal) kerül tárgyalásra az ipari parkok nem specializált volta. Tény, hogy így megyén belül versengés van jelen ugyanazért a kínálatért, de ez egyrészt a munkáltatói attitűd, a foglalkoztatási körülmények javítására és bérfejlesztésre sarkalja a munkáltatókat, melynek gazdaságélénkítő hatása mellett, társadalmi hasznossága is várható (pl. egészségmegőrzés). Továbbá a specializáltság egy esetleges ágazati válság vagy konkrét cégek likviditási problémája esetén jelentős munkanélküliséget eredményezhetne az adott térségben (lásd Nokia), ezért preferáltabb a heterogén tevékenységű ipari parkok léte.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
34		Szintén ez az alfejezet tartalmazza az idegenforgalmi ágazat vártnál gyengébb teljesítőképességét (15. oldal), amely sajnos vitathatatlan. A megye látványosságai mennyiségének és minőségének ismeretében (Dobogókő, Esztergom, Tata...) még inkább sajnálatos a jelenség, hasznos lenne a paktumban konkrét terveket, elképzeléseket, várható partnereket megnevezni a jelenlegi helyzet javítására. Esetleg pályázatokat kiírni önkormányzatok, idegenforgalomban tevékenykedők, de akár magánszemélyek számára is a megye vonzóbbá tételét célózva.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
35		Továbbá érdemes lenne a csökkenő mezőgazdasági tevékenységre, ill. a vásárlóerő hiányában megszűnő gazdasági tevékenységek számára jelen stratégiában ötleteket, alternatívákat kínálni akár mintagazdaságok támogatásával, pilot programokkal (pl. a közeli nagyvárosi lakosok egészséges táplálkozás iránti megnövekedett igényére vagy webshop szolgáltatásokra építve, különösen manapság, amikor a futárszolgálatok országos szinten könnyen elérhetővé teszik a termékeket).	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
36		A Gazdasági szervezetek részben (16. oldal) említésre kerülnek a civil szervezetek, akik feltehetően hozzá tudnak járulni a stratégia eredményes megvalósításához, de ebből a szempontból a foglalkoztatás/képzés/fejlesztés/integráció területtel foglalkozó civil szervezetek megléte, ill. a velük való együttműködés lenne kulcsfontosságú.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg kiegészítettük.
37		A Turizmus részben (20. oldal) esik szó arról a hat településről, amely leginkább vonzza a látogatókat (Tatabánya, Esztergom, Tata, Komárom, Várgesztes és Dunaszentmiklós), érdemes lehet ezeket valamilyen módon összekötni (pl. kerékpárút) vagy együttműködésükkel növelni egymás látogatottságát (pl. 2-3 hónapon belül felhasználható kedvezmény a térség másik városában, intézményeiben).	NEM	Nem a stratégia szintjét érintő javaslat.
38		2.2. Munkaerő-piaci, foglalkoztatási helyzet c. fejezetben (22. oldal) kerül ismét említésre a közfoglalkoztatás munkanélküliség csökkentő szerepe. Miután a program a válságot követő akut helyzetet kezelte, a stabilizálódott körülményekre rugalmasan reagálva érdemes lehet megfontolni, hogy mely tevékenységek bízhatóak piaci szereplőkre, ezzel is növelve a közfoglalkoztatásból kilépők körét.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg módosítottuk.
39		A fejezet végén érdemes lenne egy prognózist készíteni a különböző célcsoportokra vonatkozóan a paktum várható eredményeit bemutatva.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg módosítottuk. A stratégia a megyére vonatkozik, nem kizárólag a paktumról szól.
40		A 2.3. Demográfiai helyzet c. fejezet foglalkozik az odavándorlás kérdésével. Komárom-Esztergom megyét tekintve a legjelentősebb elszívó-hatást Budapest, Győr-Moson-Sopron és Fejér megye jelenti. Érdemes lenne konkrét adatokat adni az egyes településekre naponta ingázó munkavállalókról. Megfelelő foglalkoztatási feltételek mellett, velük ismét számolni lehetne a megyei munkaerő-piacon.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
	Esőemberekért Egyesület			

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
41		A helyzetleírás és stratégiai célok, a körülmények adatokkal, számokkal és pontos hivatkozásokkal megalapozott és helyes. Az 5.4 Stratégia megalapozásának eszközei alfejezeti cím alatt kiegészítést javasolok: - Az Egyéni Fejlesztési Terv részeként javasolom, hogy a szociális, képzési és foglalkoztatási támogatások, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatás a terv kötelező elemeként részletesen szerepeljen - a 34. oldalon 2. bekezdés: „A munkaerőpiac-kínálati oldalán...” szerepel célként a munkavállalók motivációinak erősítése, a közfoglalkoztatásból a nyílt munkaerő-piacra való kivezetése. Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a foglalkoztatási rehabilitációban részesülők esetében a státuszuknak megfelelően kell dönteni a nyílt vagy védett foglalkoztatási keretekről.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
	OKTÁV Nonprofit Kft.			
42		A tervezetet átfogóan vizsgálja a foglalkoztatást befolyásoló tényezőket és részletesen áttekinti az ennek alapján kitűzhető célokat és a célok megvalósításához szükséges feltételrendszert. A tervezetben leírtakat megvalósításra javasoljuk. Amennyiben még van mód a tervezet valamely mértékű módosítására, akkor feltétlenül javasoljuk a magasabb szintű munkavégzési potenciált elősegítő, sőt ahhoz nélkülözhetetlen képzések hangsúlyosabb kezelését a paktumnak és a stratégiának mind a tervezési, mind a megvalósítása szakaszában. Annak érdekében, hogy az így megvalósuló képzések minél rugalmasabban alkalmazkodhassanak a munkaerőpiac tényleges igényeihez, szükségesnek tartjuk, hogy az állami képző intézményeken kívül – a munkaerő-piaci igényekre közvetlen választ adó képzések terén tapasztalt – magán képzőintézményeket is bevonjanak a folyamatba.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg módosítottuk.
	Komárom			
43		az alábbi cikket jelenítsük meg a stratégiában: http://www.komarom.hu/hir.php?hirid=3916 Még innen is lehet információhoz jutni: http://www.kormany.hu/hu/kulgaszdasagi-es-kulugyminiszterium/hirek/6-2-milliard-forintos-beruhazast-hajt-vegre-komaromban-a-byd	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg módosítottuk, a járműipar kiemelten megjelenik a stratégiában.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
	Paktum MT készítője			
44		Néhány megjegyzés: - szerkezetileg jól felépített, viszont az 1. fejezetben túlságosan is hangsúlyosak (számomra) az országos, regionális kitekintések a nem megyei részletekhez képest. Ettől függetlenül a leírtakkal nem igazán vitatkoznék. Ugyanakkor nem, vagy csak egy-egy mondatban jelenik az erőteljes munkető-elszívó hatás a tanulmányban. Ez komoly probléma, szerintem ezt jobban körül lehetne járni - kérdés, hogy miért kellett külön fejezetet kapnia az alapelveknek? Nem érzem ennyire hangsúlyosnak. Vagy ha az, akkor viszont nem kellően kidolgozott. - az 5.4 fejezetet konkretizálnám, egyértelmű eszközök leírását szorgalmaznám, amennyiben ez lehetséges. Persze az akcióterv nélkül mondom ezt, lehet h abban már ezek szerepelnek. Összességében is jó lenne látni az akciótervet, mert anélkül a stratégia eléggé súlytalan még sajnos. Ugyanez igaz a 8.1 és 8.2 fejezetekre, konkretizálni kellene, vagy akciótervben egyértelműsíteni a lépéseket. - a 9. fejezet túl általános. Az első fejezetben valahol van szó a korábbi paktumok tapasztalatairól, az összegyűjtött tudásról, stb. Tudtommal a megyében ilyen nem működött, vagy legalábbis mi nem szereztünk róla korábban infót. Ráadásul így ez a rész túl általános, jó lenne konkretizálni, hogy mi ez a felgyülemlett tudás és tapasztalat. (Bevallom kicsit szkeptikus vagyok ezzel kapcsolatban...)	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
	KEM Ter. Fejl. Kft.			
45		Az 1.2. pontban elkezdtek egy korcsoportonkénti foglalkoztatási statisztikát. A 2.2. pontban lehetne e szerint a bontásban folytatni az országos-megyei adatok összehasonlítása végett? A másik ugyanitt, hogy régiós adatok vannak a 2.2-ben. Ez a KD régió – KEM viszonylatában nagyon csúszós Fehérvár, Dunaújv., Mór miatt. Van megyei statisztika?	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
	Vértes-Gerecse Vidékfejlesztési Közösség			

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
46		A 2014-2020-as időszakra készített Helyi Fejlesztési Stratégiában (HFS) 3 olyan intézkedést foglalmaztunk meg, amelyek a térség gazdaságának fejlődését eredményezhetik. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy a LEADER fejlesztési forráskeret igen csekély a más Operatív Programokban (pl. GINOP) megpályázható összegekhez képest. HFS-ünkben egy-egy projektre 5 M Ft-os támogatást tudunk biztosítani, és 50-60%-os támogatás intenzitással tervezhetnek a mikrovállalkozók. Előnyt fognak élvezni azok a pályázatok, amelyek hozzájárulnak a lakosság helyben tartásához, amelyek biztosítják az önfoglalkoztatást, vagy a meglévő munkaerő továbbfoglalkoztatását, és természetesen, amelyek új munkahelyeket teremtenek. A Vértes-Gerecse Község „gazdaságfejlesztésre” a LEADER fejlesztési forrás 55,8%-át tervezi allokálni. Ezt csak úgy érhetjük el, hogy a térségben tevékenykedő mikrovállalkozásokkal, egyéni vállalkozókkal, helyi termelőkkel és kézművesekkel folyamatosan kapcsolatban állunk, és részükre megadunk minden információt a pályázati lehetőségekkel kapcsolatban. Ebben az animációs munkában lehet segítségünkre a paktum is, ha az általunk támogatható fejlesztések kiegészülhetnek képzetekkel, melyeket a paktum támogatni tud. Paktum stratégiához kapcsolódó észrevételek: közfoglalkoztatás Elsősorban olyan szemmel tesszük meg észrevételeinket, hogy a körzetünkbe (tatai, tatabányai, oroszlányi járások kistéleplése) tartozó vidéki településen élő lakosság életét milyen változtatások segíthetnék elő a foglalkoztatási paktum a stratégia megvalósításakor. A közfoglalkoztatásból átvezetni az embereket a teljes értékű munka világába jó, támogatandó gondolat. A jelenlegi munkáltatók tudnak arról adatot szolgáltatni, hogy mely területen, a közfoglalkoztatottaknak hány %-a, akik képzés után kikerülhetnének - ebből a munkanélküli státuszhoz kötődő munkavégzés alól - és alkalmazottként dolgozhatnak tovább náluk. Főleg az Erdészeti és az építőipar alkalmaz nagy számban közmunkásokat, akiknek OKJ-s vagy más képzési támogatás segíthetne abban, hogy egyenértékű dolgozókká válhassanak. Megoldást jelenthet még, ha őket a szociális szövetkezetek, társadalmi vállalkozások is alkalmazni tudnák, a friss ismeretekkel rendelkező, gyakorlatias, hátrányos helyzetű embereket. A közfoglalkoztatásban a legnagyobb problémát az alacsony bérekben látjuk,	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
		amely nem fedezi a megélhetést sem városban, sem vidéken. Fontos lenne az otthon végezhető munkalehetőségek körét bővíteni, hiszen ezzel a kisgyermekes anyukákat, vagy akár az idősebb korosztályt is jobban ösztönözni lehetne. A mobilitás érdekében a munkaerőhiányos területekre messzebbről érkezők letelepedését is támogatni kellene (albérlet, otthonteremtés) ez is lehet egy motivációs eszköz.		
47		turizmus/ mezőgazdaság A megye idegenforgalma a leírtak alapján is látszik, hogy alacsony színvonalon áll, pedig az adottságok ezt nem indokolják. A magánszemélyek, fiatalok és idősek egyaránt válthatnának turizmusra, ha megfelelő képzésekkel támogatnák őket (idegenvezető, gombaszakértő, túravezető, stb.) A turisztikai szolgáltatói körben elvégezhető a felmérés, milyen szakemberekre lenne szükség, hogy nagyobb gazdasági eredményeket lehessen e téren is elérni. A saját ismereteink alapján látjuk, hogy a nők foglalkoztatása sokkal nehezebb. Jobb lehetne a helyzet vidéken, ha a vidéki életformához igazodó képzésen tudnának részt venni. A régen gazdaasszonyokat képző iskolarendszer megszűnt. Pedig pont a turizmusban lehetne sokoldalúan alkalmazni ezeket az ismereteket, illetve a helyi termékfeldolgozásban is hasznosítani tudnák. Főleg a mezőgazdasági területeken, ahol az alapanyag termelés mellett hiányos a feldolgozás. A részmunkaidős, vagy otthon végezhető munka sok családnak jelentene megoldást.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
	Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara			
48		Összességében egy rendezett jól átgondolt stratégia, amiben a bevezető rész rövid tömör, jól érthetően mutatja az országos és a megyei statisztikai számok arányát. Rendkívül előremutató, ahogyan a párhuzamosan futó GINOP projektek bemutatásra kerültek.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.

Ssz.	Képviselt szervezet	Észrevétel/javaslat	Beépítve (IGEN / NEM / RÉSZBEN)	Megjegyzés
49		A 2.1 Gazdasági helyzetben külön kiemelten, kibontva kellene megemlíteni a megyei autóipar és a beszállítóinak helyzetét.	RÉSZBEN	A javaslat alapján a szöveget némileg módosítottuk, a járműipar kiemelten megjelenik a stratégiában.
50		A 2.4 Képzés, szakképzés helyzete részben a szakképzésnél le kellene írni mi az a duális képzés és hogyan kapcsolódik be az Intézmény a Kamara és a Gazdálkodó az iskolarendszeren belüli képzésekbe a kezdettektől, illetve, hogy az aktuális felmerések alapján kirajzolódó munkaerőhiány milyen megyei hiányszakmákat eredményez.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.
51		Véleményünk szerint, a paktumban kiemelt hangsúlyt kell fektetni az autóiparhoz kapcsolódó szakmák képzésére rövid és hosszú távon. Ennek elsődleges oka, hogy a Kormány az 1206/2014. rendeletével Tatabánya és Esztergom térségét kiemelt járműipari központtá nyilvánította. Így a térségben a gépipari, valamint az elektronikai iparhoz kapcsolódó fejlesztések, minden tekintetben előnyt élveznek, legyen szó szakképzésről, vagy munkaerőpiacról. Mindennek nyomán ez év november 10-ére van kitűzve a Tatabánya-Esztergom Kiemelt Járműipari Térség és Fejlődési Zóna Nonprofit Kft. Társasági Szerződésének aláírása. A társaság tagjai: Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata, Esztergom Város Önkormányzata, Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata, az Edutus Főiskola, a Komárom- Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara. A KEMKIK, mint a szervezet tagja, képzési tevékenységét, valamint a megyei munkaerő-piaci igényeket összehangolva segíti az alakulóban lévő Kft. pályázati törekvéseit.	IGEN	A javaslat alapján a szöveget kiegészítettük.

3. sz. melléklet: A felülvizsgálat egyeztetési dokumentuma (2018)

A stratégia felülvizsgálat szövegtervezeteinek (v1.0) egyeztetése során érkezett észrevételek feldolgozása a következők szerint történt:

Észrevételező szervezet	Oldalszám	Hivatkozás (fejezet, pont)	Észrevétel és indoklás	Indoklás, ha szükséges	Szakértői válasz
NAK Komárom-Esztergom Megyei Szervezete	72	2018/2019 hiányszakmák	További agrárgazdasági hiányszakmák a megyében: Húsipari termékgyártó, halász.	-	Szövegszerűen a 2.6-os fejezetbe bekerült a javaslat.
Gazdasági Érdekképviselői Szervezetek Komárom-Esztergom Megyei Szövetségnek	4	mikro-, kis- és középvállalkozások helyzete	A mikro-, kis- és középvállalkozások helyzetének - működésük, versenyképességük – vizsgálata, elemzése, a felzárkóztatásra vonatkozó javaslatok, programok készítése az érintett munkaadói érdekképviselői szervezetek bevonásával. (E javaslat elfogadását és az erre vonatkozó intézkedések megtételét, végrehajtását követően – kb. 3-4 hónap - a stratégia módosítása.)	-	Fontos szempont, azonban a stratégiai dokumentumban ilyen mélységű megjelenítése nem indokolt. Ugyanakkor a stratégia támogatja egy komplex KKV fejlesztési stratégia létrehozását, ez megjelenítésre került a dokumentumban több ponton. (2.8, 4.1, 4.2, 4.3 fejezetekben)
Gazdasági Érdekképviselői Szervezetek Komárom-Esztergom Megyei Szövetségnek	26	működő vállalkozásokról pontosabb adatok	A működő vállalkozásokról pontosabb, számszerűen megjelölt adatok (pl. mikro-, kis- és középvállalkozások, nagyvállalatok szerinti csoportosítása) megjelenítése az értékeléshez.	-	A működő vállalkozásokról a KSH nem publikált adatokat az elmúlt időszakban, más adatforrásból szintén nem volt elérhető ilyen jellegű információ.
Gazdasági Érdekképviselői Szervezetek Komárom-Esztergom Megyei Szövetségnek	69-70	2.5 Demográfia	A munkaerő-vándorlást megyei szinten érdemes lenne bemutatni, elemezni, hogy megyén belüli, vagy megyén kívüli vándorlást jelent. Ennek vizsgálata, elemzése pl. milyen ágazatot érint a munkaerő-vándorlás, kis-, vagy nagyvállalatokat, szakképzett, vagy betanított munkát stb.	-	A fejezet a KSH által gyűjtött belföldi vándorlási különbözet adatait elemzi, az észrevételben említett munkaerő-vándorlással kapcsolatosan sajnos nem áll rendelkezésre statisztika.

Gazdasági Érdekképviselői Szervezetek Komárom- Esztergom Megyei Szövetségnek	70	2.6 Képzés, szakképzés helyzete	Felnőttképzésben az átképzésnek (második szakma, második végzettség megszerzése) jelentős szerepet kellene adni. Ez főleg a mikro-, kis- és középvállalkozásokat érintheti kedvezően, hisz hiányszakmákat és a munkaerőigény kielégítését jelentené. A foglalkoztatottak átképzési támogatása pályázati forrásból.	-	A javaslat a 71. oldalon részben megjelenítésre került.
Gazdasági Érdekképviselői Szervezetek Komárom- Esztergom Megyei Szövetségnek	77	3. Alapelvek	Javaslat: A vállalkozás-orientáltság fontossága a vállalkozások foglalkoztatottjainak növeléséhez is vezet, amennyiben az önkormányzatok a megfelelő infrastruktúra (út, víz, csapadékelvezetés stb.) kiépítését, fejlesztését biztosítják. Az infrastruktúra fejlesztésénél az olyan barnamezős területek, ahol már vállalkozások működnek, élvezzenek elsőbbséget. Kíváncsú az lenne, ha a pályázati források legalább 1/3-át infrastruktúra kialakítására, fejlesztésére fordítanák, ami a településen működő vállalkozások megtartását is szolgálná.	-	A javaslat nem érinti a foglalkoztatási stratégia tematikáját.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	6.	stratégia céljai és eszközei	Javasolt beemelni: a megyében kiemelkedően magas a feldolgozó iparban dolgozó szakképzetlen vagy nem az adott szakképzettséggel rendelkező munkaerő nagysága. Az IPAR 4.0 hatása már közvetlenül érezteti hatását, melynek negatív következménye a nem megfelelő tudással rendelkező munkaerő kiválasztódása. Ennek ellensúlyozására a vállalaton belüli átképzés kiemelkedő jelentőségű.	IPAR 4.0 hatásával itt is kellene foglalkozni	A stratégia 14. oldalán részletezi az automatizáció hosszú távú munkaerő-piaci hatásait, ennek megfelelően került meghatározásra a stratégia azon prioritása, amely a munkaerő kínálati megerősítését szolgálja, képzésekkel, átképzésekkel.

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	6.	stratégia céljai és eszközei	Javasolt beemelni: a megyében az oktatott szakmák átgondolása szükséges a munkáltatói kör megváltozása és az új szakmák iránti igény fokozódása érdekében.	a szakképzés, mint a versenyképesség egyik legfontosabb eleme nem jelenik meg megfelelő súllyal	A javaslatot megjelenítettük a a stratégia 81. oldalán a 2. prioritás tevékenységei között.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	6.	stratégia céljai és eszközei	Javasolt beemelni: a közeljövőben fokozódó igény jelenik meg a pályamódosítás, pályakorrekció iránt.	IPAR 4.0 egyik kézzelfogható hatása	lásd fentebb
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	14.	közfoglalkoztatás	Javasolt beemelni a szociális gazdaság jövőben még inkább meghatározó hatását. A megyében létrejött szociális szövetkezetek tevékenységét és kapcsolódását a versenyszféra vállalataihoz.		A javaslat a stratégia 109. oldalán az akciótervben megjelenik.

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	23.	II.1. fejezet	Mindenképpen meg kellene jeleníteni a már bejelentett új beruházásokat, melyek várhatóan alapvetően megváltoztatják az adott térség ipari szerkezetét		A javaslat – konkrétumok megnevezése nélkül – említésre került a fejezetben.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	23.	II.1. fejezet	"ipari parkok között nem alakult ki specializálódás, a meglévő túlkínálat verseng..."	Nem probléma, hogy nem alakult ki specializálódás. A heterogenitás pont az esetlegesen megvalósuló ipari válság többdimenziós hatását mérsékeli. Lsd. NOKIA hatás a Komáromban. A mennyiségről a minőségre történő elmozdulás véleményünk szerint megvalósult. Érdemes lenne megvizsgálni, milyen cégek mentek el és milyen cégek jöttek. Az eredmény pozitív hatású!	A javaslatot figyelembe vettük, a érintett megjegyzés törlésre került.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	23.	II.1. fejezet	a hazai KKV vizsgálata szükséges lenne a megyében, hiszen a foglalkoztatásban egyértelműen meghatározó szerepe van.	ez a rész az egyik legkevésbé kidolgozott	A fejezet egészét tekintve a KKV-k vizsgálatra kerültek, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatforrások területi alapú elemzést nem, vagy csak korlátozottan tesznek lehetővé.

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	26.	4.sz.tábla	a táblázat dátumát meg kellene jeleníteni. Nem derül ki, hogy mikori adatokat tartalmaz		A táblázat feliratában feltüntettük a dátumot.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	27.	2.3 fejezet	nem derül ki, miért 2016. I. negyedévi vizsgálat került be?	2019-ben aktualizált stratégiában ez a rész így felesleges. Minimálisan 2018.évi elemzés kellene	Jelen dokumentum a 2016-ban készült foglalkoztatási stratégia felülvizsgálata, ennek megfelelően a fejezetcímet nem változtattuk meg, de ahol rendelkezésre állt frissített adat, azokat tartalmazzák az alfejezetek. A javaslatot olyan értelemben elfogadjuk, hogy a fejezetcím megváltoztatásra került.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	33-	ipari termelés	már 2018-évi éves adatok is vannak	aktualizálni kellene	Részletes területi alapú adatsor a felülvizsgálat idején nem állt rendelkezésre, ilyen mélységű adatokat a KSH nem publikál, más forrásból pedig nem érhető el.

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara		2. fejezet	zavaróan változó idősoros adatok vannak. Érdemes lenne aktualizálni. Az egész fejezetet aktualizálni kellene és az elavult részeket kiszedni		A Megrendelő kérésére a 2016-ban készült adatsorokat bent hagytuk, és az új adatok az alfejezetek végére kerültek. Ezen struktúra alapján készült a felülvizsgálat.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara		II.4.1. fejezet	nehezen érthető, hogy miért 2015. évi aktivitási adatokkal kezdődik a fejezet		lásd fentebb
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	49.	22.sz.ábra, 11.táblázat	biztosan vannak frissebb adatok és ez az egész fejezetre igaz		A frissített adatokat az 53. oldalon a 25. sz. ábra és az 54. oldalon a 13. sz. táblázat tartalmazza. A táblázatok sorszámozásában ismétlődés volt, ezt javítottuk.

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	64.	2.4.4 fejezet	Migráció és határ menti ingázás helyett / mellett a 3. országbeli állampolgárok magyarországi / megyei munkavállalásáról lenne célszerű írni		Ilyen jellegű adatokat sem a KSH, sem pedig a Kormányhivatal nem tart nyilván, tekintettel arra, hogy a megyében jellemzően a vállalkozások más országokból saját munkavállalóikat alkalmazzák Magyarországon, vagy munkaerő-közvetítő cégek segítségével jutnak 3. országbeli munkavállalóhoz, amelyről a Kormányhivatalnak nincs tudomása.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara			az egész anyagban nem jelenik meg a következő információról frissítés igénye. A különböző idősorok alkalmazása nehezen összehasonlítható adathalmazt eredményez.		lásd fentebb
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara			nem jelenik meg kellő súllyal a fiatalok helyben tartását szolgáló helyi kezdeményezések		A dokumentum 7. oldalának második bekezdésében, az oldal közepén, ill. a 83. oldalon megjelenik a kérdéses rész, továbbá a 87. oldalon az eszközrendszerben is szerepel a pályaorientáció, mint az elvándorlást megelőző szolgáltatás

					egyik eszköze, ugyanez az akciótervben is szerepel. Továbbá a 25 év alattiak képezik a stratégiai prioritások elsődleges célcsoportját, ide értve az elvándorlás megelőzését is, ennek megfelelően megítélésünk szerint a kérdéses rész kellő hangsúllyal szerepel a stratégiában.
Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara			a szakképzés, foglalkoztatási prognózisok vonatkozásában a kamara háttérszervezete a GVI számos jó minőségű anyagot készített, melyek megtalálhatóan a honlapján Javasoljuk az esetleges aktualizálás során ezeket figyelembe venni.		Köszönjük a javaslatot, ahol lehetett a GVI eredményeit figyelembe vettük, azonban területi alapú adatsorok sajnos korlátozottan kerültek publikálásra.

4. sz. melléklet: A stratégia összehangolása a megyében működő helyi paktumok foglalkoztatási stratégiájával

Komárom-Esztergom Megyei Foglalkoztatási Stratégia prioritás	Tatabánya MJV Foglalkoztatási Stratégia illeszkedése	Oroszlány Foglalkoztatási Stratégia illeszkedése	Esztergom Foglalkoztatási Stratégia illeszkedése	Kisbér Foglalkoztatási Stratégia illeszkedése
A munkaerő-piaci kereslet stratégiai terület a foglalkoztatási potenciál kiaknázását jelöli meg prioritásként.	Tatabánya Foglalkoztatási Stratégiája 3. prioritásának (Foglalkoztatási partnerség ösztönzése) 4. intézkedése (a paktum működését befolyásoló belső és külső feltételek felmérése, (előrejelzések, gyorsjelentések), javaslatok megfogalmazása) feleltethető meg a megyei stratégiai területnek.	Oroszlány Foglalkoztatási Stratégiája 4. prioritásának (Munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség fejlesztése) 4.3-as intézkedése (a paktum működését befolyásoló belső és külső feltételek felmérése, (előrejelzések, gyorsjelentések), javaslatok megfogalmazása) feleltethető meg a megyei stratégiai területnek.	A Stratégia 2. prioritásának (A foglalkoztatási együttműködések erősítése) valamennyi intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak.	A Stratégia 1. prioritása (Gazdaság) valamennyi intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak.
A munkaerő-piaci kínálat stratégiai terület prioritása a munkaerő-tartalék mobilizálásaként jelenik meg a megyei dokumentumban.	A városi stratégia 1. prioritásának (munkaerő utánpótlás biztosítása) 4. intézkedése (foglalkoztathatóságot javító, kapcsolódó szolgáltatások és foglalkoztatást támogató programok ösztönzése, különösen a munkaerő-piacon hátrányos helyzetben lévő csoportok számára), továbbá a 2. prioritás (munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség fejlesztése) mind a négy intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak.	A Stratégia 9. (A munkaerő-piaci belépés segítése) és 10. prioritásának (hátrányos helyzetű munkanélküliek és inaktívak foglalkoztathatóságának javítása) valamennyi intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak.	A Stratégia 4. prioritásának (Munkaerő-piaci hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű álláskeresőkre és az inaktívakra számára) valamennyi intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak.	A Stratégia 2. prioritása (Munkaerő-piaci összhang) valamennyi intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak.

A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása prioritástengely.	A városi stratégia 1. prioritásának 2. intézkedése (Pályaorientáció, valamint az életpálya tervezés meghonosítása, a munkatapasztalat szerzés segítése) illeszkedik.	A Stratégia 1. prioritásának 1. intézkedése (Pályaorientáció, valamint az életpálya tervezés meghonosítása, a munkatapasztalat szerzés segítése) illeszkedik.	A Stratégia 7. prioritásának (Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való hozzáférés ösztönzése, a munkavállalók készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele) valamennyi intézkedése megfeleltethető a megyei stratégiai célnak	A Stratégia 1. prioritásának 2. intézkedése (Járási álláskínálat összegyűjtése, közzététele, állásbörzék szervezése) feleltethető meg a megyei stratégiai célnak
---	--	---	---	--

Hivatkozások

Blaskó Zsuzsa-Fazekas Károly szerk. (2016): Munkaerő-piaci Tükör 2015. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézet, Budapest.

Foglalkoztatási megállapodások (paktum) vizsgálata - Hétfa Kutatóintézet, Nyugat-Pannon Terület- és Gazdaságfejlesztési Nonprofit Kft. (2015.)

Hárs Ágnes (2016): Elvándorlás és bevándorlás Magyarországon a rendszerváltás után – nemzetközi összehasonlításban. In: Munkaerő-piaci Tükör 2015. MTA KTI, Budapest.

Komárom-Esztergom megye Területfejlesztési Koncepció, Város-Teampannon Kft.

Komárom-Esztergom megye Területrendezési Tervének módosítása - előkészítő fázis, Város-Teampannon Kft. (2018)

Komárom-Esztergom megyei Kormányhivatal Összefoglaló a negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés Komárom-Esztergom megyei eredményeiről.

Komárom-Esztergom megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság (MFKB), Szakképzési és Fejlesztési koncepció (2015-2020)

Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (2016): Komárom-Esztergom megye gazdaságának alakulása 2016. I. negyedévében

KSH (2015): Ingázás a határ mentén.
www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regiok/gyoringazas.pdf

Nagy Katalin Klára - Serfőző Nóra -Székács Tamás (2015): A szlovák-magyar határ menti migráció. Kopint Konjunktúra Kutatási Alapítvány, Budapest, 2015

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Komárom-Esztergom Megyei Szervezete (2016): Komárom-Esztergom megye 2015. évi mezőgazdasági helyzete, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara megyei szervezetének eredményei (Előterjesztés a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2016. szeptember 29-i ülésére)

Szakmapolitikai javaslatok megfogalmazása a foglalkoztatási megállapodások szabályozására és a fenntartható működést segítő belső és külső feltételrendszerre (jogi, szervezeti, pénzügyi, szakmai) vonatkozóan – BFH Európa Kft. (2015) TÁMOP-1.4.7-12/1-2012-0001 kiemelt projekt keretében

Foglalkoztatási megállapodások tematikus értékelése, záró jelentés a Regionális Főigazgatóság számára (Thematic Evaluation of the Territorial Employment Pacts, Final Report to Directorate General Regional Policy), ECOTEC (2002)

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra

Stabilan az élvonalban - Integrált Területi Program, Komárom-Esztergom megye 2014-2020

Széll Kálmán Terv Magyar Munka Terve, 2011/2012.

Új Széchenyi Terv, 2011